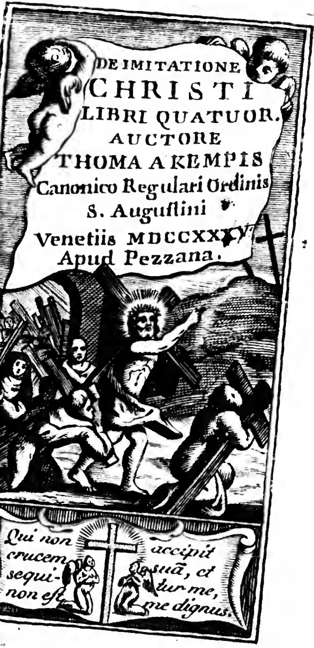

DE IMITATIONE
CHRISTI
LIBRI QUATUOR.
AUCTORE
THOMA A KEMPIS
Canonico Regulari Ordinis
S. Augustini
Venetiis MDCCXXXV.
Apud Pezzana.
Qui non accipit
crucem suã, et
sequi- tur me,
non est me dignus.

JESU CHRISTO MESSIÆ
Chriſtiani hominis.
DUCI, DOCTORI, DOMINO
Qui eſt
PASTOR BONUS,
Animam ponens pro ovibus
ſuis.
Eaſque ad Vitæ paſcua ducens:
LUX MUNDI,
Quem qui ſequitur, non ambulat
in tenebris.
OSTIUM,
Per quem ſi quis intraverit
Salvabitur,
VIA, VERITAS, & VITA:
VIA in exemplo, VERITAS in
promiſſo, VITA in præmio:
VIA Incipientium, VERITAS
proficientium, VITA Perfe-
ctorum:
Quem ſecurus ſequitur Chri-
ſtianus,
Quia VIA eſt, non meruit ſeduci.
Quia VERITAS, non poteſt
falli,
Quia VITA, non timet mori:
O beatus tali DUCE Chriſtianus;
Sed ſi, uti ille ambulavit, ita
& is ambulaverit.

ADvenæ, & peregrini ſumus omnes, quotquot in regione longinqua, & terra deſerta, procul à Patriæ finibus extorres degimus: ad quam tamen, (nec enim hic civitatem manentem habemus) identidem vota noſtra ſuſpirant. Grandis ergo, & difficilis nobis reſtat via. Unde fido, & perito Viæ Duce nos opus habere quis neget? Sed ecce adeſt non aliquis magni Ananiæ filius, aut Angelus Raphael è cœlo Tobiam ducturus, ſed Angelorum Dominus, Æterni Patris Unigenitus: Tu, inquam, mi JESU, qui es ipſa VIA, VERITAS, & VITA; qui veniſti à Deo magiſter, & VIAM Dei in veritate doces: quin & exemplo ducis ad vitam. Verè enim vita tua nobis vivendi norma eſt; & qui chriſtianus cenſeri vult, tuis debet inhærere veſtigiis, teſte Diſcipulo, quem diligebas, *Qui dicit ſe in Chriſto manere, debet, ſicut ille ambulavit, & ipſe ambulare*. Quid ni ergo ſequamur Te, ſi non æquis paſſibus, ſaltem à longè, quantum fert

fert nostra fragilitas? *Gloria* quippe *magna est, sequi Dominum*.

Tu verò fidelissime Dux, qui unumquemque nostrum compellas dicens: SEQUERE ME; nam *qui sequitur me, non ambulat in tenebris*, fac ut possimus: da quod jubes. Vides enim quis nos languor occupet; quot nos avocent illecebræ: quot remoræ & obstacula retineant: O quam pauci in toto corde sequuntur te, etiam inter eos, qui videntur, imò profitentur te propiùs sequi! Taceo de his, qui à recta, & regia via, idest, à vestigiis tuis devii, sequuntur deos alienos, & vadunt post concupiscentias cordis sui. Nempè qui *scientiam viarum tuarum nolunt* & *viam pacis*, utpotè duram, & arctam initio, & *vias tuas pulchras non agnoscunt*: ideoque eligunt, *viam* illam *latam spatiosam*, quæ floribus ac delitiis amæna ridet, placetque plurimis. Sed, heu, sera pœnitentia damnant errorem; cum se *frustra in via iniquitatis lassatos*, inveniunt.

Terrent nos eorum veſtigia, quantum vis initio blanda; quid enim niſi *contritio*, *& infelicitas in viis eorum*? *Videtur via* iſthæc initio *bona*, *ſed noviſſima ejus ducunt ad mortem*. Ideo Te ducem volumus Domine, qui præceſſiſti nos; & quid vis, niſi ut ſequamur? Non poſſumus autem ſine Te; niſi tu qui monſtras viam, porrigas, & manum. Trahe nos poſt te, & curremus in odorem unguentorum tuorum. Deduc nos Domine in viam mandatorum tuorum, quia ipſam volumus. Viam autem iniquitatis procul amove à nobis. Duc nos quacumque libet: ſequemur ſecuri; ſeduci non poſſumus Te duce. Eſto, ardua, aſpera, & anguſta ſit via: ſequemur volentes, modo tu nos ducas. Nimium vecors, & ignavus eſt miles, qui ſequi non vult, quia videt Ducem præire.

PRÆMONITIO AD LECTOREM.

Quomodo hi libelli cum fructu legendi.

Idem de aliis quibuſcumque piis libris accipe.

1 CErtum quotidie tempus huic piæ lectioni præfige, illudque inviolabiliter, quoad fieri poteſt, obſerva. Si juſta occupatio horam ſtatutam occupat aut ſurripit; proxima illud recuperat. Nonne, cum certum quotidie tempus, idque ſatis lubenter, & largè detur corpori per cibum, ſomnum, recreationem, &c. reficiendo, par erit, ut & animæ tanto digniori, aliqua temporis portio non negetur.

2 Præpara animam tuam ad lectiones, in primis pura intentione, qua ſolum animæ tuæ profectum quæras; deinde brevi mentis elevatione, qua roges donari tibi cœlitus lumen intellectus, ſeu gratiam, qua capax fiat animus

rei lectæ ; ut cognoſcas, quid Deus requirat à te, unà cum ſerio propoſito, cognitam Dei voluntatem exequendi. Huic præparationi aptiſſimam Formulam tradit ipſe Thomas noſter lib.3. cap.2. quam proinde piæ lectioni ſemper præmitti ſuadeo.

3 Non curſim, & feſtinanter uti ſupra quoque ad Lectorem monuimus, ſed tractim, ſerio, & magna cum attentione legendum. Cum debita mora, inquit recens pius auctor, & quiete interpoſita, ut divinæ illuſtrationi ſit locus, ſubinde parumper ſubſiſtendo, lecta recolendo, & qua ratione in praxim reduci poſſint, diſpiciendo. Porrò certa & ordinata ſit lectio. Vagam, & deſultoriam fuge. Faſtidientis ſtomachi eſt multa deguſtare ; nulli certo ferculo acquieſcere. Sic inquinatur magis corpus, quam alitur. Ex ordine itaque lege librum, quem ſumpſeris legendum. Illa tamen, quæ te magis concernunt, & affectus

mo-

moresq; tuos propiùs attingunt, sępiùs relegere nil vetat, imò proderit plurimum; maximè si particulare Examen adjunxeris.

4 Pios affectus lectioni congruentes elicere stude. Aliàs inanis erit lectio, quæ quidem intellectum illuminat, sed affectum non inflammat. Ideoque inferendæ subindè præaspirationes ad Deum, quo petatur gratia exequendi, quæ legis. Præposita etiam practica formanda, quæ lectioni respondeat. Quin & illustriora quædam dicta, vel monita selige, ac repone in ventrem memoriæ; quæ subinde rumines, ac expendas; vel quæ tanquam sagittas è pharetra opportunè, cum usus feret, depromas contra tentationem, hoc, vel illud vitium, quo magis laboras, &c. vel quæ tanquam calcaria virtutis humilitatis, patientiæ, divini amoris, &c. adhibeas.

5 Claude lectionem brevi aspiratione ad Deum, ut semen in terram cordis tui jactum servet, ac fœcundet, ut fructum in tem-

pore suo proferat. Porrò nec hæc fastidias, quasi magno temporis impendio constent; Scito momento pœnæ, & unico mentis suspirio ista fieri posse. Quod si tamen mora nonnulla opus sit, ne pigeat: nullibi melius tempus collocaveris. Vide, quam in aliis multis rebus, vanis sæpè, & parvi momenti, nulla nobis gravis sit mora.

Has legendi leges si diligenter observent hujus de Imitat. libelli lectores, Christus deinceps fortè plures habebit imitatores.

ELOGIA

Hisce THOMÆ de KEMPIS Libris ab illustribus sancti-tate & doctrina viris attributa.

SANCTUS IGNATIUS
Societatis Jesu Fundator.

IS, teste Orlandino, Hieronymum Natalem, quo die primum receptus est, monuit quotidie caput ex hoc libello, in quo meditaretur, legeret; tum alia capita, ut necessitas vel infirmitas postularet: Idque dixit B. Pater, cum mirifica (uti semper solebat) laude ejus Libelli: addens fore, quod in se ipse quidem esset expertus, ubi etiam fortuito apareret, ut quæ præsenti necessitati convenientia essent, occurrerent. in Hist. Societ. pag. 3. lib. 5.

Nec minus, quod aliis suadebat faciendum, ipse præstabat. Testatur LUDOVICUS GONZALEZ, solitum fuisse S. Patrem quotidie unum caput ex libello THOMÆ de KEMPIS (*qui tunc*

quidem censebatur esse Joannis Gersonis) legere, eo quo posita sunt ordine: à prandio alterum quodcumque fortuita libri apertio obtulisset, semperque in eo invenisse, quod præsenti animæ statui congrueret: adeoque tam ei familiarem fuisse libellum, ut hujus documenta in illius moribus, verbis, & actionibus quasi spectare liceret. *Ita testatur LUDOVICUS GONZALEZ, qui Joannis Tertii Lusitaniæ Regis jussu B. Ignatii vitam ac mores studiosius observaverat: in Actisque M. S. Romæ extant in domo Professa.*

Idem confirmat Petrus Ribadeneira l. 1. c. 13. Vit. S. P. Ignatii, ubi sic habet:

THOMÆ de KEMPIS de imitatione Christi libello plurimum utebatur, illiusque lectionem valdè semper probavit: atque illius Libri spiritum, & doctrinam hausit, tam avidè arripuit, tam perfectè in se expressit, ut (multorum judicio) Ignatii vita solida quædam, emi-

nens

nens ac viva esset imago, eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo Libello continentur.

Cardinalis Baronius.

FABIANUS JUSTINIANUS è Congreg. Orat. Episcopus Adjacensis lib.2.p.1. de sac. Concion. loquens de Thoma nostro, ita scribit: Libellum de Imitat. Christi, quam cæteris omnibus privatæ authoritatis proferendum ab iis, qui vitæ spirituali dant operam, cùm viris gravissimis sentio. Sane illustrissimum BARONIUM inter ævi nostri doctissimos juxta ac piissimos nulli doctrina, nulli pietate secundum, non semel dicentem audivi: A nemine erga divina benè affecto, sine spirituali profectu aliquando legi posse. Ita ille.

Cardin. Bellarminus.

Lib. de Scriptoribus Eccles. ita de hoc libello loquitur:

OPusculum est utilissimum, & jure in tota Ecclesia, summo omnium consensu, receptum & frequentatum, & in omnes linguas conversum. Ego certè ab

ado-

adolescentia, & usque ad senectam, hoc Opusculum sæpissimè volvi, & revolvi: & semper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo sapit.

Jo: Venduillius Episc. Tornac.

IS quoties Thomam à Kempis sibi deposceret ad legendum, (quod in dies factitabat) non alia voce, quam DA LIBRUM κατ᾽ ἐξοχήν utebatur. Ita testatur Heriber. Rosuveydus.

Ludovicus Granatensis, Illustris ex Ord. Præd. Eccl. Scriptor, & Spiritualis vitæ Magister.

HIc in Præfat. ad hosce libellos in Hispanicum idioma a se conversos mirus & multus est in eorum encomiis. Longum esset, adferre singula; ideò ibi remitto lectorem.

Bal-

Balthassar Alvarez è Societate Jesu.

Ejus viri sanctitate celebris præclaram de hoc libello existimationem *Ludovicus de Ponte*, & ipse perquam religiosus scriptor commemorat his verbis:

EJus sententiis frequēter utebatur in Exhortationibus, eo quod cordi adhærescant, Deusque illas imprimat bono affectu legentibus. Et cùm esset Visitator Provinciæ Aragonæ, fecit ut in ea agnoscerent ejus libri usum: cujus emolumentum experientia illi perceperunt, invenientes singuli, quacumque ex parte eum aperirent, quod animæ suæ conveniebat. In vita P. Alvarez.

Ludovicus Molina è Soc. Jesu celebris Theologus.

HIc nullis occupationibus se præpediri sinebat, quin quotidie unum caput hujus tam præclari libelli legeret; ut tradunt annuæ litteræ Anni 1600. in Collegio Matritano.

Geor-

Georgius Mayr, è Soc. Jesu.
Qui hunc libellum in Græcam linguam transtulit; ita scribit ad Claud. Aquavivam Præpositum Generalem.

IN tanta piorum libellorum copia vix ullum extare arbitror, quem tanto studio universa Societas nostra jam inde à sui primordio complexa sit, atque illum *de imitatione Christi*; neque injuria. Probè enim novimus B. Ignatium Loyolam, nostrum omnium Parentem, ac Ducem, non solum magnificè de eo sensisse, sed quotidiano usu, lectioneque familiarissimum eum sibi, filiis verò suis (quoniam quem ipse ex eo progressum hauserat, non minorem in iis volebat, sperabatque) commendatissimum reddidisse: ut suo exemplo, illius non minus doctrinam haurirent avidè, quam spiritum sanctè, perfectèque viva quadã imagine in se ipsi exprimerent. Quo sanè consecutum videmus, ut Societas nostra dum Orbem propè universum pervadit, aureum hunc Libellũ circumtulerit, ejusq;

amo-

amorem magnis æquè, ac parvis, tam in sæculi patentiori agro, quàm Religionis paradiso agentibus instillarit, usumque singularem summo omnium quæstu commendarit. Eo quidem opportunius, quod mirabili Dei providentia in tot, tamque variarum nationum ubique extra Europam sparsarum linguas translatus sit.

Cæterum plures docti, gravesque viri non solùm Ordinis nostri, sed alii quoque persæpè mirati sunt hunc pium auctorem tot Gentium, etiam Barbararum linguis tanta cum utilitate nunc loquentem, apud solos Græcos hactenus tacuisse; cum hæc tamen lingua tam ob suam præstantiam, quam in cæteras linguas, ac scientias collata beneficia, eum sibi præ aliis jure vendicare posse videri queat. Quare non tam meo more, quo hanc linguam à puero me prosecutum esse non invitus fateor, quàm aliorum, in primis verò Patrum nostrorum hortatu, eum interpretandum suscepi.

Hermannus Hugo è Societate Jesu.

MUltos dicere frequenter audivi, solito ex se libello Thomæ à Kempis fortuita lectione quærere in mœrore consolationem, neque ferè unquam falli. Lib. de Orig. scrib. c. 29.

Plura congerere non fert loci præsentis angustia, sed nec opus, quando ipsa experientia, certissima rerum magistra sat locuples testimonium exhibet.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Auguſtini,
DE IMITATIONE CHRISTI
LIBER PRIMVS.
Admonitiones, ad ſpiritualem vitam utiles.

De imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi. Cap. I.

1 QVi *ſequitur me, non ambulat in tenebris; dicit Dominus*. Hęc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari.

Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Jeſu Chriſti meditari.

2 Doctrina Chriſti omnes doctrinas Sanctorum præcellit; & qui

qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inveniret.

Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Evangelii parvum deſiderium ſentiunt; quia ſpiritum Chriſti non habent.

Qui autem vult plenè, & ſapide Chriſti verba intelligere; oportet, ut totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3 Quid prodeſt tibi, alta de Trinitate diſputare; ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati?

Verè, alta verba non faciunt ſanctum, & juſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum.

Opto magis ſentire compunctionem, quam ſcire ejus definitionem.

Si ſcires, totam Bibliam exteriùs, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet ſine charitate Dei & gratia!

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſervire.

Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cœleſtia.

4 Vanitas igitur est, divitias perituras quærere, & in illis sperare.

Vanitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere.

Vanitas est, carnis desideria sequi, & illud desiderare, unde postmodum graviter oportet puniri.

Vanitas est longam vitam optare, & de bona vita parum curare.

Vanitas est, præsentem vitam solùm attendere: & quæ futura sunt, non prævidere.

Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit: & illic non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5 Memento illius frequenter proverbii; quia *non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu*.

Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, & ad invisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem, maculant conscientiam, & perdunt Dei gratiam.

De

De humili sentire sui ipsius. Cap. II.

1 OMnis homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei, quid importat?

Melior est profectò humilis rusticus, qui Deo servit; quàm superbus Philosophus, qui se neglecto, cursum cœli considerat.

Qui benè seipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis.

Si scirem omnia, quæ in mundo sunt, & non essem in charitate: quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus est ex facto.

2 Quiesce à nimio sciendi desiderio: quia magna ibi invenitur distractio, & deceptio.

Scientes libenter volunt videri, & sapientes dici.

Multa sunt, quæ scire, parum vel nihil animæ prosunt.

Et valdè insipiens est, qui aliquibus intendit, quàm his, quæ saluti suæ deserviunt.

Mul-

Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem; & pura conscientia magnam ad Deum præstat confidentiam.

3 Quantò plus, & meliùs scis; tantò gravius inde judicaberis; nisi sanctiùs vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel scientia: sed potiùs time de data tibi notitia.

Si tibi videtur, quòd multa scis & satis benè intelligis: scito tamen quia sunt multò plura, quæ nescis. *Noli altum sapere*, sed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti! Si vis utiliter aliquid scire, & discere: ama nesciri, & pro nihilo reputari.

4 Hæc est altissima, & utilissima lectio, sui ipsius vera cognitio, & despectio.

De seipso nihil tenere, & de aliis semper benè, & altè sentire, magna sapientia est, & perfectio. Si videres alium apertè peccare,

re, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æstimare, quia nescis, quam diu possis in bono stare.

Omnes fragiles sumus, sed tu neminē fragiliorē teipso tenebis.

De Doctrina veritatis. *Cap. III.*

1 FElix, quem veritas per se docet non per figuras & voces trāseuntes, sed sicuti se habet.

Nostra opinio, & noster sensus, sæpè nos fallit, & modicum videt.

Quid prodest magna cavillatio de occultis, & obscuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus.

Grandis insipientia, quod neglectis utilibus, & necessariis, ultrò intendimus curiosis, & damnosis. Oculos habentes, non videmus.

2 Et quid curæ nobis de generibus, & speciebus?

Cui æternū Verbum loquitur, ex multis opinionibus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum lo-

ıntur omnia: & *hoc est prin-*
n, quod & loquitur nobis.
:mo sine illo intelligit, aut
judicat.
ii omnia unum sunt, & om-
l unum trahit, & omnia in
idet; potest stabili corde esse
:o, pacificus permanere.
veritas Deus, fac me unum
n, in charitate perpetua.
det me sæpè, multa lege-
k audire: in te est totum
volo & desidero.
ceant omnes Doctores; si-
universæ creaturæ in con-
u tuo: ut mihi loquaris solus.
Quantò aliquis magis sibi
ıs, & interius simplificatus
t, tantò plura, & altiora sine
e intelligit; quia desuper
n intelligentiæ accipit.
tus, simplex, & stabilis spiri-
n multis operibus nõ dissipa-
quia omnia ad Dei honorem
ıtur, & in se otiosus ab omni
ria exquisitione esse nititur.
uis te magis impedit &
stat, quam tua immortifi-
affectio cordis?

Bonus, & devotus homo opera sua priùs intus disponit, quæ foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

Quis habet fortius certamen, quã qui nititur vincere seipsum?

Et hoc deberet esse negotium nostrum, vincere videlicet seipsum, & quotidie seipso fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4 Omnis perfectio in hac vita, quamdam imperfectionem sibi habet annexam, & omnis speculatio nostra, quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio, certior via est ad Deum, quàm profunda scientiæ inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata, & à Deo ordinata; sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita.

Quia verò plures magis student scire,

, quàm benè vivere: ideò
errant, & penè nullum, vel
icum fructum ferunt.
O si tantam adhiberent dili-
iam, ad extirpanda vitia, &
tes inferendas, sicuti ad mo-
as quæstiones; non fierent
a mala, & scandala in popu-
iec dissolutio in cœnobiis.
rtè adveniente die judicii
quæretur à nobis quid le-
is, sed quid fecimus; nec
n benè diximus, sed quàm
iosè viximus.
ic mihi, ubi sunt modò om-
li domini, & magistri, quos
novisti, dum adhuc vive-
, & studiis florerent?
n eorum præbendas alii pos-
t, & nescio utrùm se eis reco-
t. In vita sua aliquid esse vi-
tur, & modò de illis tacetur.
O quàm citò transit gloria
li! Utinam vita eorum, scien-
psorum concordasset! tunc
studuissent, & legissent.
iàm multi pereunt per va-
scientiam in sæculo, qui pa-
curant de Dei servitio!

Et quia magis eligunt magni esse, quàm humiles, ideò evanescunt in cogitationibus suis.

Verè magnus est, qui magnam habet charitatem.

Verè magnus est, qui in se parvus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Verè prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat.

Et verè benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

De providentia in agendis. *Cap. IV.*

1 NOn est credendum omni verbo, nec instinctui; sed cautè & longanimiter res est secundùm Deum ponderanda.

Proh dolor, sæpè malum faciliùs quàm bonum de alio creditur, & dicitur, ita infirmi sumus.

Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti; quia sciunt infirmitatem humanam, ad malũ proclivẽ, & in verbis satis labilem.

Iagna sapientia est, non esse ipitem in agendis, nec perti-er in propriis stare sensibus. I hanc etiam pertinet, non uslibet hominum verbis cre-: nec audita vel credita, mox iorum aures effundere.

ım sapiente & conscientioso consilium habe: & quære is á meliore instrui, quàm adinventiones sequi.

ona vita facit hominem sa-tem secundum Deum, & rtum in multis.

uātò quis in se humilior fue-x Deo subjectior, tātò in om-s erit sapientior, & pacatior.

ectione sanctarum Scriptura-rum. Cap. V.

VEritas est in Scripturis sanctis quærenda, non ıentia.

mnis Scriptura sacra eo spi-debet legi, quo facta est. ıærere potiùs debemus uti-:m in Scripturis, quàm litatem sermonis.

Ita libenter devotos, & simplices libros legere debemus, sicut altos, & profundos.

Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit; sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

Non quæras quis hoc dixerit: sed quid dicatur, attende.

2 Homines transeunt, sed veritas Domini manet in æternum. Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus.

Curiositas nostra sæpè nos impedit in lectione Scripturarum, cùm volumus intelligere, & discutere, ubi simpliciter esset transeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter & fideliter: nec unquam velis habere nomen scientiæ.

Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec displiceant tibi parabolæ seniorum; sine causa enim non proferuntur.

De

De inordinatis affectionibus.
Cap. VI.

1 QUandocumque homo aliquid inordinatè appetit, ſtatim in ſe inquietus fit.

Superbus, & avarus numquam quieſcunt; pauper & humilis ſpiritu, in multitudine pacis converſantur.

Homo qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tētatur, & vincitur in parvis, & vilibus rebus.

Infirmus in ſpiritu, & quodammodò adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere.

Et ideò ſæpè habet triſtitiam, cùm ſe ſubtrahit: leviter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2 Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientiæ gravatur: quia ſecutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæſivit.

Reſiſtendo igitur paſſionibus,

invenietur pax vera cordis, non autem eis serviendo.

Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido, & spirituali.

De vana spe, & elatione fugienda. Cap. VII.

1 VAnus est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis.

Non te pudeat aliis servire, amore Jesu Christi: & pauperem in hoc sæculo videri.

Non stes super teipsum, sed in Deo spem tuam constitue.

Fac quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua scientia, vel astutia cujuscumque viventis; sed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles, & de se præsumentes humiliat.

2 Ne glorieris in divitiis, si adsunt: nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum su-

super omnia dare desiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur.

Non placeas tibi ipsi de habilitate, aut ingenio tuo: ne displiceas Deo, cujus est totum quidquid boni naturaliter habueris.

3 Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine.

Non superbias de operibus bonis: quia aliter sunt judicia Dei, quam hominum; cui sæpè displicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves.

Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel uni te præponas.

Jugis pax cum humili: in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

De cavenda nimia familiaritate. *Cap. VIII.*

1 NOn *omni homini reveles cor tuum*: ſed cum ſapiente, & timente Deum age cauſam tuam. Cum juvenibus, & extraneis rarus eſto.

Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatis non libenter appareas.

Cum humilibus, & ſimplicibus, cum devotis, & morigeratis ſociare, & quæ ædificationis ſunt, pertracta.

Non ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo, & Angelis ejus opta familiaris eſſe, & hominum notitiam devita.

2 Charitas habenda eſt ad omnes; ſed familiaritas non expedit.

Quandoque accidit, ut perſona ignota, ex bona fama luceſcat, cujus tamen præſentia oculos intuentium offuſcat.

Pu-

Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione noſtra: & incipimus magis diſplicere ex morum improbitate in nobis conſiderata.

De obedientia & ſubjectione.

Cap. IX.

1 VAlde magnum eſt, in obedientia ſtare, ſub Prælato vivere, & ſui juris non eſſe.

Multò tutius eſt, ſtare in ſubjectione, quàm in prælatura.

Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant: Nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubiiciant.

Curre hic vel ibi: non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione ſub Prælati regimine, Imagines locorum, & mutatio multos fefellit,

2 Verum eſt, quod unuſquiſque libenter agit pro ſenſu ſuo: & inclinatur ad eos magis, qui ſecum ſentiunt.

Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis.

Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest?

Ergo noli nimis in sensu tuo confidere, sed velis etiam libenter aliorum sensum audire.

Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis, & alium sequeris; magis exinde proficies.

5 Audivi enim sæpè, securius esse audire, & accipere consilium, quàm dare.

Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscujusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, cùm id ratio, aut causa postulat, signum est superbię, & pertinaciæ.

De cavenda superfluitate verborum. Cap. X.

1 CAveas tumultum hominum, quantum potes, multum enim impedit tractatus sæcularium gestorum, etiamsi sim-

ſimplici intentione proferantur.

Citò enim inquinamur vanitate, & captivamur.

Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe.

Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur; cùm tamen raro, ſine læſione conſcientiæ, ad ſilentium redimus?

Ideò tam libenter loquimur; quia per mutuas locutiones, ab invicem conſolari quærimus: & cor diverſis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et multum libenter de his, quę multum diligimus, vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui & cogitare.

2 Sed proh dolor! ſæpè inaniter & fruſtrà. Nam hæc exterior conſolatio, interioris, & divinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt.

Ideò vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otiosè tranſeat.

Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia ſunt, loquere.

Malus uſus, & negligentia profe-

fectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri.

Juvat tamen non parum ad profectum spiritualem, devota spiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo, & spiritu, in Deo sibi sociantur.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi. Cap. XI.

1 MUltam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare.

Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet; qui occasiones forinsecus quærit? qui parum vel raró se intrinsecus colligit?

Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2 Quare quidam Sanctorum tam perfecti, & contemplativi fuerunt?

Quia omninò seipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: & ideò totis me

dul-

dullis cordis Deo inhærere, atque liberè sibi vacare potuerunt.

Nos nimium occupamur propriis passionibus, & de transitoriis nimis sollicitamur.

Raro etiam unum vitium perfectè vincimus: & ad quotidianum profectum non accendimur: ideò frigidi, & tepidi remanemus.

3 Si essemus nobis ipsis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati, tunc possemus etiam divina sapere, & de cœlesti contemplatione aliquid experiri.

Totum, & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus, & concupiscentiis liberi, nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis citò deiicimur, & ad humanas consolationes convertimur.

4 Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio, profectò auxilium Domini super nos videremus de cœlo.

Ipse enim certantes, & de gratia sperantes, paratus est adjuvare,

Bonus, & devotus homo opera sua priùs intus disponit, quæ foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

Quis habet fortius certamen, quã qui nititur vincere seipsum?

Et hoc deberet esse negotium nostrum, vincere videlicet seipsum, & quotidie seipso fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4 Omnis perfectio in hac vita, quamdam imperfectionem sibi habet annexam, & omnis speculatio nostra, quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio, certior via est ad Deum, quàm profunda scientiæ inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata, & à Deo ordinata; sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita.

Quia verò plures magis student

scire,

, quàm benè vivere : ideò
errant, & penè nullum, vel
:cum fructum ferunt.
Ó si tantam adhiberent dili-
.am, ad extirpanda vitia, &
tes inferendas, sicuti ad mo-
as quæstiones ; non fierent
ı mala, & scandala in popu-
ıec dissolutio in cœnobiis.
rtè adveniente die judicii
quæretur à nobis quid le-
s, sed quid fecimus ; nec
ı benè diximus, sed quàm
iosè viximus.
ıc mihi, ubi sunt modò om-
li domini, & magistri, quos
novisti, dum adhuc vive-
, & studiis florerent ?
m eorum præbendas alii pos-
t, & nescio utrùm se eis reco-
ıt. In vita sua aliquid esse vi-
tur, & modò de illis tacetur.
O quàm citò transit gloria
di! Utinam vita eorum, scien-
psorum concordasset! tunc
studuissent, & legissent.
ıàm multi pereunt per va-
scientiam in sæculo, qui pa-
curant de Dei servitio!

Et quia magis eligunt magni esse, quàm humiles, ideò evanescunt in cogitationibus suis.

Verè magnus est, qui magnam habet charitatem.

Verè magnus est, qui in se parvus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Verè prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat.

Et verè benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

De providentia in agendis.
Cap. IV.

1 NOn est credendum omni verbo, nec instinctui; sed cautè & longanimiter res est secundùm Deum ponderanda.

Proh dolor, sæpè malum faciliùs quàm bonum de alio creditur, & dicitur, ita infirmi sumus.

Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti; quia sciunt infirmitatem humanam, ad malū proclivē, & in verbis satis labilem.

Magna sapientia est, non esse ...ecipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus. Ad hanc etiam pertinet, non ...ibuslibet hominum verbis credere: nec audita vel credita, mox ...d aliorum aures effundere.

Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe: & quære potiùs à meliore instrui, quàm tuas adinventiones sequi.

Bona vita facit hominem sapientem secundum Deum, & expertum in multis.

Quãtò quis in se humilior fuerit, & Deo subjectior, tãtò in omnibus erit sapientior, & pacatior.

De lectione sanctarum Scripturarum. Cap. V.

1 Veritas est in Scripturis sanctis quærenda, non eloquentia.

Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quò facta est.

Quærere potiùs debemus utilitatem in Scripturis, quàm subtilitatem sermonis.

Ita libenter devotos, & simplices libros legere debemus, sicut altos, & profundos.

Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit; sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

Non quæras quis hoc dixerit: sed quid dicatur, attende.

2 Homines transeunt, sed veritas Domini manet in æternum. Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus.

Curiositas nostra sæpè nos impedit in lectione Scripturarum, cùm volumus intelligere, & discutere, ubi simpliciter esset transeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter & fideliter: nec unquam velis habere nomen scientiæ.

Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec displiceant tibi parabolæ seniorum; sine causa enim non proferuntur.

De inordinatis affectionibus. Cap. VI.

QUandocumque homo aliquid inordinatè appetit, statim in se inquietus fit.

Superbus, & avarus numquam quiescunt; pauper & humilis spiritu, in multitudine pacis conversantur.

Homo qui necdum perfectè in se mortuus est, citò tētatur, & vincitur in parvis, & vilibus rebus.

Infirmus in spiritu, & quodammodò adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere.

Et ideò sæpè habet tristitiam, cùm se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem prosecutus fuerit quod concupiscit, statim ex reatu conscientiæ gravatur: quia secutus est passionem suam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæsivit.

Resistendo igitur passionibus,

invenietur pax vera cordis, non autem eis serviendo.

Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido, & spirituali.

De vana spe, & elatione fugienda. Cap. VII.

1 VAnus est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis.

Non te pudeat aliis servire, amore Jesu Christi: & pauperem in hoc sæculo videri.

Non stes super teipsum, sed in Deo spem tuam constitue.

Fac quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua scientia, vel astutia cujuscumque viventis; sed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles, & de se præsumentes humiliat.

2 Ne glorieris in divitiis, si adsunt: nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum

su-

ſuper omnia dare deſiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & deſœdatur.

Non placeas tibi ipſi de habilitate, aut ingenio tuo: ne diſpliceas Deo, cujus eſt totum quidquid boni naturaliter habueris.

3 Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui ſcit, quid eſt in homine.

Non ſuperbias de operibus bonis: quia aliter ſunt judicia Dei, quam hominum; cui ſæpè diſplicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conſerves.

Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimum, ſi vel uni te præponas.

Jugis pax cum humili: in corde autem ſuperbi, zelus & indignatio frequens.

De cavenda nimia familiaritate. Cap. VIII.

1 NOn *omni homini reveles cor tuum*: ſed cum ſapiente, & timente Deum age cauſam tuam. Cum juvenibus, & extraneis rarus eſto.

Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatis non libenter appareas.

Cum humilibus, & ſimplicibus, cum devotis, & morigeratis ſociare, & quæ ædificationis ſunt, pertracta.

Non ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda.

Soli Deo, & Angelis ejus opta familiaris eſſe, & hominum notitiam devita.

2 Charitas habenda eſt ad omnes; ſed familiaritas non expedit.

Quandoque accidit, ut perſona ignota, ex bona fama luceſcat, cujus tamen præſentia oculos intuentium offuſcat.

Pu-

Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione nostra: & incipimus magis displicere ex morum improbitate in nobis considerata.

De obedientia & subjectione.
Cap. IX.

1 VAlde magnum est, in obedientia stare, sub Prælato vivere, & sui juris non esse.

Multò tutius est, stare in subjectione, quàm in prælatura.

Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant: Nec libertatem mentis acquirent, nisi ex toto corde propter Deum se subiiciant.

Curre hic vel ibi: non invenies quietem, nisi in humili subjectione sub Prælati regimine. Imagines locorum, & mutatio multos fefellit.

2 Verum est, quod unusquisque libenter agit pro sensu suo: & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt.

Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis.

Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest?

Ergo noli nimis in sensu tuo confidere, sed velis etiam libenter aliorum sensum audire.

Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis, & alium sequeris; magis exinde proficies.

5 Audivi enim sæpè, securius esse audire, & accipere consilium, quàm dare.

Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscujusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, cùm id ratio, aut causa postulat, signum est superbię, & pertinaciæ.

De cavenda superfluitate verborum. Cap. X.

1 CAveas tumultum hominum, quantum potes, multum enim impedit tractatus sæcularium gestorum, etiamsi

sim-

ci intentione proferantur.
ò enim inquinamur vani-
& captivamur.
lem me pluries tacuisse,
er homines non fuisse.
quare tam libenter loqui-
& invicem fabulamur; cùm
ı raró, sine læsione conscien-
ıd silentium redimus?
ò tam libenter loquimur;
er mutuas locutiones, ab
m consolari quærimus: &
iversis cogitationibus fati-
, optamus relevare.
nultum libenter de his, quę
m diligimus, vel cupimus,
ıæ nobis contraria senti-
libet loqui & cogitare.
ed proh dolor! sæpè ina-
& frustrà. Nam hæc ex-
consolatio, interioris,
vinæ consolationis non
um detrimentum est.
ò vigilandum est, & oran-
ne tempus otiosè tran-

ɔqui licet & expedit, quæ
ıbilia sunt, loquere.
ıs usus, & negligentia pro-
fe-

fectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri.

Juvat tamen non parum ad profectum spiritualem, devota spiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo, & spiritu, in Deo sibi socientur.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi. Cap. XI.

1 MUltam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare.

Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet; qui occasiones forinsecus quærit? qui parum vel rarò se intrinsecus colligit?

Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2 Quare quidam Sanctorum tam perfecti, & contemplativi fuerunt?

Quia omninò seipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: & ideò totis me

dul-

s cordis Deo inhærere, at-
iberè ſibi vacare potuerunt.
os nimium occupamur pro-
paſſionibus, & de tranſito-
imis ſollicitamur.
irò etiam unum vitium per-
vincimus: & ad quotidia-
profectum non accendimur:
frigidi, & tepidi remanemus.
Si eſſemus nobis ipſis perfe-
ıortui, & interiùs minimè
cati, tunc poſſemus etiam
a ſapere, & de cœleſti con-
latione aliquid experiri.
tum, & maximum impedi-
um eſt, quia non ſumus à
onibus, & concupiſcentiis
i, nec perfectam Sanctorum
conamur ingredi.
ıando etiam modicum ad-
atis occurrit, nimis citò
imur, & ad humanas conſo-
ıes convertimur.
Si niteremur, ſicut viri for-
ſtare in prælio; profectò au-
n Domini ſuper nos vide-
s de cœlo.
'e enim certantes, & de gra-
erantes, paratus eſt adjuva-
re,

re, qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus.

Si tantum in istis exterioribus observantiis, profectum religionis ponimus, citò finem habebit devotio nostra.

Sed ad radicem securim ponamus; ut purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5 Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur.

Sed modò è contrario sæpè sentimus, ut meliores & puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamus, quàm post multos annos professionis.

Fervor & profectus quotidie deberet crescere: sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum lenitate, & gaudio.

6 Grave est, assueta dimittere: sed gravius est, contra propriam voluntatem ire.

Sed si non vincis parva & levia,

quan-

o superabis difficiliora ?
ilte in principio inclina-
tuæ , & malam dedisce
tudinem ; ne fortè pau-
ad majorem te ducat
ltatem.

i adverteres, quantam ti-
em, & aliis lætitiam fa-
teipsum benè habendo ,
quod sollicitior esses ad
alem profectum.

utilitate adversitatis.
Cap. XII.

Onum nobis est , quod
aliquando habeamus ali-
ravitates , & contrarieta-
uia sæpè hominem ad cor
nt , quatenus se in exilio
gnoscat , nec spem suam
ua re mundi ponat.
um est , quod patiamur
oque contradictiones , &
nale & imperfectè de no-
tiatur , etiam si benè agi-
& intendimus : Ista sæpè
ad humilitatem , & à
loria nos defendunt.

Tunc

Tunc enim melius interiorem testem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non benè nobis creditur.

2 Ideò deberet se homo in Deo taliter firmare, ut non esset ei necesse, multas humanas consolationes quærere.

Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit.

Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miseriis, quas patitur.

Tunc tædet eum diutiùs vivere, & mortem optat venire, ut possit dissolvi, & cum Christo esse.

Tunc etiam benè advertit, perfectam securitatem, & plenam pacem in mundo non posse constare.

De tentationibus reprimendis. *Cap. XIII.*

1 QUamdiu in mundo vivimus, sine tribulatione, & tentatione esse non possumus.

Un-

e in Job ſcriptum eſt ;
io eſt vita humana ſuper

› unuſquiſque ſollicitus eſ-
ret circa tentationes ſuas,
are in orationibus: ne dia-
ocum inveniret decipien-
ı nunquam dormitat, ſed
quærens quem devoret .
ıo tam perfectus eſt, &
, qui non habeat aliquan-
tationes; & plenè eis ca-
on poſſumus.
nt tamen tentationes ho-
:pè valdè utiles, licet mo-
nt, & graves: quia in illis
humiliatur, purgatur &
ır.
nes Sancti, per multas tri-
ɪnes, & tentationes tran-
, & profecerunt.
qui tentationes ſuſtinere
runt, reprobi facti ſunt,
ecerunt.
ı eſt aliquis ordo tam ſan-
ıec locus tam ſecretus, ubi
nt tentationes vel adverſi-

'on eſt homo ſecurus à ten-
tatio-

tationibus totaliter, quamdiu vixerit: quia in nobis est unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus.

Una tentatione, seu tribulatione recedente, alia supervenit: & semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus.

Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas.

Per solam fugam non possumus vincere; sed per patientiam, & veram humilitatem, omnibus hostibus efficimur fortiores.

4 Qui tantummodò exterius declinat, nec radicem evellit, parum proficiet; imò citius ad eum tentationes redibunt, & pejus sentiet.

Paulatim, & per patientiam cum longanimitate (Deo juvante) melius superabis, quam cum duritia, & importunitate propria.

Sæpiùs accipe consilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: sed consolationem ingere, sicut tibi optares fieri.

5 Initium omnium malarum

ten-

ionum, inconstantia animi, rva ad Deum confidentia. ia sicut navis sine guberno, hinc inde à fluctibus llitur; ita homo remissus, ium propositum deserens, tentatur.

nis probat ferrum, & teno hominem justum.

Nescimus sæpè quid possumus, tentatio aperit, quid sumus.

Vigilandum est tamen præcipè circa initium tentationis: ia tunc faciliùs hostis vincitur, ostium mentis nullatenus inare finitur; sed extra limen, stam ut pulsaverit, illi obviatur.

Unde quidam dixit:

Principiis obsta, sero medicina
paratur,
Cum mala per longas convaluere moras.

Nam primo occurrit menti simplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: posteà delectatio, & motus pravus, & assensio.

Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio.

Et

Et quantò diutiùs ad resistendum quis torpuerit; tanto in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

6 Quidam in principio conversionis suæ graviores tentationes patiuntur; quidam autem in fine.

Quidam veró, quasi per totam vitam suam malè habent.

Nonnulli satis leniter tentantur, secundum divinæ ordinationis sapientiam, & æquitatem, quæ statum, & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.

7 Ideò non debemus desperare, cùm tentamur; sed eo ferventiùs Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare; qui utique, secundùm dictum Pauli, talem *faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere*.

Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei, in omni tentatione, & tribulatione: quia humiles spiritu salvabit, & exaltabit.

8 In tentationibus, & tribulationibus probatur homo, quantum profecit: & ibi majus meritum exiſtit, & virtus melius pateſcit.

Nec magnum eſt, ſi homo devotus ſit, & fervidus, cum gravitatem non ſentit; ſed ſi tempore adverſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectus erit.

Quidam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & in parvis quotidianis ſæpè vincuntur: ut humiliati, nunquam de ſe ipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

De temerario judicio vitando. Cap. XIV.

1 AD te ipſum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo fruſtrà laborat, ſæpiùs errat, & graviter peccat: ſeipſum verò judicando, & diſcutiendo, & ſemper fructuosè laborat.

Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam ve-

verum judicium propter privatum amorem, faciliter perdimus.

Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam faciliter turbaremur pro resistentia sensus nostri.

2 Sed sæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occultè seipsos quærunt in rebus, quas agunt, & nesciunt.

Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt, & sentire: si autem aliter fit quàm cupiunt, citò moventur, & tristes fiunt.

Propter diversitatem sensuum & opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos, & cives, inter religiosos & devotos.

3 Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ, quàm virtuti subjectivæ Jesu Christi, raro & tardè eris homo illuminatus; quia Deus

vult

vult nos sibi perfectè subiici, & omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

De operibus ex charitate factis.
Cap. XV.

1 PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum: sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur.

Sine charitate, opus externum nil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum sit, & despectum, totum efficitur fructuosum.

Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quàm opus, quod facit.

2 Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem benè facit.

Benè facit, qui communitati magis, quàm suæ voluntati servit.

Sæpe videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis, rarò abesse volunt.

3 Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re seipsum quærit, sed Dei solummodò gloriam in omnibus fieri desiderat.

Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat: nec in se ipso vult gaudere, sed in Deo, super omnia bona optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requiescunt.

O qui scintillam haberet veræ charitatis! profectò omnia terrena sentiret plena esse vanitatis.

De sufferentia defectuum aliorum. Cap. XVI.

1 QUæ homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet.

Cogita, quia sic fortè melius est pro tua probatione & patientia, sive quia non sunt multùm ponderanda merita nostra.

Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, ut Deus tibi dignetur subvenire, & possis benignè portare.

2 Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor, in omnibus servis suis, qui scit benè mala in bonum convertere.

Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescumque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere,

qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum?

Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3 Volumus, quòd alii strictè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus.

Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus.

Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur ampliùs cohiberi.

Sic ergo patet, quàm rarò proximum sicut nos ipsos pensamus.

Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4 Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus *alter alterius onera portare*: quia nemo sine defectu, nemo sine onere: nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instruere, & admonere.

Quan-

Quantæ autem virtutis quisque fuerit meliùs patet occasione adversitatis.

Occasiones namque hominem fragilem non faciunt; sed qualis sit ostendunt.

De monastica vita. Cap. XVII.

1 OPortet, quòd discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem, & concordiam cum aliis tenere.

Non est parum, in monasteriis, vel in congregatione habitare, & inibi sine querela conversari, & usque ad mortem fidelis perseverare.

Beatus, qui ibidem benè vixerit, & feliciter consummaverit.

Si vis debitè stare, & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum super terram.

Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2 Habitus, & tonsura, modicum conferunt, sed mutatio morum, & integra mortificatio

passionum, verum faciunt religiosum.

Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ suæ salutem, non inveniet nisi tribulationem, & dolorem.

Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subjectus.

3 Ad serviendum venisti, non ad regendum: ad patiendum, & laborandum scias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum.

Hìc ergo probantur homines, sicut aurum in fornace.

Hìc nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

De exemplis sanctorum Patrum. *Cap. XVII.*

1 INtuere sanctorum Patrum vivida exempla; in quibus vera perfectio refulsit & religio, & videbis, quàm modicum sit, & penè nihil, quod nos agimus.

Heu quid est vita nostra si illis fuerit comparata?

San-

Sancti & amici Christi, Domino servierunt in fame & siti, in frigore, & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus, & meditationibus sanctis, in persecutionibus & obbrobriis multis.

2 O quam multas & graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi!

Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas possiderent!

O quàm strictam & abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati sunt! quam crebras & ferventes orationes Deo obtulerunt; quàm rigidas abstinentias peregerunt! quàm magnum zelum & fervorem ad spiritualem profectum habuerunt! quàm forte bellum adversus edomationem vitiorum gesserunt! quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt;

Per diem laborabant, & noctibus orationi diurnæ vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali, minimè cessarent.

3 Omne tempus utiliter expendebant, omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur. Et præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectionis.

Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis, renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant: corpori servire, etiam in necessitate dolebāt.

Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valdè in gratia, & virtutibus.

Foris egebant, sed intus gratia, & consolatione divina reficiebantur.

4 A mundo erant alieni, sed Deo proximi, ac familiares amici.

Sibi ipsis videbantur tanquam nihili, & huic mundo despecti; sed erant in oculis Dei pretiosi, & dilecti.

In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia vivebant, in charitate, & patientia ambulabant: & ideò quotidiè in ſpiritu proficiebant; & magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis, & plus provocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5 O quantus fervor omnium religioſorum, in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit!

O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quam magna diſciplina viguit! quanta reverentia, & obedientia, ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit!

Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quòd verè viri ſancti, & perfecti fuerunt: qui tam ſtrenuè militantes, mundum ſuppeditaverunt.

Jam magnus putatur, ſi quis tranſgreſſor non fuerit: ſi quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6 Oh tepor & negligentia status nostri, quòd tam citò declinamus à pristino fervore; & jam tedet vivere, præ lassitudine & tepore.

Utinam in te penitùs non dormiret profectus virtutum, qui multa sæpiùs exempla vidisti devotorum!

De exercitiis boni religiosi.
Cap. XIX.

1 VIta boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet; ut sit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs.

Et meritò, multò plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris, quia inspector noster est Deus, quem summoperè revereri debemus, ubicumque fuerimus, & tanquam Angeli in conspectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare, quasi hodiè primùm ad conversionem venissemus, atque dicere:

Ad-

Adjuva me Domine Deus, in bono proposito, & sancto servitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est, quod hactenus feci.

2 Secundum propositum nostrum, cursu profectus nostri, & multa diligentia opus est benè proficere volenti.

Quod si fortiter proponens, sępè deficit; quid ille, qui raró aut minùs fixè aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri: & levis omissio exercitiorum, vix sine aliquo dispendio transit.

Justorum propositum in gratia Dei potiùs, quàm in propria sapientia pendet; in quo & semper confidunt quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via ejus.

3 Si pietatis causa, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facilè posteà poterit recuperari.

Si autem tædio animi aut ne-

gligentia faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nocivum ſentietur. Conemur quantum poſſumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt.

Exteriora noſtra, & interiora, pariter nobis ſcrutanda ſunt, & ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4 Si non continuè te vales colligere, ſaltem interdum: & ad minus ſemel in die, manè videlicet, aut veſperè.

Manè propone, veſperè diſcute mores tuos; qualis hodie fuiſti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his ſæpiùs forſitan offendiſti Deum, & proximum.

Accinge te, ſicut vir, contra diabolicas nequitias: frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis.

Nunquam ſis ex toto otioſus, ſed aut legens, aut ſcribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid

quid utilitatis pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5 Quæ communia non sunt, non sunt forisostendenda; nam in secreto tutiùs exercentur privata.

Cavendum tamen, ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior, sed expletis integrè, & fideliter debitis, & injunctis, si jam ultrà vacat, redde te tibi, prout devotio tua desiderat.

Non possunt omnes habere unum exercitium, sed aliud isti, aliud illi, magis deservit.

Etiam pro temporis congruentia diversa placent exercitia: quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis, & quietis.

Alia, cùm tristamur, libet cogitare: & alia, cùm læti in Domino fuerimus.

6 Circa principalia festa, reno-

novanda sunt bona exercitia: & Sanctorum suffragia ferventiùs imploranda.

De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc sæculo migraturi, & ad æternum festum perventuri.

Ideòque sollicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs conversari, atque omnem observantiam strictiùs custodire, tanquam in brevi præmium laboris nostri à Deo percepturi.

7 Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs benè præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito, & studeamus nos meliùs ad exitum præparare.

Beatus servus (ait Evangelista Lucas) *quem cùm venerit Dominus invenerit vigilantem. Amen dico, vobis, super omnia bona sua constituet eum.*

De

De amore solitudinis, & silentii. Cap. XX.

1 QUære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curiosa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstent, quàm occupationem.

Si te subtraxeris à superfluis locutionibus & otiosis circuitionibus, necnon à novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tẽpus sufficiens, & aptum pro bonis meditationibus instituendis.

Maximi sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in secreto servire eligebant.

2 Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii.

Hoc sæpiùs experimur, quando diu confabulamur. Facilius est omninò tacere, quàm verbo non excedere.

Facilius est domi latere, quàm foris se posse sufficiẽter custodire.

Qui

Qui igitur intendit ad interiora, & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum Jeſu à turba declinare.

Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet.

Nemo ſecurè loquitur, niſi libenter tacet.

Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt.

Nemo ſecurè præcipit, niſi qui benè obedire didicit.

3 Nemo ſecurè gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat.

Semper tamen Sanctorum ſecuritas, plena timoris Dei extitit.

Nec eò minùs ſolliciti, & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus, & gratia emicuerunt.

Pravorum autem ſecuritas, ex ſuperbia, & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur.

Nunquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita.

4. Sæpè

4 Sæpè meliores in æstimatione hominum, graviùs periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam.

Unde multis utilius est, ut non penitùs tentationibus careànt, sed sæpiùs impugnentur; ne nimiùm securi sint; ne fortè in superbiam eleventur; ne etiam ad exteriores consolationes licentiùs declinent.

O qui nunquam transitoriam lætitiam quæreret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quàm bonam conscientiam servaret!

O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret; & duntaxat salutaria, ac divina cogitaret, & totam spem suam in Deo constitueret, quàm magnam pacem, & quietem possideret!

5 Nemo dignus est cœlesti consolatione, nìsi diligenter se exercuerit in sancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: *In Cubilibus vestris compungimini*: In Cella invenies

quod

quod deforis sæpiùs amittes.

Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat. Si in principio conversionis tuæ, benè eam incolueris & custodieris, erit tibi posteà dilecta amica, & gratissimum solatium.

6 In silentio & quiete proficit anima devota, & discit abscondita Scripturarum.

Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus singulis noctibus se lavet & mundet, ut Conditori suo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni sæculari tumultu degit.

Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus cum Angelis sanctis.

Melius est latere, & sui curam agere: quàm se neglecto, signa facere.

Laudabile est homini religioso, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7 Quid vis videre, quod non licet habere? *Transit mundus, & concupiscentia ejus.*

Trahunt desideria sensualitatis

ad

ad ſpatiandum: ſed cùm hora tranſierit, quid niſi gravitatem conſcientiæ, & cordis diſperſionem reportas?

Lætus exitus triſtem ſæpè reditum parit: & læta vigilia ſerotina triſte manè facit.

Sic omne carnale gaudium blandè intrat: ſed in fine mordet, & perimit.

Quid potes alibi videre, quod hìc non vides? Ecce cęlum, & terra, & omnia elementa; nam ex iſtis omnia ſunt facta.

8 Quid potes alicubi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere?

Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere.

Si cuncta videres præſentia, quid eſſet niſi viſio vana?

Leva oculos tuos ad Deum in excelſis; & ora pro peccatis tuis & negligentiis.

Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus.

Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Jeſum dilectum tuū.

Ma-

Mane cum eo in cella, quia non invenies ailbi tantam pacem.

Si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, meliùs in bona pace permansisses. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

De compunctione cordis.
Cap. XXI.

1 SI vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei, & noli esse nimis liber: sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ.

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consuevit.

Mirum est, quòd homo non potest unquam perfectè in hac vita lætari, qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ, considerat, & pensat.

2 Propter levitatem cordis, &

& negligentiam defectuum nostrorum non sentimus animæ nostræ dolores; sed sæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus.

Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia.

Felix, qui abiicere potest omne impedimentum distractionis, & ad unionem se recolligere sanctæ compunctionis.

Felix, qui à se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest vel gravare.

Certa viriliter; consuetudo consuetudine vincitur.

3 Si tu scis homines dimittere, ipsi benè te dimittent tua facta facere.

Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis majorum.

Habeas semper oculum super te primùm, & admoneas teipsum specialiter, præ omnibus tibi dilectis,

Si non habes favorem hominum, noli ex hoc tristari. sed hoc sit tibi grave, quia non habes

bes te satis benè & circumspectè, sicut deceret Dei servum, & devotum religiosum conversari.

Utilius est sæpè & securius, quod homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundùm carnem præcipuè.

Tamen quod divinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vana, & externa omninò abjicimus.

4 Cognosce te indignum divina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione.

Quando homo est perfectè compunctus, tunc gravis & amarus est ei totus mundus.

Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi & flendi.

Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hìc vivit.

Et quantò strictiùs se se considerat, tantò ampliùs dolet.

Materiæ justi doloris & internæ compunctiouis, sunt peccata & vitia nostra: quibus ita involuti

luti jacemus; ut rarò cęleſtia contemplari valeamus.

5 Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium, quin frequentiùs te emendares.

Si etiam futuras inferni ſive purgatorii pęnas cordialiter perpenderes; credo quòd libenter laborem & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideò frigidi, & valdè pigri remanemus.

6 Sæpè eſt inopia ſpiritus, unde tam leviter conqueritur miſerum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi in lachrymis, in menſura.*

De consideratione humanæ miseriæ. Cap. XXII.

1 MIser es, ubicumque fueris, & quocumque te verteris, nisi ad Deum te convertas.

Quid turbaris, quia non succedit tibi sicut vis, & desideras? Quis est, qui habet omnia secundùm suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram.

Nemo est in mundo, sine aliqua tribulatione, vel angustia, quamvis Rex sit, vel Papa.

Quis est, qui melius habet? utique, qui pro Deo aliquid pati valet.

2 Dicunt multi imbecilles, & infirmi: Ecce, quàm bonam vitam ille homo habet, quàm dives, quàm magnus, quàm potens, & excelsus.

Sed attende ad cœlestia bona, & videbis, quod omnia ista temporalia nulla sunt; sed valdè incerta & magis gravantia, quia num-

numquam ſine ſollicitudine, & timore poſſidentur.

Non eſt hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam; ſed ſufficit ei mediocritas.

Verè miſeria eſt vivere ſuper terram.

Quantò homo voluerit eſſe ſpiritualior, tantò præſens vita fit ei amarior; quia ſentit meliùs, & videt clariùs, humanæ corruptionis defectus.

Nam cumedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & cæteris neceſſitatibus naturæ ſubjacere, verè magna miſeria eſt, & afflictio homini devoto, qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3 Valdè enim gravatur interior homo, neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo.

Unde Propheta devotè rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat dicens: *De neceſſitatibus meis erue me Domine.*

Sed væ non cognoſcentibus ſuam miſeriam: & ampliùs væ illis, qui diligunt hanc miſe-

ram, & corruptibilem vitam.

Nam in tantùm quidam hanc amplectuntur (licèt etiam vix necessaria laborando, aut mendicando habeant) ut si possent hìc semper vivere, de Regno Dei nihil curarent.

4 O insani, & infideles corde, qui tam profundè in terrenis jacent, ut nihil nisi carnalia sapiant.

Sed miseri adhuc in fine graviter sentient, quàm vile, & nihilum erat, quod amaverunt.

Sancti autem Dei, & omnes devoti amici Christi, non attenderunt, quę carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum, & intentio ad æterna bona anhelabat.

Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura, & invisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima.

5 Noli, frater, amittere confidentiã proficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus, & horam.

Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tem-

pus

pus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est emendandi.

Quando malè habes, & tribularis, tunc tempus est promerendi.

Oportet te transire per ignem, & aquam, antequam venias in refrigerium.

Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis.

Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio, & dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiã: amisimus etiam veram beatitudinem.

Ideò oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare misericordiam: donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeatur à vita.

6 O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia!

Hodie confiteris peccata tua, & cras iterùm perpetras confessa.

Nunc proponis cavere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses.

Meritò ergo nos ipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles, & instabiles sumus.

Citò etiam potest perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7 Quid fiet de nobis adhuc in fine, inquit, si tepescimus tam manè?

Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi jam pax sit, & securitas, cum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in conversatione nostra.

Benè opus esset, quod adhuc iterùm instrueremur, tamquam boni novitii, ad mores optimos, si fortè spes esset de aliqua futura emendatione, & majori spirituali profectu.

De

De meditatione mortis.
Cap. XXIII.

1 VAldè citò erit tecum hìc factum, vide aliter quomodo te habeas; hodie homo est & cras non comparet.

Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente.

O hebetudo, & duritia cordis humani, quod solùm præsentia meditatur, & futura non magis prævidet!

Sic te in omni facto, & cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus.

Si bonam conscientiam haberes, non multum mortem timeres.

Melius esset peccata cavere, quàm mortem fugere.

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta; & quid scis, si crastinum habebis?

2 Quid prodest diù vivere quando tam parum emendamur?

Ah! longa vita non semper emendat, sed sæpè culpam magis auget.

Utinam per unam diem benè essemus conversati in hoc mundo!

Multi annos computant conversionis, sed sæpè parvus est fructus emendationis.

Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutiùs vivere.

Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit.

Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia, & tu per eamdem viam transibis.

3 Cùm manè fuerit, puta te ad vesperum non perventurum.

Vesperè autem facto, manè non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus esto, & taliter vive, ut numquam te imparatum mors inveniat.

Multi subito, & improvisè moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus est.

Quan-

Quando illa extrema horâ venerit, multum aliter ſentire incipies de tota vita tua præterita: & valdè dolebis, quòd tam negligens, & remiſſus fuiſti.

4 Quàm felix, & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, fervens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, ſopportatio cujuslibet adverſitatis pro amore Chriſti.

Multa bona potes operari, dum ſanus es: ſed infirmatus, neſcio quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur, ſic, & qui multùm peregrinantur, raro ſanctificantur.

5 Noli confidere ſuper amicos, & proximos, nec in futurum tuam differas ſalutem: quia citiùs obliviſcentur tui homines, quàm æſtimas.

Melius eſt nunc tempeſtivè

providere, & aliquid boni præmittere, quam super aliorum auxilio sperare.

Si non es pro teipso sollicitus modò, quis erit sollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus est valdè pretiosum. Nunc sunt dies salutis: Nunc tempus acceptabile.

Sed proh dolor! quod hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas.

Veniet, quando unum diem, seu horam pro emendatione desiderabis; & nescio, an impetrabis.

6 Eja charissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte?

Quære nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere.

Disce nunc mori mundo, ut nunc incipias vivere cum Christo.

Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis liberè ad Christum pergere.

Ca-

Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7 Ah stultè, quid cogitas te diù victurum, cùm nullum diem habeas securum?

Quàm multi decepti sunt, & imparati de corpore extracti?

Quoties audisti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit?

Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit; & sic omnium finis mors est, vita hominum tamquam fumo subitò pertransit.

8 Quis memorabitur tui post mortem? & quis orabit pro te?

Age, age nunc charissime, quidquid agere potes: quia nescis quando morieris, nescis etiá quid te post mortem sequetur.

Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales.

Præter salutem tuam, nihil cogites; solùm quæ Dei sunt, cures,

Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando; ut cùm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9 Serva te tamquam peregrinum, & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hic manentem civitatem.

Illuc preces, & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum, post mortem, feliciter transire. Amen.

De judicio, & pœnis peccatorum.

Cap. XXIV.

1 IN omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum stabis Judicem, cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit; sed quod justum est, judicabit.

O miserrime, & insipiens peccator,

cator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti, qui interdum formidas vultum hominis irati?

Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excusari, vel defendi; sed unusquisque, sufficiens unus erit sibi ipsi?

Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgativus.

2 Habet magnum, & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua injuria; qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat; qui faciliùs miseretur, quam irascitur: qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omninò spiritui subjugare conatur.

Melius est modò purgare peccata, & vitia resecare, quàm in futuro purganda reservare.

Verè nos ipsos decipimus per

inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3 Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua?

Quantò ampliùs tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris: tantò durius posteà lues, & majorem materiam comburendi reservas.

In quibus homo peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi acediosi ardentibus stimulus perurgentur: & gulosi ingenti siti, ac fame cruciabuntur.

Ibi luxuriosi, & voluptatum amatores ardenti pice, & fœtido sulphure perfundentur: & sicut furiosi canes præ dolore invidiosi ululabunt.

4 Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habebit.

Ibi superbi omni confusione replebuntur: & avari miserrima egestate arctabuntur.

Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hìc centum anni in gravissima pœnitentia.

Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis; hìc tamen in-

interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis.

Esto modò sollicitus, & dolens pro peccatis tuis: ut in die judicii securus sis cum Beatis.

Tunc enim *justi stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & depresserunt*.

Tunc stabit ad judicandum, qui modò se subiicit humiliter judiciis hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper, & humilis, & pavebit undique superbus.

3 Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus, & despectus esse.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum.

Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligiosus.

Tunc plus exultabit caro afflicta, quam si in deliciis fuisset semper nutrita.

Tunc splendebit habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis.

Tunc

Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium.

Tunc juvabit plus conſtans patientia, quàm omnis mundi potentia.

Tunc ampliùs exaltabitur ſimplex obedientia, quàm omnis ſæcularis aſtutia.

6 Tunc plus lætificabit pura, & bona conſcientia, quàm docta philoſophia.

Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus theſaurus terrigenarum.

Tunc magis conſolaberis ſuper devota oratione, quàm ſuper delicata comeſtione.

Tunc potiùs gaudebis de ſervato ſilentio, quàm de longa fabulatione.

Tunc plus valebunt ſancta opera, quàm multa pulchra verba.

Tunc plus placebit ſtricta vita, & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena.

Diſce tu nunc in modico pati, ut tunc à gravioribus valeas liberari.

Hic primò proba, quid possis posteà.

Si nunc tam parum valeas sustinere, quando æterna tormenta poteris sufferre?

Si modò modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tum faciet?

Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hìc in mundo, & posteà regnare cum Christo.

7 Si usque in hodiernam diem semper in honoribus, & voluptatibus vixisses: quid totum tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret?

Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire.

Qui enim Deum ex toto corde amat: nec mortem, nec supplicium, nec judicium, nec infernum metuit; quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, si mortem, & judicium timeat.

Bonum tamen est, ut si necdum amor à malo te revocat;

sal-

ſaltem timor gehennalis coerceat.

Qui verò timorem Dei poſtponit, diù ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citiùs incurret.

De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ. Cap. XXV.

1 ESto vigilans, & diligens in Dei ſervitio; & cogita frequenter: Ad quid veniſti, & cur ſæculum reliquiſti?

Nonne, ut Deo viveres, & ſpiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies: nec erit tunc, ampliùs timor, aut dolor in finibus tuis.

Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam invenies.

Si tu permanſeris fidelis, & fervidus in agendo, Deus proculdubio erit fidelis, & locuples in retribuendo.

Spem bonam retinere debes, quòd ad palmam pervenies: ſed ſecu-

securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2 Cùm quidam anxius, inter metum, & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus in Ecclesia ante quoddã altare se in oratione prostravisset, hæc intra se revolvit, dicens: O si scirem, quòd adhuc perseveraturus essem! statimque audivit divinum intus responsum: Quod si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & benè securus eris.

Moxque consolatus, & confortatus, divinæ se commisit voluntati; & cessavit anxia fluctuatio.

Noluitque curiosè investigare, ut sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens, & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum, & perficiendum.

3 *Spera in Domino, fac bonitatem* (ait Propheta) *& inhabita terram, & pasceris in divitiis ejus.*

Unum est, quod multos à profectu, & ferventi emendatione

retra-

retrahit: horror difficultatis, ſeu labor certaminis.

Enim veró, illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ ſibi magis gravia, & contraria ſunt, viriliùs vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis ſeipſum vincit, & in ſpiritu mortificat.

4 Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendum, & moriendum.

Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiam ſi plures habeat paſſiones, quàm alius benè merigeratus, minùs tamen fervens ad virtutes.

Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant: videlicet, ſubtrahere ſe violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur; & ferventer inſtare pro bono, quo ampliùs quis indiget.

Illa etiam ſtudeas magis cavere, & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis diſplicent.

5 Ubique profectum tuum capias:

piás: ut si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris.

Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citiùs emendare te studeas.

Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterùm ab aliis notaris.

Quàm jucundum, & dulce est videre fervidos, & devotos fratres, benè morigeratos, & disciplinatos!

Quàm triste est, & grave, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ vocati sunt non exercent!

Quàm nocivum est, negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissa sensum inclinare.

6 Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone Crucifixi.

Benè verecundari potes, inspecta vita Jesu Christi: quia nec dum magis illi te conformare studuisti, licèt diù in via Dei fuisti.

Re-

Religiosus, qui se intentè, & devotè in sanctissima vita, & passione Domini exercet, omnia utilia, & necessaria sibi abundanter ibi inveniet: nec opus est, ut extra Jesum aliquid melius quærat.

O si Jesus crucifixus in cor nostrum veniret, quàm citò, & sufficienter docti essemus!

7 Religiosus fervidus omnia benè portat, & capit, quæ illi jubentur.

Religiosus negligens, & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur.

Religiosus extra disciplinam vivens. gravi patet ruinæ.

Qui laxiora quærit, & remissiora, semper in angustii egit: quia unum, aut reliquum sibi displicebit.

8 Quomodo faciunt tam multi alii Religiosi, qui satis arctati sunt disciplina claustrali?

Raró exeunt, abstractè vivunt, pau-

pauperrimè comedunt grossè vestiuntur, multùm laborant, parum loquuntur, diù vigilant, maturè surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt.

Attende Carthusienses, Cistercienses, & diversæ Religionis monachos, ac moniales: qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt.

Et ideò turpe esset, ut tu deberes in tam sancto opere pigritate, ubi tanta multitudo Religiosorum incipit Deo jubilare.

9 O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde, & ore laudare.

O si numquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: sed semper posses Deum laudare, & solummodo spiritualibus studiis vacare! tunc multò felicior esses, quàm modo, cum carni ex qualicumqae necessitate servis.

Ut

Utinam non essent istæ necessitates, sed solummodò spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis rarò degustamus.

10 Quando homo ad hoc pervenit, quòd de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit; tunc etiam benè contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur, nec prò modico contristabitur, sed ponit se integrè, & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deserviunt.

11 Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine sollicitudine, & diligentia numquam acquires virtutes.

Si incipis tepescere, incipies malè habere.

Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & senties leviorem labo-

rem

rem, & propter Dei gratiam, & virtutis amorem.

Homo fervidus, & diligens, ad omnia eſt paratus.

Major labor eſt reſiſtere vitiis & paſſionibus, quàm corporalibus inſudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores.

Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expendas fructuosè.

Vigila ſuper teipſum, excita teipſum, admone teipſum; & quidquid de aliis ſit, non negligas teipſum.

Tantum proficies, quantum tibi ipſi vim intuleris. Amen.

FINIS LIB. I.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Augustini,

DE IMITATIONE CHRISTI
LIBER SECVNDVS.

Admonitiones, ad interna trahentes.

De interna conversatione. *Cap. I.*

1 REgnum *Dei intra vos est, dicit Dominus*: Converte te ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miserum mundum, & inveniet anima tua requiem.

Disce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire.

Est enim *Regnum Dei, pax & gaudium in Spiritu Sancto*, quod non datur impiis.

Veniet ad te Christus, ostendens

dens tibi consolationem suam: si dignam illis ab intus paraveris mansionem.

Omnis gloria ejus, & decor, ab intra est, & ibi complacet sibi.

Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2 Eja anima fidelis, præpara huic sponso cor tuum; quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur.

Sic enim dicit: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.

Da ergo Christo locum, & ceteris omnibus nega introitum.

Cùm Christum habueris, dives es, & sufficit tibi, Ipse erit provisor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare.

Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter: Christus autem manet in æternum, & astat usque in finem firmiter.

3 Non est magna fiducia ponen-

da in homine fragili & mortali, etiam si utilis sit, & dilectus: neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum adversetur & contradicat.

Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt; & è converso, sæpè ut aura vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo, & sit ipse timor tuus, & amor tuus. Ipse pro te respondebit, & faciet sicut melius fuerit.

Non habes hìc manentem civitatem; & ubicunque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intimè fueris unitus.

4 Quid hìc circumspicis, cùm iste non sit locus tuæ requietionis? In cœlestibus debet esse habitatio tua, & sicut in transitu, cuncta terrena sunt aspicienda.

Transeunt omnia, & tu cum eis pariter.

Vide, ut non inhæreas, ne capiaris, & pereas.

Apud Altissimum sit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christũ sine intermissione dirigatur.

Si

Si nescias speculari alta & cœlestia, requiesce in passione Christi: & in sacris vulneribus ejus libenter habita.

Si enim ad vulnera, & pretiosa stigmata Jesu, devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem senties: nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5 Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus: & in maxima necessitate à notis, & amicis, inter opprobria derelictus.

Christus pati voluit & despici, & tu audes de aliquo conqueri?

Christus habuit adversarios & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores?

Unde coronabitur patiētia tua, si nihil adversitatis occurrerit?

Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi?

Sustine cum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo.

6 Si semel perfectè introisses in interiora Jesu, & modicum de

ardenti amore ejus ſapuiſſes : tunc de proprio commodo, vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jeſu fecit hominem ſeipſum contemnere.

Amator Jeſu, & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum liberè convertere, & elevare ſuprà ſeipſum in ſpiritu, aut fruitivè quieſcere.

7 Cui ſapiunt omnia, prout ſunt, non ut dicuntur, aut æſtimantur: hìc verè ſapiens eſt, & doctus magis à Deo, quàm ab hominibus.

Qui ab intra ſcit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora ad habenda devota exercitia.

Homo internus citò ſe colligit: quia numquam ſe totum ad exteriora effundit.

Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicut res eveniunt, ſic ſe illis accommodat.

Qui

Qui intus benè diſpoſitus eſt, & ordinatus, non curat mirabiles, & perverſos hominum geſtus.

Tantum homo impeditur, & diſtrahitur, quantum ſibi res attrahit.

8 Si rectè tibi eſſet, & benè purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent, & profectum.

Ideò multa tibi diſplicent, & ſæpè conturbant; quia adhuc non es perfectè tibi ipſi mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis.

Nil ſic maculat, & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis.

Si renuis conſolari exteriùs, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter jubilare interiùs.

De humili ſubmiſſione. *Cap. II.*

1 NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age, & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis.

Habeas conſcientiam bonam, & Deus benè te defenſabit.

Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perversitas nocere poterit.

Si tu scis tacere & pati, videbis proculdubio auxilium Domini.

Ipse novit tempus & modum liberandi te, & ideò te debes illi resignare.

Dei est adjuvare, & ab omni confusione liberare.

Sæpè valdè prodest, ad majorem humilitatem servandam, quod defectus nostros alii sciunt, & redarguunt.

2 Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter satisfacit sibi irascentibus.

Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & consolatur: humili homini se inclinat: humili largitur gratiam magnam, & post ejus depressionem, levat ad gloriam.

Humili sua secreta revelat, & ad se dulciter trahit & invitat.

Humili accepta confusione, satis benè est in pace, quia stat in Deo, & non in mundo.

Non

Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

De bono pacifico homine.
Cap. III.

1 TEne te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare.

Homo pacificus magis prodest, quam benè doctus.

Homo passionatus etiam bonum in malum trahit; & faciliter malum credit.

Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit.

Qui benè in pace est, de nullo suspicatur. Qui autem malè contentus est, & commotus, variis suspicionibus agitatur: nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit.

Dicit sæpè, quod dicere non deberet, & omittit, quod sibi magis facere expediret.

Considerat, quid alii facere tenentur, & negligit, quid ipse teneatur.

Habe ergo primò zelum super teipsum, & tunc justè zelare poteris etiam proximum tuum.

2 Tu benè scis facta tua excusare, & colorare, & aliorum excusationes non vis recipere.

Justius esset, ut te accusares, & fratrem tuum excusares.

Si portari vis, porta, & alium.

Vide, quàm longè es adhuc à vera charitate, & humilitate, quæ nulli novit irasci, vel indignari, nisi tantùm sibi.

Non est magnum, cum bonis & mansuetis conversari: hoc enim omnibus naturaliter placet, & unusquisque libenter pacem habet, & secum sentientes magis diligit.

Sed cum duris, & perversis, aut indisciplinatis, aut nobis contrariantibus pacificè posse vivere, magna gratia est, & laudabile nimis virileque factum.

3 Sunt qui seipsos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent.

Et sunt, qui nec pacem habent: nec alios in pace dimittunt,

tunt, aliis sunt graves, sed sibi semper graviores.

Et sunt, qui seipsos in pace retinent, & ad pacem alios reducere student.

Est tamen tota pax nostra in hac misera vita potiùs in humili sufferentia ponenda, quàm in non sentiendo contraria.

Qui melius scit pati, majorem tenebit pacem. Iste est victor sui, & dominus mundi, amicus Christi, & hæres cœli.

De pura mente, & simplici intentione. Cap. IV.

1 DUabus alis homo sublevatur à terrenis, simplicitate scilicet, & puritate.

Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, & gustat.

Nulla bona actio te impediet, si liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi utilitatem

intendis, & quæris, interna libertate perfrueris.

Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitæ, & liber sanctæ doctrinæ esset.

Non est creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræsentet.

2 Si tu esses intus bonus & purus, tunc omnia sine impedimento videres, & benè caperes.

Cor purum, penetrat cœlum & infernum.

Qualis unusquisque intus est, taliter indicat exteriùs.

Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo.

Et si est alicubi tribulatio & angustia, hoc melius novit mala conscientia.

Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: sic homo integrè ad Deum se convertens, à torpore exuitur, & in novum hominem transmutatur.

3 Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem,

rem, & libenter extremam accipit consolationem.

Sed quando perfectè incipit se vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minus ea reputat, quæ sibi priùs gravia esse sentiebat.

De propria consideratione.
Cap. V.

1 NOn possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpè gratia nobis deest, & sensus.

Modicum lumen est in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus.

Sæpè etiam non advertimus, quòd tamen cæci intus sumus.

Sæpè malè egimus, & pejus excusamus.

Passiones interdum movemus, & zelum putamus.

Parva in aliis reprehendimus, & nostra majora pertransimus.

Satis citò sentimus & ponderamus, quod ab aliis sustinemus: sed quantum alii de nobis sustinent, non advertimus.

Qui benè & rectè sua pondera-

ret, non esset, quod de alio graviter judicaret.

2 Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit, & qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet.

Numquam eris internus, & devotus, nisi de alienis silueris, ad teipsum specialiter respexeris.

Si tibi, & Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis.

Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid (te neglecto) profecisti?

Si debes habere pacem, & unionem veram: oportet, quòd totum adhuc postponas, & te solum præ oculis habeas.

3 Multum proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserves.

Valdè deficies, si aliquid temporale reputaveris.

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi purè Deus, aut de Deo sit.

Totum vanum existima, quidquid

quid consolationis occurrit de aliqua creatura.

Amans Deum anima, sub Deum despicit universa.

Solus Deus æternus, & immensus, implens omnia, solatium animæ, & vera cordis lętitia.

De lætitia bonæ conscientiæ.
Cap. VI.

1 GLoria boni hominis, testimonium bonæ conscientię.

Habe bonam conscientiam, & habebis semper lætitiam.

Bona conscientia valdè multa potest portare, & valdè læta est inter adversa.

Mala conscientia semper timida est, & inquieta.

Suaviter requiesces, si cor tuum te non reprehenderit.

Noli lætari, nisi cum benefeceris.

Mali numquam habent veram lætitiam, nec internam sentiunt pacem: quia *non est pax impiis, dicit Dominus*.

Et

Et si dixerint: In pace sumus, non venient super nos mala, & quis nobis nocere audebit? ne credas eis, quoniam repentè exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2 Gloriari in tribulatione, non est grave amanti: sic enim gloriari, est gloriari in cruce Domini.

Brevis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur.

Mundi gloriam semper comitatur tristitia.

Bonorum gloria in conscientiis eorum, & non in ore hominum. Justorum lætitia de Deo, & in Deo est, & gaudium eorum, de veritate.

Qui veram & æternam gloriam desiderat, temporalem non curat.

Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare convincitur cœlestem.

Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3 Facilè erit contentus & pacatus, cujus conſcientia munda eſt.

Non es ſanctior, ſi laudaris: nec vilior, ſi vituperaris.

Quod es, hoc es: nec major dici vales, quàm Deo teſte ſis.

Si attendis, quid apud te ſis intus; non curabis, quid de te loquantur homines.

Homo videt in facie, Deus autem in corde.

Homo conſiderat actus, Deus verò penſat intentiones.

Benè ſemper agere, & modicum de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt.

Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ ſignum eſt.

4 Qui nullum extrinſecus pro ſe teſtimonium quærit, liquet quòd totaliter ſe Deo commiſit.

Non enim, qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt (ait B. Paulus) ſed quem Deus commendat.

Ambulare cum Deo intus, nec ali-

aliqua affectione teneri foris; status est interni hominis.

De amore Iesu super omnia. Cap. VII.

1 BEatus, qui intelligit, quid sit amare Jesum: & contemnere seipsum propter Jesum. Oportet, dilectum pro dilecto relinquere, quia Jesus vult solus super omnia amari.

Dilectio creaturæ fallax, & instabilis: dilectio Jesu, fidelis, & perseverabilis.

Qui adhæret creaturæ cadet cum labili: qui amplectitur Jesum, firmabitur in ævum.

Illum dilige, & amicum tibi retine; qui, omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire.

Ab omnibus oportet te aliquando separari, sive velis, sive nolis.

2 Teneas te apud Jesum, vivens, ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus, solus te potest juvare.

Di-

Dilectus tuus talis est naturæ, ut alienum non velit admittere, sed solus vult cor tuum habere, & tanquam rex in proprio throno sedere.

Si scires te benè ab omni creatura evacuare, Jesus deberet libenter tecum habitare.

Penè totum perditum invenies, quidquid extra Jesum, in hominibus posueris.

Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum: quia *omnis caro fœnum, & omni gloria ejus, ut flos fœni* cadet.

3 Citò decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantùm aspexeris.

Si enim tuum in aliis quæris solatium, & lucrum, senties sæpiùs detrimentum.

Si quæris in omnibus Jesum, invenies utique Jesum.

Si autem quæris teipsum, invenies etiam teipsum, sed ad tuam perniciem.

Plus enim homo nocivior sibi, si Jesum non quærit, quàm totus mundus, & omnes sui adversarii.

De

De familiari amicitia Jesu s
Cap. VIII.

1 QUando Jesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile videtur: quando verò Jesus non adest, totum durum est.

Quando Jesus intus non loquitur, omnis consolatio vilis est: si autem Jesus unum tantùm verbum loquitur, magna consolatio sentitur.

Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco, in quo stetit, quando Martha illi dixit: *Magister adest, & vocat te?*

Felix hora, quando Jesus vocat de lacrymis ad gaudium spiritus?

Quàm aridus & surdus es sine Jesu? Quàm insipiens & vanus, si cupis aliquid extra Jesum?

Nonne hoc est majus damnum, quàm si totum perderes mundum?

2 Quid potest tibi mundus conferre sine Jesu?

Esse

Esse sine Jesu, gravis est infernus, & esse cum Jesu dulcis paradisus.

Si fuerit tecum Jesus nullus poterit nocere inimicus.

Qui invenit Jesum, invenit thesaurum bonum, immò bonum super omne bonum.

Et qui perdit Jesum, perdit nimis multùm, & plus quàm totum mundum.

Pauperrimus est, qui vivit sine Jesu: & ditissimus, qui bene est cum Jesu.

Magna ars est, scire cum Jesu conversari; & scire Jesum tenere, magna prudentia.

Esto humilis & pacificus, & erit tecum Jesus.

Sis devotus, & quietus, & manebit tecum Jesus.

Potes citò fugare Jesum, & gratiam ejus perdere, si volueris ad exteriora declinare.

Et si illum effugaveris & perdideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum?

Sine amico, non potes benè vivere; & si Jesus non fuerit tibi

præ

præ omnibus amicus, eris nimis triſtis, & deſolatus.

Fatuè igitur agis, ſi in aliquo altero confidis, aut lætaris.

Eligendum eſt magis, totum mundum habere contrarium, quàm Jeſum offenſum.

Ex omnibus ergo charis, ſit Jeſus ſolus dilectus ſpecialis.

4 Diligantur omnes propter Jeſum, Jeſus autē propter ſeipſum.

Solus Jeſus Chriſtus ſingulariter eſt amandus; qui ſolus bonus, & fidelis, præ omnibus invenitur amicis.

Propter ipſum, & in ipſo, tam amici, quàm inimici, tibi ſint chari: & pro omnibus his exorandus eſt, ut omnes ipſum cognoſcant, & diligant.

Numquam cupias ſingulariter laudari, vel amari: quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet.

Nec velis, quod aliquis tecum in corde ſuo occupetur, neque tu cum alicujus occuperis amore: ſed ſit Jeſus in te, & in omni bono homine.

5 Eſto

5 Esto purus, & liber ab intus, sine alicujus creaturæ implicamento.

Oportet te esse nudum, & purum cor ad Deum gerere: si vis vacare, & videre, quàm suavis sit Dominus.

Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratia ejus fueris prȩventus, & attractus, ut omnibus evacuatis, & licentiatis, solus cum solo uniaris.

Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia; & quando recedit, tunc pauper, & infirmus erit, & quasi tantùm ad flagella relictus.

In his non debet deiici, nec desperare; sed ad voluntatem Dei æquanimiter stare, & cuncta supervenientia sibi ad laudem Jesu Christi perpeti: quia post hyemem sequitur æstas: post noctem redit dies; & post tempestatem magnam serenitas.

De carentia omnis solatii.
Cap. IX.

1 NOn est grave humanum contemnere solatium, cùm adest divinum.

Magnum est, & valdè magnum, tàm humano, quam divino posse carere solatio: & pro honore Dei libenter exilium cordis velle sustinere: & in nullo seipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere.

Quid magni est, si hilaris sis & devotus adveniente gratia? optabilis cunctis hæc hora.

Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat.

Et quid mirum, si onus non sentit, qui portatur ab omnipotente, & ducitur à summò ductore?

2 Libenter habemus aliquid pro solatio, & difficulter homo exuitur à seipso.

Vicit sanctus martyr Laurentius sæculum, cum suo sacerdote: quia omne, quod in mundo de-

delectabile videbatur, despexit: & summum Dei Sacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat, pro amore Christi, etiam à se tolli clementer ferebat.

Amore igitur creatoris amorem hominis superavit; & pro humano solatio, divinum beneplacitum magis elegit.

Ita & tu aliquem necessarium, & dilectum amicum, pro amore Dei, disce relinquere.

Nec graviter feras, cùm ab amico derelictus fueris; sciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

3 Multùm & diù oportet hominem in seipso certare, antequam discat seipsum plenè superare, & totum affectum suum in Deum trahere.

Quando homo stat super seipsum, facilè labitur ad consolationes humanas.

Sed verus amator Christi, & studiosus sectator virtutum, non cadit super consolationes, nec quærit tales sensibiles dulcedines; sed magis fortes exercitationes,

nes, & pro Christo duros sustinere labores.

4 Cùm igitur spiritualis à Deo consolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: sed Dei munus intellige esse, non tuum meritum.

Noli extolli, noli nimiùm gaudere, nec inaniter præsumere, sed esto magis humilior ex dono; cautior quoque, & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam transibit hora illa, & sequetur tentatio.

Cum ablata fuerit consolatio, non statim desperes: sed cum humilitate, & patientia, expecta cęlestem visitationem: quoniam potens est Deus ampliorem tibi redonare consolationem.

Istud non est novum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis, fuit sæpè talis alternationis modus.

5 Unde quidam, præsente jam gratia, dicebat: *Ego dixi in abundantia mea: Non movebor in æternum.*

Ab

Absente verò gratia, quid in se fuerit expertus, adjungit dicens; *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.*

Inter hæc tamen nequaquàm desperat, sed instantius Dominum rogat, & dicit; *Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.*

Denique orationis suę fructum reportat, & se exauditum testatur dicens: *Audivit Dominus, & misertus est mei: Dominus factus est adjutor meus.*

Sed in quo? *Convertisti*, inquit, *planctum meum in gaudium mihi, & circumdedisti me lætitia.*

Si sic actum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infirmis, & pauperibus, si interdum in fervore, & interdũ in frigiditate sumus; quoniam spiritus venit, & recedit, secundùm suæ beneplacitum voluntatis, Unde B. Job ait: *Visitas eum diluculo, & subitò probas illum.*

6 Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere

debeo, nisi in sola magna misericordia Dei, & in sola spe gratiæ cœlestis?

Sive enim adsint homines boni, sine devoti fratres, vel amici fideles; sive libri sancti, vel tractatus pulchri; sive dulcis cantus, & hymni; omnia hæc modicum juvant, modicum sapiunt, quando desertus sum à gratia, & in propria paupertate relictus.

Tunc non est melius remediũ, quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7 Numquam inveni aliquem tam religiosum, & devotum, qui non habuerit interdum gratiæ subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem.

Nullus sanctus fuit tam altè raptus, & illuminatus, qui priùs vel posteà, non fuerit tentatus.

Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione.

Solet enim sequentis consolationis, tentatio præcedens esse signum.

Nam

Nam tentationibus probatis, cœlestis promittitur consolatio. *Qui vicerit*, inquit, *dabo ei edere de ligno vitæ*.

8 Datur autem consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa.

Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de bono.

Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est: ideò non cesses te præparare ad certamen: quia à dextris, & à sinistris hostes sunt, qui numquam quiescunt.

De gratitudine pro gratia Dei. *Cap.* X.

1 CUr quæris quietem, cùm natus sis ad laborem?

Pone te ad patientiam magis, quàm ad consolationes; & ad crucem portandam magis, quàm ad lætitiam.

Quis enim sæcularium non libenter consolationem, & lætitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset?

Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates.

Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, ſolæ jucundæ, & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infuſæ.

Sed iſtis divinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet; quia tempus tentationis non diù ceſſat.

2 Multùm autem contrariatur ſupernæ viſitationis falſa libertas animi, & magna confidentia ſui.

Deus benè facit conſolationis gratiam dando: ſed homo malè agit, non totum Deo cum gratiarum actione, retribuendo.

Et ideò non poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus auctori: nec totum refundimus fontali origini.

Semper enim debetur gratia dignè gratias referenti, & auferetur ab elato, quod dari ſolet humili.

3 No-

3 Nolo consolationem, quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem.

Non enim omne altum, sanctum est: nec omne dulce, bonum: nec omne desiderium, purum: nec omne charum, Deo gratum.

Libenter accepto gratiam, unde semper humilior, & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam.

Doctus dono gratiæ, & eruditus subtractionis verbere, non sibi audebit quidquam boni attribuere: sed potiùs se pauperem, & nudum confitebitur.

Da Deo, quod Dei est: & tibi adscribe, quod tuum est, hoc est, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem soli culpam, & dignam pęnam pro culpa, deberi sentias.

4 Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum, nam summum non stat sine infimo.

Summi sancti apud Deum, minimi sunt apud se; & quanto gloriosiores, tantò in se humiliores.

Pleni veritate, & gloria cœlesti, non sunt vanæ gloriæ cupidi.

In Deo fundati, & confirmati nullo modo possunt esse elati.

Et qui totum Deo adscribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt: sed gloriam, quæ à solo Deo est, volunt; & Deum in se, & in omnibus Sanctis laudare super omnia cupiunt, & semper in idipsum tendunt.

5 Esto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere.

Sit tibi minimum, etiam pro maximo: & magis contemptibile pro speciali dono.

Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvum est, quod à summo Deo donatur.

Etiam si pœnas, & verbera dederit, gratum esse debet: semper pro salute nostra facit, quidquid nobis advenire permittit.

Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data,

ta, patiens pro ablata. Oret ut redeat: cautus sit, & humilis, ne amittat.

De paucitate amatorum Crucis Iesu. Cap. XI.

1 HAbet Jesus nunc multos amatores regni sui cœlestis, sed paucos bajulatores suæ crucis.

Multos habet desideratores consolationis, sed paucos tribulationis.

Plures invenit socios mensæ, sed paucos abstinentiæ.

Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid sustinere.

Multi Jesum sequuntur usque ad fractionem panis; sed pauci usque ad bibendum calicem passionis.

Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam crucis sequuntur.

Multi Jesum diligunt, quamdiù adversa non contingunt.

Multi illum laudant, & bene-

dicunt, quamdiù consolationes aliquas ab ipso percipiunt.

Si autem Jesus se absconderit, & modicum eos reliquerit; aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2 Qui autem Jesum propter Jesum, & non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione, & angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt.

Et si numquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent; & semper gratias agere vellent.

3 O quantum potest amor Jesu purus nullo proprio commodo, vel amore permixtus.

Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quærunt?

Nonne amatores sui magis, quàm Christi probantur, qui sua commoda, & lucra semper meditantur?

Ubi invenietur talis, qui velit Deo servire gratis?

4 Rarò invenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus.

Nam verum pauperum spiritum, & ab omni creatura nudum, quis inveniet? Procul, & de ultimis finibus pretium ejus.

Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est.

Et si fecerit penitentiam magnam, adhuc exiguum est.

Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est.

Et si habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multùm sibi deest, scilicet unum, quod summè sibi necessarium est.

Quid illud? Ut omnibus relictis se relinquat, & à se totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat.

Cùmque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nil se fecisse sentiat.

5 Non grande ponderet, quod grande æstimari possit: sed in veritate servum inutilem se pronunciet sicut Veritas ait: *Cùm*

feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite, servi inutiles sumus.

Tunc verè pauper, & nudus spiritu esse poterit, & cum Propheta dicere: *Quia unicus, & pauper sum ego.*

Nemo tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior: qui se, & omnia relinquere scit, & ad infimum se ponere.

De regia via sanctæ Crucis. *Cap. XII.*

1 DUrus multis videtur hic sermo: *Abnega temetipsum, tolle crucem tuam, & sequere Iesum.*

Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: *Discedite à me maledicti, in ignem æternum.*

Qui enim modò libenter audiunt, & sequuntur verbum crucis: tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.

Hoc signum crucis erit in cęlo, cùm Dominus ad judicandum venerit.

Tunc

Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in vita; accedent ad Christum judicem cum magna fiducia.

2 Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum?

In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus, in cruce infusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus, in cruce summa virtutis, in cruce profectio sanctitatis.

Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in cruce.

Tolle ergo crucem tuam, & sequere Jesum, & ibis in vitam æternam.

Præcessit ille bajulans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce; ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce.

Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et si socius fueris pœnæ, eris, & gloriæ.

3 Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum jacet; & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi via

ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris; & non invenies altiorem viam ſupra, nec ſecuriorem viam infrà, niſi viam ſanctæ crucis.

Diſpone, & ordina omnia ſecundum tuum velle, & videre; & non invenies niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſpontè, aut invitè; & ita crucem ſemper invenies.

Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis.

4 Interdum à Deo relinqueris, interdum à proximo exercitaberis; & quod ampliùs eſt, ſæpè tibimetipſi gravis eris.

Nec tamen aliquo remedio, vel ſolatio liberari, ſeu alleviari poteris: ſed donec Deus voluerit, oportet, ut ſuſtineas.

Vult enim Deus, ut tribulationem, ſine conſolatione pati diſcas, & ut illi totaliter te ſubiicias, & humilior ex tribulatione fias.

Ne

Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati.

Crux ergo semper parata est, & ubique te expectat.

Non potes effugere, ubicumque cucurreris: quia quocumque fueris, teipsum tecum portas, semper teipsum invenies.

Converte te supra, converte te infrà: converte te, extra, converte te intra: & in his omnibus invenies crucem: & necesse est te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5 Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet ad desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hìc non erit.

Si invitè portas, onus tibi facis, & teipsum magis gravas: & tamen oportet, ut sustineas.

Si abiicis unam crucem, aliam proculdubiò invenies, & forsitan graviorem.

6 Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit prae-

teri-

terire? Quis sanctorum in mundo, sine cruce, & tribulatione fuit?

Nec enim Jesus Christus Dominus noster, una hora sine dolore passionis fuit, quamdiù vixit. *Oportebat (ait) Christum pati, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam suam.*

Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7 Tota vita Christi, crux fuit & martyrium: & tu tibi quæris requiem, & gaudium?

Erras, erras, si aliud quæris, quam pati tribulationes; quia tota ista vita mortalis, plena est miseriis, & circumsignata crucibus.

Et quantò altius quis in spiritu profecerit, tantò graviores sæpè cruces invenit: quia exilii sui pœna magis ex amore crescit.

8 Sed tamen iste sic multipliciter afflictus, non est sine levamine consolationis: quia fructum maximum sibi sentit accrescere ex sufferentia suæ crucis.

Nam

Nam dum spontè se illi subiicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ consolationis convertitur.

Et quantò caro magis per afflictionem atteritur, tantò spiritus ampliùs per internam gratiam roboratur.

Et nonnumquam in tantùm confortatur ex affectu tribulationis, & adversitatis, ob amorem conformitatis crucis Christi, ut se sine dolore, & tribulatione esse non vellet: quoniam tantò se acceptiorem Deo credit, quantò plura, & graviora pro eo perferre potuerit.

Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quæ tantà potest, & agit in carne fragili; ut quod naturaliter semper abhorret, & fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur, & diligat.

9 Non est secundûm hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare, & servituti subjacere; honores fugere, contumelias libenter sustinere, seipsum despicere, & despici optare:

adver-

adversa quæque cum damnis perpeti, & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare.

Si ad te ipsum respicis, nihil hujusmodi ex te poteris.

Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cęlo, & subiicientur ditioni tuæ mundus, & caro.

Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, & cruce Christi signatus.

10 Pone te ergo, sicut bonus, & fidelis servus Christi, ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

11 Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo; tunc benè tecum esse æstima, quia invenisti paradisum in terra.

Quamdiu pati grave tibi est, & fugere quæris; tamdiù malè habebis, & sequetur te ubique fuga tribulationis.

12 Si ponis te, ad quod esse debes, videlicet ad patiendum, & moriendum, fiet citò melius, & pacem invenies.

Etiam

Etiam si raptus fueris usque ad tertium cœlum cum Paulo, non es propterea servatus de nullo contrario patiendo. *Ego* (inquit Jesus) *ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.*

Pati ergo tibi remanet, si Jesum diligere, & perpetuo illi servire placet.

13 Utinam dignus esses aliquid pro nomine Jesu pati; quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi!

Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint.

Meritò deberes libenter modicum pati pro Christo, cùm multi graviora patiuntur pro mundo.

14 Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tantò magis Deo vivere incipit.

Nemo aptus est ad comprehendendum cœlestia, nisi se sub-

miserit ad portandum pro Christo adversa.

Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quàm libenter pati pro Christo.

Et si eligendum tibi esset magis optare deberes, pro Christo adversa pati, quàm multis consolationibus recreari; quia Christo similior esses, & omnibus Sanctis magis conformior.

Non enim stat meritum nostrum, & profectus status nostri in multis suavitatibus, & consolationibus; sed potiùs in magnis gravitatibus, & tribulationibus perferendis.

15 Si quidem aliquid melius, & utilius saluti hominum, quàm pati fuisset: Christus utique verbo, & exemplo ostendisset.

Nam, & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam hortatur, & dicit: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.*

Præpara te ad toleranda multa ad-

adversa, & varia incommoda in hac misera vita; quia sic tecum erit, ubicumque fueris; & sic revera invenies, ubicumque latueris. Oportet ita esse, & non est remedium evadendi à tribulatione malorum, & dolore, quàm ut patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse, & partem cum eo habere desideras. Tu verò, pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes, quia non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam promerendam, etiam si solus omnes posses sustinere.

Omnibus ergo perlectis, & scrutatis: sit hæc conclusio finalis: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum Dei.*

FINIS LIB. II.

THO-

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Augustini,
DE IMITATIONE CHRISTI
LIBER TERTIUS.
De interna consolatione.

AD LECTOREM.

Quia hic liber magna sui parte per modum colloquii inter Deum, & hominem: seu Dominum, & Servum, *scriptus est, diligenter observandum est* lectori, *ubi vices loquendi mutentur: aliàs vis verborum, & scopus pii* scriptoris *sæpè lectorem fugiet. Itaque nos distinctionis gratia literas D. & S. idest* Dominus, *&* Servus, *apposuimus.*

De

De interna Christi locutione ad animam fidelem. Cap. I.

1 *AVdiam, quid loquatur in me Dominus Deus.*

Beata anima, quæ Dominum in se loquentem audit, & de ore ejus consolationis verbum accipit.

Beatæ aures, quæ venas divini susurri suscipiunt, & de mundi hujus susurrationibus nihil advertunt.

Beatæ planè aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intus auscultant veritatem docentem.

Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti.

Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœlestia magis, ac magis per quotidiana exercitia se student præparare.

Beati, qui Deo vacare gestiunt, & ab omni impedimento sæculi se excutiunt.

Animadverte hæc anima mea, & claude sensualitatis tuæ ostia; ut

ut possis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus.

2. D. Salus tua ego sum, pax tua, & vita tua.

Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia transitoria, quære æterna.

Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, si fueris à Creatore deserta?

Omnibus ergo abdicatis Creatori tuo te redde placitam, ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

Rogat ut Deum intus, sibi loquentem audiat. Cap. II.

1 SERVUS L*oquere Domine quia audit servus tuus: Servus tuus sum ego, da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua.*

Inclina cor meum in verba oris tui; fluat, ut ros eloquium tuum.

Dicebant olim filii Israel ad Moy-

Moysen. *Loquere tu nobis, & audiemus, non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.*

Non sic Domine, non sic oro: sed magis cum Samuele Propheta humiliter, ac desideranter obsecro: *Loquere Domine, quia audit servus tuus.*

Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis ex Prophetis; sed tu potiùs loquere Domine Deus, inspirator, & illuminator omnium prophetarum, quia tu solus, sine eis potes me perfectè imbuere; illi autem sine te nihil proficient.

2 Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt.

Pulchriter dicunt; sed, te tacente, cor non accendunt.

Litteras tradunt, sed tu sensum aperis. Mysteria proferunt, sed tu reseras intellectum signatorum.

Mandata edicunt, sed tu juvas ad perficiendum.

Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum.

Illi

Illi foris tantùm agunt, sed tu corda instruis, & illuminas.

Illi exteriùs rigant, sed tu auditui fœcunditatem donas. Illi clamant verbis, sed tu intelligentiam tribuis.

3 Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu Domine Deus meus æterna veritas, ne fortè moriar, & sine fructu efficiar, si fuero tantùm foris admonitus, & intus non accensus.

Ne sit mihi ad judicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non servatum.

Loquere, igitur *Domine*, *quia audit servus tuus*, *verba* enim *vitæ æternæ habes*.

Loquere mihi, ad qualemcumque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem; tibi autem ad laudem, & gloriam, & perpetuum honorem.

Quod

Quòd verba Dei cum humilitate sunt audienda : & quòd multi ea non ponderant.
Cap. III.

1 DOMINUS. Audi fili verba mea, verba suavissima, omnem Philosophorum, & Sapientium hujus mundi scientiam excedentia.

Verba mea spiritus, & vita sunt, nec humano sensu pensanda.

Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda.

S. Et dixi : *Beatus quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum : ut mitiges ei à diebus malis ;* & non desoletur in terra.

2 D. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & usque nunc non cesso omnibus loqui : sed multi ad vocem meam surdi sunt, & duri.

Plures mundum libentiùs au-

 diunt,

diunt quam Deum: faciliùs sequuntur carnis suæ appetitum, quàm Dei beneplacitum.

Promittit mundus temporalia & parva, & servitur ei aviditate magna: ego promitto summa & æterna, & torpescunt mortalium corda.

Quis tanta cura mihi in omnibus servit & obedit, sicut mundo & dominis ejus servitur? *Erubesce Sidon, ait mare*. Et si causam quæris, audi quare.

Pro modica præbenda, longa via curritur; pro æterna vita, à multis vix pes semel à terra levatur.

Vile pretium quæritur: pro uno numismate interdum turpiter litigatur: pro vana re & parva promissione, die nocteque fatigari non timetur.

3 Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæstimabili, pro summo honore, & gloria interminabili, vel admodum fatigari pigritatur.

Erubesce ergo serve piger & querulose; quod illi paratiores inve-

inveniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam. Gaudent illi ampliùs ad vanitatem, quàm tu ad veritatem.

Equidem à ſpe ſua nonnumquam fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promiſi, dabo; quod dixi, implebo; ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit.

Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

4 Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valdè neceſſaria.

Quod non intelligis cum legis, cognoſces in die viſitationis.

Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione.

Et duas lectiones eis quotidiè lego; unam increpando eorum vitia: alteram, exhortando ad virtutum incrementa.

Qui habet verba mea, & ſpernit

ea; habet qui judicet eum in novissimo die.

5 Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus, servulus tuus & abjectus vermiculus; multò pauperior & contemptibilior, quàm scio, & dicere audeo.

Memento tamen Domine, quia nihil sum, nihil habeo, nihilque valeo.

Tu solus bonus, justus & sanctus; tu omnia potes, omnia præstas, omnia imples, solum peccatorem inanem relinquens.

Reminiscere miserationū tuarum, & imple cor meum gratia tua: qui non vis esse vacua opera tua.

6 Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaverit misericordia & gratia tua?

Noli avertere faciem tuam à me; noli visitationem tuam prolongare: noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat *anima mea, sicut terra sine aqua tibi.*

Do-

Domine, *doce me facere voluntatem tuam*: doce me coram te dignè & humiliter conversari; quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognovisti, antequam fieret mundus, & antequam natus essem in mundo.

Quòd in veritate & humilitate coram Deo conversandum est.
Cap. IV.

1 D. Fili, ambula coram me in veritate, & simplicitate cordis tui quære me semper.

Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, & veritas liberabit eum à seductoribus, & detractionibus iniquorum.

Si veritas te liberaverit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

S. Domine verum est. Sicut dicis, ita, quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat: ipsa me custodiat, & usque ad salutarem finem conservet.

Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione, & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

3 D. Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta sunt, & placita coram me.

Cogita peccata tua, cum displicentia magna & mœrore, & numquam reputes te aliquid esse propter opera bona.

Revera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus.

Ex te semper ad nihil tendis: citò laberis, citò vinceris, citò turbaris, citò dissolveris.

Non habes quidquam, unde possis gloriari, sed multa unde te debeas vilificare; quia multò infirmior es, quàm vales comprehendere.

4 Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis.

Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum; nil altum, nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est.

Pla-

Placeat tibi super omnia ęterna Veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas.

Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua; quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna.

Quidam non sincerè coram me ambulant, sed quadam curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire, & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes.

Hi sæpè in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiositatem, me eis adversante labuntur.

5 Time judicia Dei, expavesce iram omnipotentis. Noli autem discutere opera Altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti.

Quidam solùm portant suam devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris.

Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde.

Sunt alii, qui intellectu illumi-

nati & affectu purgati ad æterna semper anhelant: de terrenis graviter audiunt, necessitatibus naturæ dolenter inserviunt; & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis.

Quia docet eos terrena despicere & amare cœlestia; mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte desiderare.

De mirabili affectu divini amoris. Cap. V.

1 S. BENEDICO te Pater cœlestis, Pater Domini mei Jesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari.

O Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, gratias ago tibi, qui me indignum omni consolatione quandoque tua recreas consolatione.

Benedico te semper & glorifico, cum unigenito Filio tuo & Spiritu sancto paraclito in sæcula sæculorum.

Eja Domine Deus amator sancte meus, cùm veneris in cor meum,

meum, exultabunt omnia interiora mea.

Tu es gloria mea & exultatio cordis mei: Tu spes mea & refugium meum; in die tribulationis meæ.

2 Sed quia adhuc debilis sum in amore, & imperfectus in virtute; ideò necesse habeo à te confortari & consolari: propterea visita me sæpiùs, & instrue disciplinis sanctis.

Libera me à passionibus malis, & sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis, ut intus sanatus & benè purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseverandum.

3 D. Magna res est amor, magnum omninò bonum, quod solum leve facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale.

Nam onus sine onere portat; & omne amarum dulce, ac sapidum efficit.

Amor Jesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad deside-

randa semper perfectiora excitat.

Amor vult esse sursum, nec ullis infimis rebus retineri.

Amor vult esse liber & ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur affectus, ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat.

Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius, nec melius in cœlo, & in terra, quia amor ex Deo natus est; nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4 Amans volat, currit, & lętatur: liber est, & non tenetur.

Dat omnia pro omnibus & habet omnia in omnibus; quia in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit.

Non respicit ad dona, sed ad donantem se convertit super omnia bona.

Amor modum sæpè nescit; sed

ſed ſuper omnem modum fervefcit.

Amor onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet: de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur.

Valet igitur ad omnia, & multa implet, & affectui mancipat, ubi non amans deficit & jacet.

5 Amor vigilat, & dormiens non dormitat.

Fatigatus non laſſatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur: ſed ſicut vivax flamma & ardens facula, ſurſum erumpit, ſecurè pertranſit.

Si quis amat, novit quid hæc vox clamet.

Magnus clamor in auribus Dei eſt ipſe ardens effectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

6 S. Dilata me in amore, ut diſcam interiori cordis ore deguſtare, quàm ſuave ſit amare, & in amore liquefieri & natare.

Tenear amore, vadens ſupra

me, præ nimio fervore & stupore.

Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore.

Amem te plusquam me, nec me nisi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, sicut jubet lex amoris lucens ex te.

7 D. Est amor velox, sincerus, pius, jucundus & amœnus, fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & seipsum numquam quærens.

Ubi enim seipsum aliquis quærit, ibi ab amore cadit.

Est amor circumspectus, humilis & rectus: non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus, sobrius, castus, stabilis, quietus, & in cunctis sensibus custoditus.

Est amor subjectus & obediens Prælatis, sibi vilis & despectus, Deo devotus & gratificus, fidens & sperans semper in eo, etiam cùm sibi non sapit Deus: quia sine dolore non vivitur in amore.

8 Qui non est paratus omnia

pati,

pati, & ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari.

Oportet amantem, omnia dura, & amara propter dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

De probatione veri amatoris.
Cap. VI.

1 D. FIli, non es adhuc fortis & prudens amator.

S. Quare Domine?

D. Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avide consolationem quæris.

Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in adversis displiceo.

2 Prudens amator, non tam donum amantis considerat, quàm dantis amorem.

Affectum potiùs attendit, quàm censum: & infra dilectum omnia data ponit.

Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum.

Non est ideò totum perditum; si quandoque minus benè de me, vel de Sanctis meis sentis, quàm velles.

Affectus ille bonus, & dulcis quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est, & quidam prægustus patriæ cœlestis; super quo non nimiùm innitendum, quia vadit, & venit.

Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere Diaboli, insignis est virtus, & magni meriti.

3 Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacumque materia ingestæ.

Fortè serva propositum, & intentionem rectam ad Deum.

Nec est illusio, quòd aliquando in excessum subitò raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reverteris.

Illas enim invitè magis pateris, quàm agis; & quàm diù dis-

displicent, & reniteris, meritum est, & non perditio.

4 Scito, quòd antiquus inimicus omninò nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare; à sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute.

Multas malas cogitationes ingerit; ut tædium tibi faciat, & horrorem, ut ab oratione revocet, & sacra lectione.

Displicet sibi humilis confessio, & (si posset) à Communione cessare faceret.

Non credas ei, neque cures illum, licèt sæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos.

Sibi imputa, cùm mala inferit, & immunda. Dicito illi:

Vade immunde spiritus, erubesce miser, valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis.

Discede à me seductor pessime,

non

non habebis in me partem ullam; sed Jesus mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus.

Malo mori, & omnem pœnam subire, quàm tibi consentire.

Tace, & obmutesce, non audiam te ampliùs, licèt plures mihi moliaris molestias: *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?*

Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum. Dominus adjutor meus, & redemptor meus.

5 Certa tanquam miles bonus, & si interdum ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcave à vana complacentia, & superbia.

Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pęnè incurabilem quandoque labuntur.

Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem, ruina hęc superborum de se stultè præsumentium.

De occultanda gratia sub humilitatis custodia. Cap. VII.

1 D. FIli, utilius est tibi, & securius, devotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multùm ponderare: sed magis temetipsum despicere, & tanquam indigno datam timere.

Non est huic affectioni tenaciùs inhęrendum, quæ citiùs potest mutari in contrarium.

Cogita in gratia, quàm miser, & inops esse soles sine gratia.

Nec est in eo tantùm spiritualis vitæ profectus, cùm consolationis habueris gratiam: sed cùm humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris ejus subtractionem; ita, quòd tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua ex usu facienda, omninò dilabi permittas.

Sed sicut melius potueris, & intel-

tellexeris., libenter, quod in te est, facias; nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis, quam sentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim sunt, qui cum non benè eis successerit, statim impatientes fiunt, aut desides.

Non enim semper est in potestate hominis via ejus, sed Dei est dare, & consolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, sicut sibi placuerit, & non ampliùs.

Quidam incauti, propter devotionis gratiam, seipsos destruxerunt: quia plus agere voluerunt quàm potuerunt, non pensantes suæ parvitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes, quàm rationis judicium.

Et quia majora præsumpserunt quàm Deo placitum fuit, idcircò gratiam citò perdiderunt.

Facti sunt inopes, & viles relicti, qui in cœlum posuerunt nidum sibi: ut humiliati, & depauperati, discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare.

Qui

Qui adhuc novi ſuns, & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt, & elidi.

3 Quòd ſi ſuum ſentire magis ſequi, quàm aliis exercitatis credere volunt; erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi à proprio conceptu noluerint.

Raró ſibi ipſi ſapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur.

Melius eſt ſapere modicum cum humilitate, & parva intelligentia, quàm magni ſcientiarum theſauri cum vana complacentia.

Melius eſt tibi minus habere, quàm multùm, unde poſſis ſuperbire.

Non ſatis diſcretè agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliviſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

Nec etiam ſatis virtuosè ſapit, qui tempore adverſitatis, & cujuſque gravitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minus fidenter de me, quàm oportet, recogitat, ac ſentit.

4 Qui

4 Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpè tempore belli nimis dejectus, & formidoloſus reperietur.

Si ſcires ſemper humilis, & modicus in te permanere, necnon ſpiritum tuum benè moderari, & regere, non incideres, tam citò in periculum, & offenſam.

Conſilium bonum eſt, ut fervoris ſpiritu concepto, mediteris quid futurum ſit abſcedente lumine.

Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem poſſe reverti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5 Utilior eſt ſæpè talis probatio, quàm ſi ſemper proſpera pro tua haberes voluntate.

Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones, aut conſolationes habeat; vel ſi peritus ſit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu.

Sed ſi vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus: ſi Dei honorem purè & in-

& integrè ſemper quærat: ſi ſeipſum nihil reputet, & in veritate deſpiciat, atque ab aliis etiam deſpici, & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

De vili æſtimatione ſui ipſius in oculis Dei. Cap. VIII.

1 S. L*Oquar ad Dominum meum, cùm ſim pulvis, & cinis?* Si me ampliùs reputavero, ecce tu ſtas contra me: & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere.

Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (ſicut ſum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum.

Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quò deveni: quia nihil ſum, & neſcivi.

Si mihi ipsi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas: si autem subitò me respexeris, statim fortis efficior, & novo repleor gaudio.

Et mirum valdè, quòd sic repentè sublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2 Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis subveniens necessitatibus, à gravibus quoque custodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis.

Me siquidem malè amando, me perdidi; & te solùm quærendo, & purè amando, me, & te pariter inveni, atque ex amore profundiùs ad nihilum me redegi.

Quia tu, ò dulcissime, facis mecum supra meritum omne, & supra id quàm audeo sperare, vel rogare.

3 Benedictus sis Deus meus, quia licèt ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas, & infinita bonitas num-

quam

quam cessat benefacere, etiam ingratis, & longè à te aversis.

Converte nos ad te, ut simus grati, humiles, & devoti, quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

Quòd omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda. Cap. IX.

1 D. FIlli ego debeo esse finis tuus supremus, & ultimatus, si verè desideras esse beatus.

Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, sæpiùs ad seipsum, & ad creaturas malè incurvatus.

Nam si teipsum in aliquo quęris, statim in te deficis, & arescis.

Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum, qui omnia dedi.

Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia; & ideò ad me, tanquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda.

2 Ex me pusillus, & magnus, pauper, & dives, tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt; & qui mihi spontè, & liberè deserviunt, gratiam pro gratia accipient.

Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio; neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur, & angustiabitur.

Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas; sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo.

Ego totum dedi, ego totum rehabere volo: & cum magna districtione gratiarum actiones requiro.

3 Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ vanitas.

Et si intraverit cœlestis gratia, & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit.

Vincit enim omnia divina cha-

charitas, & dilatat omnes animæ vires.

Si rectè sapis, in me solo gaudebis, in me solo sperabis: quia *nemo bonus, nisi solus Deus*, qui est super omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

Quòd spreto mundo, dulce est servire Deo. Cap. X.

1. S. NUnc iterùm loquar Domine, & non silebo: dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & regis mei, qui est in excelso.

O quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi servientibus?

Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te.

In hoc maxime ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cùm non essem, fecisti me: & cùm errarem longè à te reduxisti me, ut servirem tibi,

& præcepisti, ut diligam te.

2 O fons amoris perpetui, quid dicam de te?

Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui, & perii.

Fecisti, ultrà omnem spem, misericordiam cum servo tuo, & ultrà omne meritum, gratiam, & amicitiam exhibuisti.

Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis, sæculo renuntient, & monasticam vitam assumant.

Numquid magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur?

Non magnum mihi videri debet servire tibi: sed hoc potiùs magnum mihi, & mirandum apparet, quòd tam pauperem, & indignum dignaris in servum recipere, & dilectis servis tuis adunare.

3 Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, & unde tibi servio.

Veruntamen vice versa, tu

ma-

magis mihi servis quàm ego tibi.

Ecce, cœlum, & terra, quæ in ministerium hominis creasti, præstò sunt, & faciunt quotidie quæcumque mandasti.

Et hoc parum est, quin etiam Angelos in ministerium hominis ordinasti.

Transcendit autem hæc omnia, quòd tu ipse homini servire dignatus es, & teipsum daturum ei promisisti.

4 Quid dabo tibi pro omnibus istis millibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitæ meæ!

Utinàm vel uno die dignum servitium exhibere sufficerem!

Verè tu es dignus omni servitio, omni honore, & laude æterna.

Verè Dominus meus es, & ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec umquam in laudibus tuis debeo fastidire.

Sic volo, sic desidero: & quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5 Magnus honor, magna glo-

 ria,

ria, tibi servire, & omnia propter te contemnere.

Habebunt enim gratiam magnam, qui spontè se subjecerint tuæ sanctissimæ servituti.

Inveniunt suavissimam Spiritus Sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem.

Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingredientur viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

6 O grata, & jucunda Dei servitus, qua homo veraciter efficitur liber, & sanctus!

O sacer status religiosi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dęmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem.

O amplectendum, & semper optandum servitium, qua summum promeretur bonum, & gaudium acquiritur sine fine mansurum!

Quòd desideria cordis examinanda sunt, & moderanda.
Cap. XI.

1. D. FIlli oportet te adhuc multa addiscere, quę necdum benè didicisti.

S. Quæ sunt hæc, Domine?

D. Ut desiderium tuum ponas totaliter secundùm beneplacitum meum: & tui ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator.

Desideria te sæpè accendunt, & vehementer impellunt, sed considera; an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.

Si ego sum in causa, benè contentus eris, quomodocumque ordinavero: si autem de proprio quæsitu aliquid latet, ecce hoc est, quod te impedit, & gravat.

2 Cave ergo, ne nimium innitaris super desiderio præconcepto, me non consulto: ne fortè posteà pœniteat, aut displi-

ceat, quod primo placuit, & quasi pro meliore zelasti.

Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, statim est sequenda: sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

Expedit interdum refrenatione uti, etiam in bonis studiis, & desideriis; ne per importunitatem, mentis distractionem incurras; ne aliis per indisciplinationem, scandalum generes; vel etiam per resistentiam aliorum, subitò turberis, & corruas.

5 Interdum verò oportet violentia uti, & viriliter appetitui sensitivo contraire, nec advertere quid velit caro, & quid non velit: sed hoc magis satagere, ut subjecta sit etiam nolens spiritui.

Et tamdiù castigari debet, & cogi servituti subesse, donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat, & simplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens mussitare.

De

De informatione patientiæ, & luctamine, adversus concupiscentias. Cap. XII.

1 S. DOmine Deus, ut video, patientia est mihi valdè necessaria; multa enim in hac vita accidunt contraria.

Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello, & dolore vita mea.

D. Ita est, fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non sentiat.

Sed tunc etiam æstimare te pacem invenisse, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2 Si dixeris, te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii?

De duobus malis, minus est semper eligendum.

Ut ergo æterna futura sup-

plicia possis evadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimiter tolerare.

An putas, quòd homines sæculi hujus nihil, vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiam si delicatissimos quæsieris.

S. Sed habent, inquit, multas delectationes, & proprias sequuntur voluptates: ideoque parum ponderant suas tribulationes.

3 D. Esto, ita fit, ut habeant quidquid voluerint: sed quandiù putas durabit.

Ecce, quemadmodùm fumus deficient abundantes in sæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum.

Sed, & cùm adhuc vivunt, non sine amaritudine, & tædio, ac timore, in eis quiescunt.

Ex eadem namque re, unde sibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Justè illis fit: ut quia inordinatè delectationes quærunt, & sequuntur, non sine confusione, & amaritudine eas expleant.

4 O quàm breves, quàm falsæ, quàm inordinatæ, & turpes omnes sunt!

Verumtamen, pro ebrietate, & cæcitate non intelligunt? sed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt.

Tu ergo *fili post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere.* (*Eccle.* 18.) *Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.* (*Ps.* 36.)

6 Etenim si veraciter vis delectari, & abundantiùs à me consolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infirmarum delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio.

Et quantò te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tantò in me suaviores, & potentiores consolationes invenies.

Sed primò, non sine quadam tristitia, & labore certaminis, ad has pertinges.

Obsistet inolita consuetudo, sed meliori cõsuetudine devincetur.

Remurmurabit caro: sed fervore spiritus frenabitur.

Instigabit, & exacerbabit te serpens antiquus: sed oratione fugabitur; insuper, & labore utili aditus ei magnus obstruetur.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum IESV Christi. Cap. XIII.

1. D. FIli, qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit à gratia; & qui quærit habere privata, amittit communia.

Qui non libenter, & spontè suo superiori se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfectè sibi obedit, sed sæpè recalcitrat, & remurmurat.

Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subjugare.

Citius namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit devastatus.

Non

Non est molestior, & pejor animæ hostis, quàm tu ipse tibi, non bene concordans spiritui.

Oportet omninò verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis prævalere adversus carnem, & sanguinem.

Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideò plenè te regnare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es, & nihil, propter Deum te homini subdis; quando ego omnipotens, & altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te subjeci?

Factus sum omnium humillimus, & infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vincerem.

Disce obtemperare pulvis: Disce te humiliare terra, & limus, & sub omnium pedibus incurvare.

Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subjectionem te dare.

Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: sed ita subjectum, & parvulum

te exhibe , ut omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri?

Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & infernum multoties meruiſti?

Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: ut cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres:

Et ut ad veram ſubjectionem, & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis. Cap. XIV.

1. S. INtonas ſuper me judicia tua Domine, & timore, ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaveſcit anima mea valdè.

Sto attonitus, & conſidero; quia

quia cœli non ſunt mundi in conſpectu tuo.

Si in angelis reperiſti pravitatem, nec peperciſti: quid fiet de me?

Ceciderunt ſtellæ de cœlo, & ego pulvis, quid præſumo?

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2 Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam Domine ſubtrahas.

Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas.

Nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas.

Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas.

Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia.

Nam relicti, mergimur, & perimus; viſitati verò erigimur, & vivimus.

Inſtabiles quippè ſumus, ſed per te confirmamur: tepeſcimus, ſed à te accendimur.

3 O quàm humiliter, & abjectè mihi de me ipso sentiendum est! quàm nihili pendendum, si quid boni videar habere?

O quàm profundè submittere me debeo sub abyssalibus judiciis tuis Domine: ubi nihil aliud me esse invenio, quàm nihil, & nihil!

O pondus immensum! ò pelagus intranatabile: ubi nihil de me reperio, quàm in toto nihil!

Ubi est ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta?

Absorpta est omnis gloriatio vana, in profunditate judiciorum tuorum super me.

4 Quid est omnis caro in conspectu tuo?

Nunquid gloriabitur lutum contra formantem se? (*Isa.* 29.)

Quomodo potest erigi vaniloquio, cujus cor in veritate subjectum est Deo?

Non eum totus mundus eriget, quem veritas sibi subjecit, nec omnium laudantium in ore movebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit.

Nam

Nam, & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum sonitu verborum: *Veritas autem Domini manet in æternum.* (*Psalm.* 116.)

Qualiter standum sit, ac dicendum, in omni re desiderabili. Cap. XV.

3 D. FIli, sic dicas in omni re: Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita.

Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

Domine, si mihi videris expedire, & utile esse probaveris: tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum.

Sed si mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ saluti prodesse, aufer à me tale desiderium.

Non enim omne desiderium est à spiritu sancto, etiam si homini videatur rectum, & bonum.

Difficile est pro vero judicare, utrùm spiritus bonus, an alienus te impellat, ad desiderandum hoc

hoc, vel illud: an etiam ex proprio movearis ſpiritu.

Multi in fine ſunt decepti, qui primo bono ſpiritu videbantur inducti.

2 Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt, & petendum, quidquid deſiderabile menti occurrit, maximèque cum propria reſignatione, mihi totum committendum eſt, atque dicendum:

Domine tu ſcis qualiter melius eſt: fiat hoc, vel illud, ſicut volueris.

Da quod vis, & quantum vis, & quando vis.

Fac mecum, ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit.

Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus.

In manu tua ſum, gyra, & reverſa me per circuitum.

En ſervus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non deſidero mihi vivere, ſed tibi: utinam dignè, & perfectè!

3 Con-

3 Concede mihi benignissime Jesu gratiam tuam, ut mecum sit, & mecum laboret, mecumque, usque in finem perseveret.

Da mihi hoc semper desiderare, & velle, quod tibi magis acceptum est, & charius placet.

Tua voluntas, mea sit, & mea voluntas tuam semper sequatur, & optimè ei concordet.

Sit mihi unum velle, & nolle tecum: nec aliud posse velle, aut nolle, nisi quod tu vis; & nolis.

4 Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt: & propter te amare contemni; & nesciri in hoc sæculo.

Da mihi super omnia desiderata in te requiescere, & cor meum in te pacificare.

Tu vera pax cordis, tu sola requies; extra te dura sunt omnia, & inquieta. *In hac pace in idipsum*; hoc est, in te uno summo æterno bono, *dormiam, & requiescam*. Amen.

Quòd

Quòd verum solatium in solo Deo est quærendum. Cap. XVI.

QUidquid desiderare possum, vel cogitare ad solatium meum, non hic expecto, sed in posterum.

Quòd si omnia solatia mundi solus haberem, & omnibus deliciis frui possem, certum est, quòd diu durare non possent.

Unde non poteris anima mea plenè consolari, nec perfectè recreari, nisi in Deo consolatore pauperum, ac susceptore humiliũ.

Expecta modicum anima mea, expecta divinum promissum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cœlo.

Si nimis inordinatè ista appetis præsentia, perdes æterna, & cœlestia.

Sint temporalia in usu, æterna in desiderio.

Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2 Etiam si omnia creata bona ha-

haberes, non posses esse felix, & beata: sed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua, & felicitas consistit.

Non qualis videtur, & laudatur à stultis multis amatoribus, sed qualem expectant boni Christi fideles, & prægustant interdum spirituales, ac mundi corde, quorum conversatio est in cœlis.

Vanum est, & breve, & omne humanum solatium.

Beatum, & verum solatium, quod intus à veritate percipitur.

Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Jesum, & dicit ad eum: Adesto mihi Domine Jesu, in omni loco, & tẽpore.

Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio.

Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas, & justa probatio pro summo solatio.

Non enim in perpetuum irasceris, neque in æternum comminaberis.

Quòd

Quòd omnis sollicitudo in Deo statuenda sit. Cap. XVII.

1 D. FIli, sine me tecum agere, quod volo: ego scio, quid expedit tibi.

Tu cogitas sicut homo: tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus.

S. Domine, verum est, quod dicis. Major est sollicitudo tua pro me, quàm omnis cura, quam ego gerere possum pro me.

Nimis enim casualiter stat, qui non proiicit omnem sollicitudinem suam in te.

Domine, dummodo voluntas mea recta, & firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit.

Non enim potest esse nisi bonum quidquid de me feceris.

2 Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterùm benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè semper benedictus.

D. Fi-

D. Fili, ſic oportet te ſtare ſi mecum deſideras ambulare.

Ita promptus eſſe debes ad patiendum, ſicut ad gaudendum.

Ita libenter debes eſſe inops, & pauper, ſicut plenus, & dives.

4 S. Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire ſuper me.

Indifferenter volo de manu tua bonum, & malum, dulce, & amarum, lætum, & triſte ſuſcipere: pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.

Cuſtodi me ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum.

Dummodo in æternum me non proiicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis ſuper me.

Quòd temporales miſeriæ, exemplo Chriſti, æquanimiter ſunt ferendæ. Cap. XVIII.

1 D. FIli ego deſcendi de cœlo pro tua ſalute: ſuſcepi tuas miſerias, non neceſſitate,

tate, sed charitate trahente; ut patientiam disceres, & temporales miserias non indignanter ferres.

Nam ab hora ortus mei, usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audivi: confusiones, & opprobria benignè sustinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2 S. Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui; dignum est, ut ego misellus peccator, secundùm voluntatem tuã patienter me sustineam, & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ pro salute mea portem.

Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen jam per gratiam tuam valdè meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior, & clarior.

Sed

Sed & multò magis consolatoria, quàm olim in Lege veteri fuerat, cùm porta cæli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad cœlum videbatur, quando tam pauci regnum cœlorum quærere curabant.

Sed neque, qui tunc justi erant & salvandi ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cœleste regnum poterant introire.

3 O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam, & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum ostendere?

Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra.

Nisi tu nos præcessisses, & docuisses, quis sequi curaret?

Heu, quanti longè retroque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent!

Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis, & doctrinis; quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus?

De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.
Cap. XIX.

1 D. QUid est, quod loqueris, fili? Cessa conqueri, considerata mea, & aliorum Sanctorum Passione.

Nondum, usque ad sanguinem restitisti.

Parum est, quod tu pateris, in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati, & exercitati.

Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima.

Et si tibi minima non videntur, vide ne, & hoc tua faciat impatientia.

Sive tamen parva, sive magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2 Quantò melius ad patiendum te disponis, tantò sapientiùs agis, & ampliùs promereris: feres

res quoque leviùs animo, & usu ad hoc non segniter paratis.

Nec dicas: Non valeo hęc ab homine tali pati, nec hujuscemodi mihi patienda sunt; grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaveram. sed ab alio libenter patiar, & sicut patienda videro.

Insipiens est talis cogitatio, quę virtutem patientię non considerat, nec à quo coronanda erit, sed magis personas, & offensas sibi illatas perpendit.

3 Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visū fuerit, & à quo sibi placuerit.

Verus autem patiens non attendit à quo homine, utrùm à Prælato suo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrùm à bono, & sancto viro, vel à perverso, & indigno exerceatur.

Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque, & quotiescumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat.

Quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4 Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam.

Sine certamine non potes venire ad patientiæ coronam.

Si pati non vis, recusas coronari.

Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter.

Sine labore, non tenditur ad requiem: nec sine pugna pervenitur ad victoriam.

S. Fiat Domine mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam.

Tu scis, quod modicum possum pati, & quod citò deiicior, levi exurgente adversitate.

Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis, & optabilis: nam pati, & vexari pro te valdè salubre est animæ meæ.

De Confessione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miseriis.
Cap. XX.

1. S. CONfitebor adversum me injustitiam meam, confitebor tibi Domine infirmitatem meam.

Sæpè parva res est, quæ me deiicit, & contristat.

Propono me fortiter acturum: sed cum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit.

Valdè vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit.

Et dum puto me aliquantulum tutum, cùm non sentio, invenio, nonnunquam pęnè devictum ex sui flatu.

2 Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi undique notam.

Miserere, & eripe me de luto, ut non infigar, ne permaneam dejectus usquequaque.

Hoc est, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit: quòd tam labilis sum, &

infirmus ad resistendum passionibus.

Etsi non omninò ad consensionem, tamen mihi etiam molesta, & gravis est earum insectatio, & tædet valdè sic quotidiè vivere in lite.

Ex hinc nota mihi sit infirmitas mea; quia multò faciliùs irruunt abominandæ semper phantasiæ, quàm discedunt.

3 Utinam fortissimè Deus Israel zelator animarum fidelium, respicias servi tùi laborem, & dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit.

Robora me cœlesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro, spiritui necdum plenè subacta prævaleat damnari: adversus quam certare oportebit, quamdiù spiratur in hac vita miserrima.

Heu qualis est hæc vita, ubi non desunt tribulationes, & miseriæ: ubi plena laqueis, & hostibus sunt omnia?

Nam una tribulatione, seu tentatione recedente, alia accedit: sed, & priore adhùc durante conflictu,

flictu, alii plures superveniunt, & insperatè.

4 Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines, tot subjecta calamitatibus, & miseriis?

Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes, & pestes?

Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur.

Reprehenditur frequenter mũdus, quòd fallax sit, & vanus, nec tamen facilè relinquitur; quia concupiscentiæ carnis nimis dominantur.

Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

Trahunt ad amorem mundi, desiderium carnis, desiderium oculorum, & superbia vitæ; sed pœnæ, ac miseriæ justè sequentes ea, odium mundi pariunt, & tædium.

5 Sed vincit (proh dolor!) delectatio prava mentem mundo deditam, & esse sub sensibus delicias reputat, quia Dei suavitatem, & internam virtutis amęnitatem, nec vidit, nec gustavit.

Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo vivere sub sancta disciplina student, isti divinam dulcedinem, veris abrenunciationibus promissam, non ignorant, & quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, clariùs vident.

Quod in Deo super omnia bona, & dona requiescendum est.
Cap. XXI.

1 S. SUper omnia, & in omnibus, requiesces anima mea in Domino semper, quia ipse Sanctorum æterna requies. Da mihi dulcissime, & amantissime Jesu, in te super omnem creaturam requiescere, super omnem salutem, & pulchritudinem; super omnem gloriam, & honorem; super omnem potentiam, & dignitatem; super omnem scientiam, & subtilitatem; super omnes divitias, & artes; super omnem lætitiam, & exultationem; super omnem famam, & laudem, super omnem suavitatem

tatem, & consolationem; super omnem spem, & promissionem; super omne meritũ, & desideriũ;

Super omnia dona, & munera, quæ potes dare, & infundere: super omne gaudium, & jubilationem, quam potest mens capere, & sentire:

Denique super Angelos, & Archangelos, & super omnem exercitum cœli: super omnia visibilia, & invisibilia; & super omne, quod tu Deus meus non es.

2 Quia tu Domine Deus meus super omnia optimus es. tu solus altissimus: tu solus potentissimus: tu solus sufficientissimus, & plenissimus: tu solus suavissimus, & solatiosissimus:

Tu solus pulcherrimus, & amantissimus: tu solus nobilissimus, & gloriosissimus super omnia, in quo cuncta bona simul, & perfectè sunt, & semper fuerunt, & erunt:

Atque ideò minus est, & insufficiens, quidquid præter te ipsum mihi donas, aut de te ipso revelas, vel promittis, te

non viso, nec plenè adepto.

Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia dona, omnemque creaturam transcendat.

3 O mi dulcissime sponse Jesu Christe, amator purissime, dominator universæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis, ad volandum, & pausandum in te?

O quando ad plenum dabitur mihi vacare, & videre, quàm suavis es Domine Deus meus?

Quando ad plenum me recolligam in te; ut præ amore tuo, non sentiam me: sed te solùm, supra omnem sensum, & modum, in modo non omnibus noto?

Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto.

Quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpiùs conturbant, contristant, & obnubilant; sæpiùs impediunt, & distrahunt, alliciunt, & implicant, ne liberum habeam accessum ad te, & ne jucundis

fruar

fruar amplexibus, præsto semper beatis spiritibus.

Moveat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4 O Jesu splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animę apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi.

Usquequò tardat venire Dominus meus?

Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia.

Veni, veni; quia sine te nulla erit lęta dies, aut hora, quia tu lętitia mea, & sine te, vacua est mẽsa mea.

Miser sum, & quodammodo incarceratus, & cõpedibus gravatus: donec luce præsentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres.

5 Quærant alii pro te aliud quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna.

Non reticebo, nec deprecari cessabo; donec gratia tua re-

vertatur, mihique tu intus loquaris.

D. Ecce adsum. Ecce ego ad te, quia invocasti me. Lacrymę tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis, inclinaverunt me, & adduxerunt ad te.

6 S. Et dixi, Domine, vocavi te, & desideravi frui te, paratus omnia respuere propter te.

Tu enim prior excitasti me, ut quærerem te.

Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo, secundùm multitudinem misericordiæ tuæ.

Quid habet ultra dicere servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valdè ante te, memor semper propriæ iniquitatis, & vilitatis?

Non enim est similis tui, in cunctis mirabilibus cęli, & terræ.

Sunt opera tua bona valdè, judicia vera, & providentia tua reguntur universa.

Laus ergo tibi, & gloria, ò Patris Sapientia: te laudet, & bene-

benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata simul,

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.
Cap. XXII.

1 S. APeri Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reverentia, ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali, quàm in speciali memorari; ut dignè tibi ex hinc valeam gratias referre.

Verùm scio, & confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere. Minor ego sum omnibus bonis mihi præstitis; & cum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2 Omnia, quæ in anima habemus, & corpore, & quæcumque exteriùs, vel interiùs, naturaliter, vel supernaluraliter possidemus, tua sunt beneficia, & te be-

neficum, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus.

Etsi alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt; & sine te, nec minimum potest haberi.

Ille, qui majora accepit, non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, nec minori insultare; quia ille major, & melior, qui sibi minùs adscribit, & in regratiando humilior est, atque devotior.

Et qui omnibus viliorem se existimat, & indigniorem se judicat, aptior est ad percipienda majora.

3 Qui autem pauciora accepit, contristari non debet: nec indignanter ferre, neque ditiori invidere; sed te potiùs attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis, & libenter sine personarum acceptione tua munera largiris.

Omnia ex te, & ideò in omnibus es laudandus.

Tu scis, quid unicuique donari

ri expediat; & cur ille minus, & ille amplius habeat, non nostrum, sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4 Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exterius, & secundùm homines laus, & gloria apparet; ita ut considerata quis paupertate, & utilitate personæ suæ, non modò gravitatem, aut tristitiam, vel dejectionem inde concipiat, sed potiùs consolationem, & hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes, & humiles, atque huic mundo despectos, tibi elegisti in familiares, & domesticos.

Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos *principes super omnem terram constituisti.*

Fuerunt tamen sine querela conversati in mundo, tam humiles, & simplices, sine omni malitia, & dolo, ut etiam *pati contumelias gauderent pro nomine tuo*; & quæ mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

5 Ni-

5 Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ.

6 De qua tantùm contentari debet, & conſolari, ut ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus.

Et ita pacificus, & contentus in noviſſimo, ſicut in loco primo; atque ita libenter deſpicabilis, & abjectus, nullius quoque nominis, & famę, ſicut cęteris honorabilior, & major in mundo.

Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet; & plus eum conſolari, magiſque placere, quàm omnia beneficia ſibi data, vel danda.

De quatuor magnam importantibus pacem. Cap. XXIII.

1 D. FIli, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis.

S. Fac, Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum eſt audire.

D. Stude, fili, alterius potiùs

face.

facere voluntatem, quàm tuam.

Elige semper minus, quàm plus habere.

Quære semper inferiorem locum; & omnibus subesse.

Opta semper, & ora, ut voluntas Dei integrè in te fiat.

Ecce talis homo ingreditur fines pacis, & quietis.

2 S. Domine, sermo tuus iste brevis, multum in se continet perfectionis.

Parvus est dictu, sed plenus sensu, & uber in fructu.

Nam si posset à me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri.

Nam quoties me impacatum sentio, & gravatum, ab hac doctrina me recessisse invenio.

Sed tu qui omnia potes, & animæ profectum semper diligis, adauge majorem gratiam: ut possim tuum complere sermonem, & meam perficere salutem.

3 *Domine Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum respice*: quoniam insurrexerunt in me variæ cogitatio-

tiones, & timores magni, affligentes animam meam.

Quomodo pertransibo illæsus? quomodo perfringam eas?

D. Ego, inquit, ante te ibo, & gloriosos terræ humiliabo. Aperiam januas carceris, & arcana secretorum revelabo tibi.

S. Fac Domine, ut loqueris; & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes.

Hæc spes, & unica consolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, & patienter cõsolationem tuam expectare.

—4 Clarifica me, Jesu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei tenebras universas.

Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes.

Pugna fortiter pro me, & expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas, ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ resonet in aula sancta, hoc est in conscientia pura.

Impera ventis, & tempestatibus:

bus: dic mari, Quiesce, & Aquiloni.

Ne flaveris, & erit tranquillitas magna.

5 Emitte lucem tuam, & veritatem, ut luceant super terram: quia terra sum inanis, & vacua, donec illumines me.

Effunde gratiam desuper: perfunde cor meum rore cœlesti; ministras devotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum, & optimum.

Eleva mentem pressam mole peccatorum, & ad cęlestia totum desiderium meum suspende: ut gustata suavitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6 Rape me, & eripe me ab omni creaturarum indurabili consolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare, & consolari.

Junge me tibi, inseparabili dilectionis vinculo: quoniam tu solus sufficis amanti, & absque te frivola sunt universa.

De

De evitatione curiosæ inquisitionis super alterius vita.
Cap. XXIV.

1 D. FIlli, noli esse curiosus, nec vacuas gerere sollicitudines.

Quid hoc, vel illud ad te? tu me sequere.

Quid enim ad te, utrùm ille sit talis, vel talis, aut iste sic, & sic agit, vel loquitur?

Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas?

Ecce ego omnes cognosco: & cuncta, quæ sub sole fiunt, video, & scio qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio.

Mihi igitur omnia committenda sunt: tu verò serva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit.

Veniet super eum, quidquid fecerit, vel dixerit, quia me fallere non potest.

2 Non

2 Non sit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione.

Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates.

Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita revelarem, si adventum meum diligenter observares, & ostium cordis mihi aperires.

Esto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit.
Cap. XXV.

1 D. FIli ego locutus sum: *Pacem relinquo vobis, Pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.*

Pacem omnes desiderant; sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mea, cum humilibus, & man-

mansuetis corde. Pax tua, erit in multa patientia.

Si me audieris, & vocem meam secutus fueris; poteris multa pace frui.

S. Quid igitur faciam?

D. In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas, & extra me nihil cupias, vel quæras.

Sed & de aliorum dictis, vel factis nil temerè judices: nec cum rebus, tibi non commissis, te implices: & poterit fieri, ut parum, vel rarò turberis.

2 Numquàm autem sentire aliquam turbationem, nec aliquã pati cordis, vel corporis molestiam, non est prȩsentis temporis, sed status æternæ quietis.

Non ergo æstimes te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravitatem: nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris adversarium: nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundùm tuum affectum.

Ne-

Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter dilectum existimes, si in magna fueris devotione, atque dulcedine; quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis; nec in istis consistit profectus, & perfectio hominis.

3 S. In quo ergo, Domine?

D. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ, non quærendo, quæ tua sunt, nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate.

Ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas, inter prospera, & contraria, omnia æqua lance pensando.

Si fueris tam fortis, & longanimis in spe, ut subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris, nec te justificaveris, quasi hæc tantaque pati non deberes.

Sed me in omnibus dispositionibus justificaveris, & sanctum laudaveris: tunc in vera, & recta via pacis ambulas, & spes in-

indubitata erit, quòd rursus in jubilo faciem meam sis visurus.

Quòd si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito quòd tunc abundantia pacis perfrueris, secundùm possibilitatem tui incolatus.

De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur, quàm lectio.
Cap. XXVI.

1 S. DOmine, hoc opus est perfecti viri, numquam ab intentione cœlestium animum relaxare: & inter multas curas, quasi sine cura transire; non more torpentis, sed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2 Obsecro te, piissime Deus meus, præserva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer; à multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animæ obstaculis, ne molestiis fractus deiiciar.

Non

Non dico ab his rebus; quas toto affectu ambit vanitas mundana: sed ab his miseriis, quæ animam servi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant, & retardant, ne in libertatem spiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3 O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem omnem cõsolationem carnalem, ab æternorum amore me abstrahentem: & ad se intuitu cujusdam boni delectabilis præsentis, malè allicientem.

Non me vincat, Deus meus, non vincat caro, & sanguis: non me decipiat mundus, & brevis gloria ejus: non me supplantet diabolus, & astutia illius.

Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi.

Da pro omnibus mundi consolationibus suavissimam spiritus tui unctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4 Ecce cibus, potus, vestis, ac

cætera utensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, ferventi spiritui sunt onerosa.

Tribue talibus fomentis temperatè uti, non desiderio nimio implicari.

Abiicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, & quæ magis delectant, lex sancta prohibet: nam aliàs caro adversus spiritum insolesceret.

Inter hæc, quæso, manus tua me regat, & doceat, ne quid nimium fiat.

Quòd privatus amor à summo bono maximè retardat.
Cap. XXVII.

1 D. FIlli, oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipsius esse.

Scito, quòd amor tui ipsius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi.

Secundùm amorem, & affectum, quem geris, quælibet res plus, vel minùs adhæret.

Si

Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, & benè ordinatus, eris ſine captivitate rerum.

Noli concupiſcere, quod non licet habere: noli habere, quod te poteſt impedire, & libertate interiori privare.

Mirum, quòd non ex toto fundo cordis teipſum mihi committis cum omnibus, quæ deſiderare potes, vel habere.

2 Quare vano mœrore conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris?

Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum.

Si quæris hoc, vel illud, & volueris eſſe ibi, vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum: nunquam eris in quietudine; nec liber à ſollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit, qui adverſetur.

3 Juvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriùs: ſed potiùs contempta, & deciſa ex corde radicitùs.

Quod non tantùm de censu æris, & divitiarum intelligas: sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quę omnia transeūt cum mundo.

Munit parum locus, si deest spiritus fervoris: nec diù stabit pax illa quæsita forinsecus, si vacat à vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare.

Nam occasione orta, & accepta, invenies, quod fugisti, & ampliùs.

4 Confirma me Deus, per gratiam sancti Spiritus.

Da Virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili sollicitudine, & angore evacuari, nec variis desideriis trahi cujuscumque rei vilis, aut pretiosæ: sed omnia inspicere, sicut transeuntia, & me pariter cum illis transiturum.

Quia nihil permanens sub sole, ubi omnia vanitas, & afflictio spiritus! O quàm sapiens, qui ita considerat!

5 Da mihi Domine cœlestem sapientiam, ut discam te super omnia quærere, & invenire, super omnia sapere, & diligere: & cætera, secundùm ordinem sapientiæ tuæ, prout sunt, intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adversantem.

Quia hæc magna sapientia, non moveri omni vento verborum, nec aurum malè blandienti præbere Sirenæ: sic enim incepta perditur via securè.

Contra linguas obtrectatorum. Cap. XXVIII.

1 D. FIli, non ægrè feras, si quidam de te malè senserint: & dixerint, quod non libenter audias.

Tu deteriora de teipso sentire debes, & neminem infirmiorem te credere.

Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba.

Est non parva prudentia, silere in tempore malo, & intror-

ſus ad me converti, nec humano judicio diſturbari.

2 Non ſit pax tua in ore hominum: ſive enim benè, ſive malè interpretati fuerint, non es ideò alter homo. Ubi eſt vera pax, & vera gloria? Nonne in me?

Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere, multa perfruetur pace.

Ex ordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

Qualiter instante tribulatione, Deus invocandus, & benedicendus. Cap. XXIX.

1 SIt nomen tuum, Domine, benedictum in ſæcula: quia voluiſti hanc tentationem, & tribulationem venire ſuper me.

Non poſſum eam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere: ut me adjuves, & in bonum mihi convertas.

Domine, modò ſum in tribulatio-

latione, & non est cordi meo benè, sed multum vexor in præsenti passione.

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Salvifica me ex hora hac.

Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cùm fuero valdè humiliatus, & per te liberatus.

Complaceat tibi, Domine, ut eruas me: nam ego pauper quid agere possum, & quo ibo sine te?

Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adjuva me, Deus meus, & non timebo quantumcumque gravatus fuero.

2 Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribulari, & gravari.

Oportet utique, ut sustineam: & utinam patienter, donec transeat tempestas, & melius fiat!

Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentatio-

nem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitus succumbam, quemadmodum, & prius sæpiùs egisti mecum, Deus meus, misericordia mea.

Et quantò mihi difficilius, tantò tibi facilior est, hæc mutatio dexteræ Excelsi.

De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ. Cap. XXX.

1 D. Fili, *ego Dominus confortans in die tribulationis.*

Venias ad me, cùm tibi non fuerit benè.

Hoc est, quod maximè consolationem impedit cœlestem, quia tardius te convertis ad orationem.

Nam antequam me intentè roges, multa interim solatia quæris, & recreas te in externis.

Idèòque fit, ut parum omnia prosint, donec advertas, quia ego sum, qui eruo sperantes in me: nec est extra me valens auxilium, ne-

neque utile consilium, sed neque durabile remedium.

Sed jam resumpto spiritu post tempestatem, reconvalesce in luce miserationum mearum: quia propè sum (dicit Dominus) ut restaurem universa, non solùm integrè, sed & abundanter, ac cumulatè.

2 *Numquid mihi quidquam est difficilè;* aut ero similis dicenti, & non facienti?

Ubi est fides tua? Sta firmiter, & perseveranter.

Esto longanimis, & vir fortis; veniet tibi consolatio in tempore suo.

Expecta me, expecta: veniam, & curabo te.

Tentatio est, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret.

Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? *Sufficit diei malitia sua.*

Vanum est, & inutile, de futuris conturbari, vel gratulari, quæ fortè numquam evenient.

3 Sed humanum est, hujusmodi

di imaginationibus illudi : & parvi adhuc animi signum, tam leviter trahi ad suggestionem inimici.

Ipse enim non curat, utrùm veris an falsis illudat, & decipiat, utrùm præsentium amore, aut futurorum formidine, prosternat.

Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet.

Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam.

Quando tu putas te elongatum à me, sæpè sum propinquior.

Quando tu æstimas penè totum perditum, tunc sæpè majus merendi instat lucrum.

Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium.

Non debes judicare secundùm præsens sentire : nec sic gravitati alicui, undecumque venienti inhærere, & accipere, tanquam omnis spes sit ablata emergendi.

4 Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem,

vel

vel etiam optatam subtraxerim consolationem; sic enim transitur ad regnum cœlorum.

Et hoc sine dubio magis expedit tibi, & cæteris servis meis: ut exerceremini adversis, quàm si cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes absconditas: quia multùm expedit pro salute tua, ut interdum sine sapore relinquaris: ne fortè eleveris in bono successu, & tibi ipsi placere velis in eo, quod non es.

Quod dedi, auferre possum: & restituere, cum mihi placuerit.

5 Cùm dedero, meum est: cùm retraxero, tuum non tuli: quia meum est omne datum bonum, & omne donum perfectum.

Si tibi admisero gravitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego citò sublevare possum, & omne onus in gaudium transmutare.

Verumtamen justus sum, & recommendabilis multùm, cùm sic facio tecum.

6 Si rectè sapis, & in verita-

te aſpicis; numquam debes propter adverſa, tam dejectè contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere.

Imò hoc unicum reputare gaudium, quòd affligens te doloribus, non parco tibi.

Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis diſcipulis meis: quos utique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones: non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia: Horum memento, fili mi, verborum.

De neglectu omnis creaturæ, ut Creator poſſit inveniri. Cap. XXXI.

1 S. DOmine, benè indigeo adhuc majori gratia, ſi debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire.

Nam, quamdiu res aliqua me reti-

retinet, non possum liberè ad te volare.

Cupiebat liberè volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas, sicut columbæ, & volabo, & requiescam?*

Quid simplici oculo quietius, Et quid liberius, nil desiderante in terris?

Oportet igitur omnem super transire creaturam, & seipsum perfectè deserere, ac in excessu mentis stare, & videre, te omnium conditorem cum creaturis nil simile habere.

Et nisi quis ab omnibus creatis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis.

Ideò enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se à perituris, & creaturis ad plenum sequestrari.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet, & supra semetipsam rapiat.

Et nisi homo sit in spiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus; quidquid scit, quidquid etiam

habet, non eſt magni ponderis.

Diu parvus erit, & infra jacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolum unum immenſum, æternum bonum.

Et quidquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet.

Eſt magna differentia, ſapientia illuminati, & devoti viri; & ſcientia litterati, atque ſtudioſi clerici.

Multò nobilior eſt illa doctrina, quę deſurſum ex divina influentia manat; quàm, quæ laboriosè humano acquiritur ingenio.

3 Plures reperiuntur contemplationem deſiderare; ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere.

Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis, & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parum de perfecta mortificatione habetur.

Neſcio quid eſt, & quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpiritales dici videmur; quòd tantùm laborem, & ampliorem ſollicitudinem, pro

transitoriis, & vilibus rebus agimus, & de interioribus nostris vix raro, plene recollectis sensibus, cogitamus.

4 Proh dolor, statim post modicam collectionem foras erumpimus: nec opera nostra, districta examinatione trutinamus.

Ubi jacent affectus nostri, non attendimus: & quàm impura sint omnia, non deploramus.

Omnis quippè caro corruperat viam suam, & ideò sequebatur diluvium magnum.

Cùm ergo interior affectus noster multum corruptus sit, necesse est, ut actio sequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5 Quantum quis fecerit, quæritur; sed ex quanta virtute agit, non tam studiosè pensatur.

Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, investigatur: quàm pauper sit spiritu, quã patiens, & mitis, quàm devotus, & internus, à multis tacetur.

Na-

Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se convertit, Illa frequenter fallitur; ista in Deo sperat, ut non decipiatur.

De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis.
Cap. XXXII.

1 D. Filli, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges temetipsum.

Compediti sunt omnes proprietarii, & sui ipsius amatores, cupidi, curiosi, gyrovagi, quærentes semper mollia, non quæ Jesu Christi, sed hoc sæpè fingentes, & componentes, quod non stabit.

Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum.

Tene breve, & consummatum verbum: Dimitte omnia, & invenies omnia, relinque cupidinem, & reperies requiem.

Hoc mente pertracta: & cùm impleveris, intelliges omnia.

2 S. Domine hoc non est opus

unius

omnius diei, nec ludus parvulorum: imò in hoc brevi includitur omnis perfectio Religiosorum.

D. Fili, non debes averti, nec statim deiici, audita via perfectorum, sed magis ad sublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex desiderio suspirare.

Utinam sic tecum esses, & ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses, sed ad nutum meum purè stares, & ejus quem tibi proposui Patris! tunc mihi valdè placeres, & tota vita tua in gaudio, & pace transiret.

Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ nisi mihi ex integro resignaveris, non acquires, quod postulas.

Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, idest, cœlestem sapientiam omnia infima conculcantem.

Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam, & propriam complacentiam.

3 Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis, & altis, in rebus humanis.

Nam

Nam valdè vis, & parva, ac penè oblivioni tradita videtur, vera cœlestis sapientia; non sapiens alta de se, nec magnificari quærens in terra: quam multi oretenus prædicant, sed vita longè dissentiunt; ipsa tamen est pretiosa margarita, à multis abscondita.

De instabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda. Cap. XXXIII.

1 D. Fili, noli credere affectui tuo: qui nunc est, citò mutabitur in aliud.

Quandiu vixeris, mutabilitati subjectus es, etiam nolens: ut modò lætus, modò tristis, modò pacatus, modò turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc studiosus, nunc accidiosus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

Sed stat super hæc mutabilia sapiens, & benè doctus in spiritu: non attendens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis; sed ut tota intentio

tio mentis ejus ad debitum, & optatum proficiat finem.

Nam sic poterit unus, & idem inconcussusque permanere, simplici intentionis oculo, per tot varios eventus, ad me impraetermisse directo.

2 Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò constantiùs inter diversas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus puræ intentionis; respicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam & rarò totus liber quis invenitur à nævo propriæ exquisitionis.

Sic Judæi olim venerant in Bethaniam, & ad Martham, & Mariam? non propter Jesum tantùm, sed & ut Lazarum viderent.

Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex, & rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

Quod

Et cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit?

Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas & hic mors invenitur.

Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, verè ſapientes eſſe cognoſcuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur.

Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui conditoris.

Diſſimilis tamen, & multum diſſimilis ſapor Creatoris, & creaturæ, æternitatis, & temporis, lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

3 O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi penetrantem omnia cordis mei intima.

Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum, cum ſuis potentiis, ad inhærendum tibi jubiloſis exceſſibus.

O quan-

O quando veniet hæc beata, & desiderabilis hora, ut tua me saties præsentia, & sis mihi omnia in omnibus!

Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

Adhuc (proh dolor) vivit in me vetus homo, non est totus crucifixus, non est perfectè mortuus.

Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum, bella movet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum.

4 Sed tu, qui dominaris potestati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me.

Dissipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua.

Ostende, quęso, magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te Domine Deus meus.

Quod non est securitas à tentatione, in hac vita. Cap. XXXV.

1 D. FIli, nunquam securus es in hac vita, sed quoad

ad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria.

Inter hostes versaris, & à dextris, & à sinistris impugnaris.

Si ergo non uteris undique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere.

Insuper, si non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu uti adversus objecta.

Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miseria.

2 Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem?

Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam.

Quære veram pacem, non in terris, sed in cœlis: non in hominibus, nec in cæteris creaturis, sed in Deo solo.

Pro

Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet & dolores, tentationes; vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones, & deſpectiones.

Hæc juvant ad virtutem; hæc probant Chriſti tyronem: hæc fabricant cœleſtem coronam.

Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3 Putas tu, quòd ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales?

Sancti mei non ſemper habuerunt tales; ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes.

Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi: ſcientes quia *non ſunt condigna paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam. Ad Rom.8.)*

Vis tu ſtatim habere, quod multi

multi poſt multas lacrymas, & magnos labores vix obtinuerunt?

Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli diſcedere: ſed corpus, & animam expone conſtanter pro gloria Dei.

Ego reddam pleniſſimè; ego tecum ero in omni tribulatione.

Contra vana hominum judicia. *Cap.* XXXVI.

1 FIli, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit, & inſontem.

Bonum eſt, & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis, quàm ſibi ipſi confidenti.

Multi multa loquuntur, & ideò parva fides eſt adhibenda.

Sed, & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile.

Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus

bus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuit.

2 Egit satis pro aliorum ædificatione, & salute, quantum in se erat, & poterat: sed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non despiceretur, cohibere non potuit.

Ideò totum Deo commisit, qui totum noverat: & patientia, ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana, ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo, quæque jactantium, se defendit.

Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3 Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non comparet.

Deum time, & hominum terrores non expavesces.

Quid potest aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque est ille.

Tu habe Deum præ oculis: & noli

noli contendere verbis querulosis.

Quod si ad præsens tu videris succumbere, & confusionem pati, quam non meruisti; ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.

Sed ad me potiùs respice in cęlum, qui potens sum eripere ab omni confusione, & injuria, & unicuique reddere secundùm opera sua.

De pura, & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem. Cap. XXXVII.

1 D. FIli, relinque te, & invenies me.

Sta sine electione, & omni proprietate: & lucraberis semper.

Nam, & adiicietur tibi amplior gratia, statim ut te resignaveris, nec resumpseris.

S. Domine quoties me resignabo, & in quibus me relinquam?

D. Semper, & omni hora: sicut in parvo, sic & in magno. Nihil

hil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo:

Alioquin, quomodo poteris esse meus, & ego tuus, nisi fueris ab omni propria voluntate intus, & foris spoliatus?

Quantò celerius hoc agis, tantò meliùs habebis: & quanto plenius, & sincerius, tantò mihi plus placebis, & ampliùs lucraberis.

2 Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione: non enim plenè Deo confidunt, ideò sibi providere satagunt.

Quidam etiam primò totum offerunt, sed posteà tentatione pulsati, ad propria redeunt, ideò minimè in virtute proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatem, & jucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent; nisi integra resignatione, & quotidiana sui immolatione priùs facta: sine qua non stat, nec stabit unio fruitiva.

3 Dixi tibi sæpissimè, & nunc iterùm dico: Relinque te, resigna-

ſigna te, & fruere magna interna pace.

Da totum pro toto: nil exquire, nil repete; ſta purè, & inhæſitanter in me, & habebis me.

Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc deſidera: ut ab omni proprietate poſſis expoliari, & nudus nudum Jeſum ſequi; tibi mori, & mihi æqualiter vivere.

Tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ, & conturbationes iniquæ, & curæ ſuperfluæ.

Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis. Cap. XXXVIII.

1. D. FIli, ad iſtud diligenter tendere debes, ut in omni loco, & actione, ſeu occupatione externa, ſis interiùs liber, & tui ipſius potens; & ſint omnia ſub te, & tu non ſub eis.

Ut ſis dominus actionum tuarum, & rector, non ſervus, nec emptitius.

Sed magis exemptus veruſque Hebræus, in ſortem, ac libertatem tranſiens filiorum Dei.

Qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna.

Qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cœleſtia.

Quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi magis ea ad benè ſerviendum, pro ut ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à ſummo opifice, qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa, vel audita; ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendum Dominum: audies nonnumquam divinum reſponſum, & redibis inſtructus de multis præſentibus, & futuris.

Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis, & quæſtionibus ſolvendis,

dis, fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis, & improbitatibus hominum sublevandis.

Sic & tu confugere debes in cordis tui secretarium, divinum intensiùs implorando suffragium.

Propterea namque Josue, & filii Israel à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini priùs non interrogaverunt, sed nimium creduli dulcibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

Quòd homo non sit importunus in negotiis. Cap. XXXIX.

1 D. FIli, committe mihi semper causam tuam, ego benè disponam in tempore suo.

Expecta ordinationem meam, & senties inde profectum.

S. Domine, satis libenter tibi omnes res committo; quia parum potest cogitatio mea proficere.

Utinam non multùm adhære-

rem futuris eventibus, sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

2 D. Fili, sæpè homo rem aliquam vehementer agitat, quam desiderat, sed cùm ad eam pervenerit, aliter sentire incipit; quia affectiones circa idem, non sunt durabiles; sed magis de uno ad aliud impellunt.

Non est ergo minimum, etiam in minimis seipsum relinquere.

3 Verus prefectus hominis, est abnegatio sui ipsius: & homo abnegatus, valdè liber est, & securus.

Sed antiquus hostis, omnibus bonis adversans, à tentatione non cessat: sed die noctuque graves molitur insidias, si fortè in laqueum deceptionis possit præcipitare incautum.

Vigilate, & orate, dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem*.

Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest.
Cap. XL.

1 S. D*Omine, quid est homo, quòd memor es ejus? aut filius hominis, quia visitas eum?*

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine, quid possum conqueri, si me deseris? aut quid justè obtendere possum, si quod peto, non feceris.

Certè hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me habeo; sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo.

Et nisi à te fuero adjutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus, & dissolutus.

2 Tu autem, Domine, semper idem ipse es; & permanes in æternum, semper bonus, justus, & sanctus, benè, justè, ac sanctè agens omnia, & disponens in sapientia.

Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus, quàm ad profectũ;

non ſum ſemper in uno ſtatu perdurans, quia ſeptem tempora mutantur ſupèr me.

Veruntamen citò meliùs fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem: quia tu ſolus, ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantùm confirmarè, ut vultus meus ampliùs in diverſa non mutetur, ſed in te uno cor meum convertatur, & quieſcat.

3 Unde, ſi benè ſcirem omnem humanam conſolationem abiicere, ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſſitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo, qui me conſoletur.

Tunc poſſem meritò de gratia tua ſperare, & de dono novæ conſolationis exultare.

4 Gratias tibi, unde totum venit, quotieſcumque mihi benè ſuccedit.

Ego autem vanitas, & nihilum ante te, inconſtans homo, & infirmus:

Unde ergo poſſum gloriari,

ri, aut cur appeto reputari?

Numquid de nihilo? & hoc vanissimum est.

Verè inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cęlesti spoliat gratia.

Dum enim homo complacet, sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5 Est autem vera gloria, & exultatio sancta, gloriari in te, & non in se: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te.

Laudetur nomē tuū, non meum; magnificetur opus tuum, non meum: benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum.

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei.

In te gloriabor, & exultabo tota die; pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6 Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem est; ego hanc requiram, quæ à solo Deo est.

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt, & ſtultitia.

O veritas mea, & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi ſoli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita ſæculorum ſæcula.

De contemptu omnis temporalis honoris. Cap. XLI.

1 D. FIli, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari, & elevari, te autem deſpici, & humiliari.

Erige cor tuum ad me in cęlum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris.

S. Domine in cæcitate ſumus, & vanitate citò ſeducimur.

Si rectè me inſpicio, numquam mihi facta eſt injuria ab aliqua creatura, unde nec juſtè habeo conqueri adverſum te.

2 Quia autem frequenter, & graviter peccavi tibi, meritò armatur

matur contra me omnis creatura.

Mihi igitur juste debetur confusio, & contemptus, tibi autem laus, honor, & gloria.

Et nisi me ad hoc præparavero, quòd velim libenter ab omni creatura despici, & relinqui, atque penitus nihil videri, non possum interiùs pacificari, & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

Quòd pax non est ponenda in hominibus. Cap. XLII.

1 D. Filli, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire, & convivere, instabilis eris, & implicatus.

Sed si recursum habes ad semper viventem, & manentem veritatẽ, non contristabit te amicus recedens, aut moriens.

In me debet amici dilectio stare; & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, & multùm charus in hac vita.

Sine me non valet, nec durabit amicitia; nec est vera,

& munda dilectio, quam ego non copulo.

Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, ut (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio.

Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni solatio terreno longiùs recedit.

Tantò etiam altiùs ad Deum ascendit, quantò profundiùs in se descendit, & plus sibi ipsi vilescit.

2 Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus Sancti cor humile semper quęrit.

Si scires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore evacuare; tunc deberem in te cum magna gratia emanare.

Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris.

Disce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcumque modicum sit,

si inordinatè diligitur, & respicitur, retardat à summo, & vitiat.

Contra vanam, & sæcularem scientiam. Cap. XLIII.

1 D. FIlli, non te moveant pulchra, & subtilia hominum dicta. *Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute.*

Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt consolationem.

Numquam ad hoc legas verbum, ut doctior, aut sapientior possis videri.

Stude mortificationi vitiorum, quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæstionum.

2 Cùm multa legeris, & cognoveris, ad unum semper oportet redire principium.

Ego sum, qui doceo hominem scientiam, & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quam ab homine posset doceri.

Cui ego loquor, citò sapiens erit,

re, extra me nihil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4 Nam quidam, amando me intimè, didicit divina, & loquebatur mirabilia.

Plus profecit in relinquēdo omnia, quàm in ſtudendo ſubtilia.

Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia; aliquibus inſignis, & figuris dulciter appareo; quibuſdam verò in multo lumine revelo myſteria.

Una vox librorum, ſed non omnes æquè informat: quia intus ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis ſicut dignum judicavero.

De non attrahendo ſibi res exteriores. Cap. XLIV.

1 D. FIli, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tanquàm mortuum ſuper terrâ, & cui totus mundus crucifixus ſit.

Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt magis cogitare.

Uti-

Utilius est oculos à rebus displicentibus avertere, & unicuique suum sentire relinquere, quàm cõtentiosis sermonibus deservire.

Si benè steteris cum Deo, & ejus judicium adspexeris, faciliùs te victum portabis.

2 S. O Domine, quousque venimus? Ecce damnum defletur temporale; pro modico quæstu laboratur, & curritur, & spirituale detrimentum in oblivionem transit, & vix serò reditur.

Quod parum, vel nihil prodest, attenditur; & quod summè necessarium est, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; & nisi citò resipiscat, libens in exterioribus jacet.

Quòd omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum. Cap. XLV.

1 D*A mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana salus hominis.*

Quàm sæpè ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi? Quo-

Quoties etiam ibi reperi, ubi minus præsumpsi?

Vana ergo spes in hominibus, salus autem justorum, in te Deus.

Benedictus sis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis.

Infirmi sumus, & instabiles, citò fallimur, & permutamur.

2 Quis est homo, qui ita cautè, & circumspectè in omnibus se custodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem, vel perplexitatem non veniat?

Sed qui in te Domine confidit, ac simpliciter ex corde quęrit, non tam facilè labitur.

Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citiùs per te eruetur, aut à te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem, usque in finem.

Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris.

Tu Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, & præter te non est alter talis.

3 O quàm benè sapuit sancta

illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata.

Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me sollicitaret, nec verborum jacula moverent.

Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala sufficit? Si prævisa sæpè etiam lædunt, quid improvisa, nisi graviter feriunt?

Sed quare mihi misero non meliùs providi? Cur etiam facilè aliis credidi.

Sed homines sumus, nec aliud, quàm fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis æstimamur, & dicimur.

Cui credam Domine? cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes.

Et rursum: *Omnis homo mendax*, infirmus, instabilis, & labilis, maximè in verbis; ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4 Quàm prudenter præmonuisti, cavendum ab hominibus: quia

quia *inimici hominis, domestici ejus*: nec credendum, si quis dixerit: *Ecce hic, aut ecce illic*.

Doctus sum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad insipientiam mihi.

Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serva apud te, quod dico. Et dum ego sileo, & absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petiit, sed statim prodit me, & se, & abit.

Ab hujusmodi fabulis, & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec umquam talia committam.

Verbum verum, & stabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me.

Quod pati nolo, omnimodè cavere debeo.

5 O quàm bonum, & pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulteriùs effari.

Paucis seipsum revelare; te semper inspectorem cordis quærere.

Nec omni vento Verborum circumferri, sed omnia intima, & ex-

& externa, secundùm placitum tuæ voluntatis, optare perfici.

Quàm tutum pro conservatione cœlestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere, quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea, tota sedulitate sectari, quę vitæ emendationem dant, & fervorem!

Quàm multis nocuit virtus scita, ac præproperè laudata!

Quàm sanè profuit gratia silentio servata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur, & militia!

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum jacula. Cap. XLVI.

1 D. Fili, sta firmiter, & spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba!

Per aerem volant, sed lapidem non lædunt.

Si reus es, cogita, quòd libenter emendare te velis: si nihil tibi conscius es, pensa quòd velis libenter pro Deo hoc sustinere.

Pa-

Parum ſatis eſt, ut vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quare tam prava tibi ad cor tranſeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis, quàm oportet attendis?

Nam quia deſpici metuis, reprehendi pro exceſſibus non vis, & excuſationum umbracula quęris.

2 Sed inſpice te melius, & agnoſces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus.

Cùm enim baſſari refugis, & confundi pro defectibus, conſtat utique, quòd nec verus humilis ſis, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus.

Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum.

Ecce, ſi cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitioſiſſimè poſſent; quid tibi nocerent, ſi omninò tranſire permitteres, nec pluſquam feſtucam perpenderes? Numquid, vel unum capillum tibi extrahere poſſent?

3 Sed

3 Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis: faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec proprio judicio stare appetit, absque humano terrore erit.

Ego enim sum judex, & cognitor omnium secretorum; ego scio, qualiter res acta est; ego injuriantem novi, & sustinentem.

A me exiit verbum istud, me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

Ego reum, & innocentem indicabo, sed occulto judicio utrũque ante probare volui.

4 Testimonium hominum sæpè fallit: meum judicium verum est, stabit, & non subvertetur.

Latet plerumque, & paucis ad singula patet: numquam tamen errat, nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non rectum videatur.

Ad me ergo currendum est in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio.

Iustus enim non conturbabitur, quid-

quidquid à Deo ei acciderit! Etiamsi injustè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multùm curabit.

Sed nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusetur.

Pensat namque, quia ego sum scrutans corda, & renes, qui non judico secundùm faciem, & humanam apparentiam.

Nam sæpè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5 Domine Deus, judex juste, fortis, & patiens, qui hominum nosti fragilitatem, & pravitatem, esto robur meum, & tota fiducia mea: non enim mihi sufficit conscientia mea.

Tu nosti, quod ego non novi: & ideò in omni reprehensione humiliare me debui, & mansuetè sustinere.

Ignosce quoque mihi propitius, quoties sic non egi, & dona iterùm gratiam amplioris sufferentiæ.

Melior est enim mihi tua copiosa misericordia, ad consecutio-

tionem indulgentiæ; quàm mea opinata justitia, pro defensione latentis conscientiæ.

Etsi nihil mihi conscius sum, tamen in hoc justificare me non possum: quia remota misericordia tua, *non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens*.

Quòd omnia gravia pro æterna vita sunt toleranda.
Cap. XLVII.

1 D. Fili, non te frangant labores, quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te deiiciant usquequaque, sed mea promissio in omni eventu te roboret, & consoletur.

Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum, & mensuram.

Non diù hic laborabis, nec semper gravaberis doloribus.

Expecta paulisper, & videbis celerem finem malorum.

Veniet una hora, quando cessabit omnis labor, & tumultus.

Modicum est, & breve omne

ne, quod transit cum tempore.

2 Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua.

Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria: digna est his omnibus, & majoribus præliis vita æterna.

Veniet pax in die una, quę nota est Domino: & erit non dies, neq; nox hujus scilicet temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies secura.

Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Neque clamabis! *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* quoniam præcipitabitur mors, & salus erit indefectiva; anxietas nulla, jucunditas beata, societas dulcis, & decora.

3 O si vidisses Sanctorum in cœlo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles, & quasi vita ipsa indigni putabantur; profectò te statim humiliares, usque ad terram, & affectares potiùs omnibus

ſubeſſe, quàm uni præeſſe.

Nec hujus vitæ lætos dies concupiſceres, ſed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4 O ſi tibi hæc ſaperent, & profundè ad cor tranſirent, quomodo auderes, vel ſemel conqueri?

Nonne pro vita æterna, cuncta laborioſa ſunt toleranda?

Non eſt parvum quid, perdere, aut lucrari regnum Dei.

Leva igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc ſæculo magnum habuere certamen, modò gaudent, modò conſolantur, modò ſecuri ſunt, modò requieſcunt, & ſine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

De die æternitatis, & hujus vitæ anguſtiis. Cap. XLVIII.

1 O Supernę civitatis manſio beatiſſima! O dies æternitatis clariſſima? quam nox non ob-

obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat; dies ſemper læta, ſemper ſecura, & numquam ſtatum mutans in contraria!

O utinam dies illa illuxiſſet, & cuncta hæc temporalia finem accepiſſent!

Lucet quidem Sanctis perpetua charitate ſplendida, ſed non niſi à longè, & per ſpeculum peregrinantibus in terra.

2 Norunt cœli cives, quàm gaudioſa ſit illa: gemunt exules filii Evæ; quòd amara, & tædioſa ſit iſta.

Dies hujus temporis parvi, & mali, pleni doloribus, & anguſtiis.

Ubi homo multis peccatis inquinatur, multis paſſionibus irretitur, multis timoribus ſtringitur, multis curis diſtenditur, multis curioſitatibus diſtrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egeſtate cruciatur.

3 O quando finis horum malorum! quando liberabor à miſera

ſervitute vitiorum? quando memorabor Domini tui ſolius? quando ad plenum lætabor in te?

Quando ero ſine omni impedimento in vera libertate, ſine omni gravamine mentis, & corporis?

Quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis, & ſecura, pax intus, & foris, pax ex omni parte firma?

Jeſu bone, quando ſtabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus?

O quando ero tecum in regno tuo, quod præparaſti dilectis tuis ab æterno!

Relictus ſum pauper, & exul in terra hoſtili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4 Conſolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meũ.

Nam onus mihi totum eſt, quidquid hic mundus offert ad ſolatium.

Deſidero te intimè frui, ſed nequeo apprehendere.

Opto

Opto inhærere cœleftibus, fed deprimunt res temporales, & immortificatæ pafliones.

Mente omnibus rebus fupereffe volo, carne autem invitè fubeffe cogor.

Sic ergo infelix mecum pugno, & factus fum mihimetipfi gravis, dum fpiritus furfum, & caro quærit effe deorfum.

5 O quid intus patior, dum mente cœleftia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti! Deus meus, ne elongeris à me; neque declines in ira à fervo tuo.

Fulgura corufcationem tuam, & diffipa eas: emitte fagittas tuas, & conturbentur omnes phantafiæ inimici.

Recollige fenfus meos ad te; fac me oblivifci omnium mundanorum, da citò abiicere, & contemnere phantafmata vitiorum.

Sucurre mihi æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas.

Adveni cœleftis fuavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas.

Ignosce quoque mihi, & misericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo:

Confiteor etenim verè, quia valdè distractè me habere consuevi.

Nam ibi multoties non sum, ubi corporaliter sto, aut sedeo: sed ibi magis sum, quò cogitationibus feror:

Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est, quod amo.

Hoc mihi citò occurrit, quod naturaliter delectat, aut ex usu placet.

6 Unde tu Veritas apertè dixisti: *Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est, & cor tuum.*

Si cœlum diligo, libenter de cœlestibus penso.

Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adversitatibus ejus tristor.

Si carnem diligo, quæ carnis sunt sæpè imaginor.

Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector.

Quæ-

Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis fervore spiritus crucifigit: ut serenata conscientia puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris, & intus exclusis.

De desiderio æternæ vitæ; & quanta sint certantibus bona promissa. Cap. XLIX.

1 D. Filli, cùm tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundi sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbra contemplari possis; dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe.

Redde amplissimas supernæ

bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter sublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ, & divini respectus: quatenus in virtutibus, & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate studeas deservire.

2 Fili, sæpè ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit.

Sic & aliquorum desideria ad cœlestia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non sunt.

Idcircò nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt.

Tale est, & tuum sæpè desiderium, quod insinuasti fore, tam importunum.

Non enim est hoc purum, & perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3 Pe-

3 Pete non quod tibi est delectabile, & commodum, sed quod mihi est acceptabile, atq; honorificum: quia si rectè judicas, meam ordinationem tuo desiderio, & omni desiderato præferre debes, ac sequi.

Novi desiderium tuum, & frequentes gemitus audivi.

Jam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei; jam te delectat domus æterna, & cœlestis patria gaudio plena, sed nondum venit hora ista: sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris, & probationis.

Optas summo repleri bono, sed non potes hoc assequi modò.

Ego sum: exspecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4 Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus.

Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur.

Confortare igitur, & esto robustus, tam in agendo, quàm in patiendo naturæ contraria.

Oportet te novum induere

hominem, & in alterum virum mutari.

Oportet sæpè agere; quod non vis, & quod vis, oportet relinquere.

Quod aliis placet, processum habebit: quod tibi placet, ultra non proficiet.

Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5 Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Aliis hoc, vel illud committetur, tu autem ad nihil utilis judicaberis.

Propter hoc natura quandoque contristabitur; & magnum, si silens portaveris.

In his, & similibus multis, probari solet fidelis Domini servus; qualiter se abnegare, & in omnibus frangere quiverit.

Vix est aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, sicut videre, & pati, quæ voluntati tuæ adversa sunt: maximè autem cùm disconvenientia, & quæ

minus

minus utilia tibi apparent, fieri jubentur.

Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus: ideò durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium sentire omittere.

6 Sed pensa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde gravamen, sed fortissimum patientiæ tuæ solamen.

Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc spontè deseris, habebis semper voluntatem tuam in cœlis.

Ibi quippè invenies omne, quod volueris, omne, quod desiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi.

Ibi voluntas tua una semper mecum, nil cupiet extraneum, vel privatum.

Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: sed cuncta

desiderata simul erunt præsentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt, usque ad summum.

Ibi reddam gloriam, pro contumelia perpessa; pallium laudis, pro mœrore; pro loco novissimo, sedem regni in sæcula.

Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pęnitentiæ, & humilis subjectio coronabitur gloriosè.

7 Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus: nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit, vel jusserit.

Sed hoc magnopere curato, ut sive prælatus, seu junior, aut æqualis, aliquid à te expoposcerit, vel invenerit, prò bono totum accipias, & sincera voluntate studeas adimplere.

Quærat alius hoc, alius illud; glorietur in illo, & iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem, nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, & in mei solius beneplacito, ac honore.

Hoc optandum est tibi, ut, sive per vitam, sive per mortem, Deus semper in te glorificetur.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre. Cap. L.

1 DOmine Deus, sancte Pater, sis nunc, & in æternum benedictus: quia sicut vis, sic factum est: & quod facis, bonum est.

Lætetur in te servus tuus non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea, & corona mea, tu gaudium meum, & honor meus, Domine.

Quid habet servus tuus, nisi quod à te accepit, etiam sine merito suo?

Tua sunt omnia, quæ dedisti, & quæ perfecisti.

Pauper sum, & in laboribus meis à juventute mea: & contristatur anima mea nonnumquam, usque ad lacrymas, quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones.

2 Desidero pacis gaudium, pa-

cem

cem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis à te pascuntur.

Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione, & devota in laude tua.

Sed si te subtraxeris, sicut sæpissimè soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum; sed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvabuntur: quia non est illi sicut heri, & nudius tertius, quando splendebat lucerna tua super caput ejus, & sub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3 Pater juste, & semper laudande, venit hora, ut probetur servus tuus.

Pater amande, dignum est, ut hac hora patiatur pro te aliquid servus tuus.

Pater perpetuo venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam: ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus, vivat verò semper apud te intus.

Pau-

Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, passionibus conteratur, & languoribus: ut iterum tecum in aurora novæ lucis resurgat, & in cœlestibus clarificetur.

Pater sancte, tu sic ordinasti, & sic voluisti: & hoc factum est, quod ipse præcepisti.

4 Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati, & tribulari in mundo pro amore tuo, quotiescumque, & à quocumque id permiseris fieri.

Sine consilio, & providentia tua, & sine causa, nihil fit in terra.

Bonum mihi, Domine quod humiliasti me: ut discam justificationes tuas, & omnes elationes cordis, atque præsumptiones abiiciã.

Utile mihi, quòd confusio cooperuit faciem meam: ut te potiùs, quàm homines, ad consolandum requiram.

Didici etiam ex hoc, inscrutabile judicium tuum expavescere: qui affligis justum cum impio, sed non, sine æquitate, & justitia.

5 Gra-

5 Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris infligens dolores, & immittens angustias foris, & intus.

Non est, qui me consoletur, ex omnibus, quæ sub cęlo sunt, nisi tu Domine Deus meus, cœlestis medicus animarum: qui *percutis, & sanas, deducis ad inferos, & reducis.*

Disciplina tua super me, & virga tua ipsa me docebit. Tob. 13. *Psalm.* 17.

6 Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virga correctionis tuæ me inclino.

Percute dorsum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuositatem meam.

Fac me pium, & humilem discipulum, sicut benè facere consuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum.

Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius est hìc corripi, quàm in futuro.

Tu scis omnia, & singula, & nil

nil te latet in humana conſcientia.

Antequam fiant, noſti ventura; & non opus eſt tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his, quæ geruntur in terra.

Tu ſcis, quod expedit ad profectum meum, & quantum deſervit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam.

Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli melius, nec clarius, quàm tibi ſoli notam.

7 Da mihi Domine, ſcire quod ſciendum eſt; hoc amare, quod amandum eſt; hoc laudare, quod tibi ſummè placet; hoc reputare, quod tibi pretioſum apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit.

Non me ſinas ſecundùm viſionẽ oculorum exteriorem judicare, neq; ſecundùm auditum aurium hominum imperitorũ ſententiare; ſed in judicio vero de viſibilibus, & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere.

8 Fal-

8 Falluntur sæpè hominum sensus in judicando: falluntur, & amatores sæculi, visibilia tantummodò amando.

Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine major?

Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantum unusquisque est in oculis tuis, tantum est, & non ampliùs, ait humilis Sanctus Franciscus.

Quòd humilibus insistendum est operibus, cùm deficitur à summis. Cap. LI.

1 D. FIlii, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere, & onus corruptibilis vitæ, etiam invitè, & cum tædio, portare.

Quam-

Quamdiu mortale corpus geris, tædium senties, & gravamen cordis.

Oportet ergo sæpè in carne de carnis onere gemere: eò quòd non vales spiritualibus studiis, & divinæ contemplationi indesinenter inhærere.

2 Tunc expedit tibi ad humiliora, & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare: adventum meum, & supernam visitationem firma confidentia expectare; exilium tuum, & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterùm à me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborum oblivisci, & interna quiete perfrui.

Expandam coram te prata Scripturarum; ut dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum.

Et dices: *Non sunt condigna passiones hujus temporis, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

Quòd

Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus rerum. Cap. LII.

1 S. DOmine non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spirituali visitatione: & ideò justè mecum agis, quando me inopem, & desolatum relinquis.

Si enim ad instar maris lacrymas fundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem.

Unde nihil dignus sum, quàm flagellari, & puniri, quia graviter, & sæpè te offendi, & in multis valdè deliqui.

Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione.

Sed tu clemens, & misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitias bonitatis tuæ in vasa misericordiæ, etiam præter omne proprium meritum dignaris consolari servum tuum suprà humanum modum.

Tuæ

Tuæ enim consolationes, non sunt sicut humanæ confabulationes.

2 Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœlestem consolationem?

Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuisse.

Verum est, & negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, & non esset qui defenderet.

Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum, & ignem ęternum?

In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio, & contemptu, nec decet me inter tuos devotos commorari. Et licèt hoc ægre audiam; tamen adversum me, pro veritate peccata mea arguam, ut faciliùs misericordiam tuam merear impetrare.

3 Quid dicam reus, & omni confusione plenus?

Non habeo os loquendi, nisi hoc tantum verbum: Peccavi,

Do-

Domine, peccavi: miserere mei, ignosce mihi.

Sine me paululùm, ut plangam dolòrem meum, antequam vadam, & non revertar, ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine.

Quid tam maximè à reo, & misero peccatore requiris, nisi ut conteratur, & humiliet se pro delictis suis?

In vera contritione, & cordis humiliatione, nascitur spes veniæ, reconciliatur perturbata conscientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira, & occurrunt sibi mutuò in osculo sancto Deus, & pœnitens anima.

4 Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi est, Domine, sacrificium; longè suavius odorans in conspectu tuo, quàm thuris incensum.

Hæc est gratum etiam unguentum, quod sacris pedibus tuis infundi voluisti: quia cor contritum, & humiliatum numquam despexisti.

Ibi est locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emendatur, & abluitur, quidquid aliunde contractum est, & inquinatum.

Quòd gratia Dei non miscetur terrena sapientibus. Cap. LIII.

1 D. FIli, pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis.

Abiicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas ejus infusionem suscipere.

Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem: sed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conscientiam.

Totum mundum nihil æstima. Dei vacationem, omnibus exterioribus antepone.

Non enim poteris mihi vacare, & in transitoriis pariter delectari.

A notis, & à charis oportet elon-

elongari, & ab omni temporali solatio mentem tenere privatam.

Sic obsecrat B. Apostolus Petrus, ut *tamquam advenas, & peregrinos* in hoc mundo se contineant Christi fideles (1.*Petr.*2.)

2 O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo!

Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem.

Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis, quàm propinquis; & à nemine magis cavere, quàm à seipso.

Si temetipsum perfectè viceris, cætera faciliùs subjugabis.

Perfecta victoria est, de semetipso triumphare.

Qui enim semetipsum subjectum tenet, ut sensualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi; hic verè victor est sui, & dominus mundi.

5 Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere,

& se-

& securim ad radicem ponere, ut evellas, & destruas occultam inordinatam inclinationem ad te ipsum, & ad omne privatum, & materiale bonum.

Ex hoc vitio, quod homo semetipsum nimis inordinatè diligit, pęnè totum pendet, quidquid radicaliter vincendum est: quo devicto, & subacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuò.

Sed quia pauci sibi ipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt.

Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, ut omnes pravas, & inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ privato amore, concupiscenter inhæreat.

De diversis motibus Naturæ, & Gratiæ. Cap. LIV.

1 D. FIli diligenter adverte motus Naturæ, & Gratiæ,

tiæ, quia valdè contrariè, & subtiliter moventur; & vix, nisi à spirituali, & intimè illuminato homine discernuntur.

Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in suis dictis, vel factis prætendunt, ideò sub specie boni multi falluntur.

Natura callida est, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & se semper pro fine habet.

Sed gratia simpliciter ambulat, ab omni specie mala declinat, fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo, & finaliter requiescit.

2 Natura invitè vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec spontè subjugari.

Gratia verò studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quærit subiici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi: sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari: sed sub Deo semper vivere, stare, & esse; atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari.

Na-

Natura pro ſuo commodo laborat; & quid lucri ex alio ſibi proveniat, attendit:

Gratia autem, non quid ſibi utile, & commodum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat.

Natura libenter honorem, & reverentiam accipit:

Gratia verò omnem honorem, & gloriam Deo fideliter attribuit.

3 Natura confuſionem timet, & contemptum.

Gratia autem gaudet pro nomine Jeſu pati contumeliam.

Natura otium amat, & quietem corporalem:

Gratia verò vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem.

Natura quærit habere curioſa, & pulchra, abhorret vilia, & groſſa:

Gratia verò ſimplicibus delectatur, & humilibus, aſpera non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis.

Natura reſpicit temporalia,

gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo:

Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur, quia theſaurum ſuum, & gaudium in cęlo, ubi nil perit, conſtituit.

4 Natura cupida eſt, & libentius accipit, quàm donat, amat propria, & privata:

Gratia autem pia eſt, & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, *beatiùs dare* judicat *quàm accipere*.

Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates, & diſcurſus:

Sed gratia trahit ad Deum, & ad virtutes, renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis deſideria, reſtringit evagationes, erubeſcit in publico apparere.

Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum.

Sed Gratia in ſolo Deo quærit

rit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

5 Natura totum agit propter lucrum, & commodum proprium, nihil gratis facere potest; sed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis consequi sperat; & multum ponderari sua gesta, & dona concupiscit:

Gratia verò nil temporale quęrit: nec aliud præmium, quàm Deum, pro mercede postulat; nec ampliùs de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assecutionem æternorum valeant deservire.

6 Natura gaudet de amicis multis, & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis, arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus.

Gratia autem, & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur: nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus major ibi fuerit.

Favet magis pauperi, quàm diviti; compatitur plus innocenti,

quàm potenti, congaudet veraci, non fallaci.

Exhortatur ſemper bonos meliora chariſmata æmulari, & Filio Dei per virtutes aſſimilari.

Natura de defectu, & moleſtia citò conqueritur:

Gratia conſtanter fert inopiam.

7 Natura omnia ad ſe reflectit, pro ſe certat, & arguit:

Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanata, nihil boni ſibi adſcribit, nec arroganter præſumit; non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert, ſed in omni ſenſu, & intellectu æternæ ſapientiæ, ac divino examini ſe ſubmittit.

Natura appetit ſcire ſecreta, & nova audire; vult exteriùs apparere, & multa per ſenſus experiri: deſiderat agnoſci, & agere, unde laus, & admiratio procedit.

Sed gratia non curat nova, nec curioſa percipere, quia totum hoc de vetuſtate corruptio-

nis

nis est ortum, cùm nihil novum, & durabile sit super terram.

Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam, & ostentationem devitare, laudanda, & dignè miranda humiliter abscondere, & de omni re, & in omni scientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem, & honorem quærere.

Non vult se, nec sua prædicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8 Hæc gratia supernaturale lumen, & quoddam Dei speciale donum est, & propriè electorum signaculum, & pignus salutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cœlestia amanda sustollit, & de carnali spiritualem efficit.

Quantò igitur Natura ampliùs premitur, & vincitur, tantò major gratia infunditur; & quotidiè novis visitationibus interior homo secundùm imaginem Dei reformatur.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.
Cap. LV.

1 S. DOmine Deus meus, qui me creasti ad imaginem & similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti, tam magnam, & necessariam ad salutem; ut vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus ejus, nisi assistat tua sanctissima gratia, cordi meo ardenter infusa.

2 Opus est gratia tua, & magna gratia: ut vincatur natura ad malum semper prona ab adolescentia sua.

Nam per primum hominem Adam lapsa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pęna hu-

jus

jus maculæ descendit: ut ipsa natura, quę benè, & rectà à te condita fuit, pro vitio jam, & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quod motus ejus sibi relictus, ad malum, & inferiora trahit.

Nam modica vis, quæ remansit, est tamquam scintilla quædam latens in cinere.

Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc judicium habens boni, & mali, veri falsique distantiam, licèt impotens sit adimplere omne, quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3 Hinc est, Deus meus, quòd *condelector legi tuæ secundùm interiorem hominem*, sciens mandatum tuum forte bonum, justum, & sanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum.

Carne autem servio legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quàm rationi.

Hinc est, quòd *velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio*.

Hinc sæpè multa bona propono, sed quia gratia deest ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio, & deficio.

Hinc accidit, quòd viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clarè satis video:

Sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo.

4 O quàm maximè est mihi necessaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum!

Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te confortante me gratia.

O verè cœlestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda.

Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo, vel fortitudo, nihil ingenium, vel eloquentia, valent apud te Domine, sine gratia.

Nam dona naturæ, bonis, & malis sunt communia; electorum autem proprium donum est gra-

tia,

tia, sive dilectio; qua insigniti, digni habentur vita æterna.

Tantùm eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio aliquid æstimentur sine ea.

Sed neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ sunt sine charitate, & gratia. (1. *Cor*. 13.)

5 O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu, virtutibus divitem facis: & divitem multis bonis, humilem corde reddis.

Veni, & descende ad me, reple me manè consolatione tua, ne deficiat præ lassitudine, & ariditate mentis anima mea.

Obsecro Domine, ut inveniã gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ desiderat natura.

Si fuero tentatus, & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua.

Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert, & auxilium.

Cunctis hostibus potentior est, & sapientior universis sapientibus.

6 Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum.

Quid. sum sine ea, nisi aridum lignum, & stirps inutilis ad eiiciendum?

Tua ergo, me, Domine, gratia semper, & preveniat, & sequatur, ac bonis operibus jugiter præstet esse intentum, per Jesum Christum Filium tuum. Amen.

Quòd nos ipsos abnegare, & Christum imitari debemus per crucem. Cap. LVI.

1 D. FIli, quantum à te vales exire, tantùm in me poteris transire.

Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interiùs relinquere, Deo conjungit.

Volo

Volo te addiſcere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, ſine contradictione, & querela.

Sequere me: Ego ſum via, veritas, & vita. Sine via non itur; ſine veritate, non cognoſcitur; ſine vita, non vivitur. Ego ſum via, quam ſequi debes, veritas, cui credere debes; vita, quam ſperare debes.

Ego ſum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego ſum via rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2 *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* (*Matth.* 19.)

Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi.

Si vis perfectus eſſe, vende omnia. (*Ibid.*)

Si vis eſſe diſcipulus meus; abnega temetipſum. (*Luc.* 9.)

Si

Si vis beatam vitam possidere, præsentem vitam contemne.

Si vis exaltari in cælo, humilia te in mundo.

Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

Soli enim servi crucis inveniunt vitam beatitudinis, & veræ lucis.

3 S. Domine Jesu, quia arcta est vita tua, & mundo despecta, dona mihi te cum mundi despectu imitari.

Non enim major est servus domino suo, nec discipulus supra magistrum.

Exerceatur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea, & sanctitas vera.

Quidquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plenè.

4 D. Fili, quia hæc scis, & legisti omnia; beatus eris, si feceris ea.

Qui habet mandata mea, & servat ea: ipse est, qui diligit me, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum: & faciam

ciam eum consedere mecum in regno Patris mei.

5 S. Domine Jesu, sicut dixisti, & promisisti, sic utique fiat, & mihi promereri contingat.

Suscepi, suscepi de manu tua crucem: portabo, & portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi.

Verè vita boni monachi, crux est, sed dux paradisi.

Incœptum est, retrò abire non licet, nec relinquere oportet.

6 Eja fratres, pergamus simul; Jesus erit nobiscum.

Propter Jesum suscepimus hanc crucem; propter Jesum perseveremus in cruce.

Erit adjutor noster, qui est dux noster, & præcessor.

En, rex noster ingreditur ante nos; qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus à cruce.

Quòd

Quòd homo non sit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus. Cap. LVII.

1 D. Filli, magis placet mihi patientia, & humilitas in adversis, quàm multa consolatio, & devotio in prosperis.

Ut quid te contristat parvum factum contra te dictum,

Si ampliùs fuisset, commoveri non debuisset.

Sed nunc permitte transire: non est primum, nec novum, nec ultimum erit, si diu vixeris.

Satis virilis es, quamdiù nil obviat adversi.

Benè etiam consulis, & alios nosti roborare verbis: sed cum ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio, & robore.

Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpiùs experiris in modicis objectis: tamen pro salute tua ista fiunt, cum hæc, & similia contingunt.

2 Pone, ut meliùs nosti, ex

cor-

corde; & si te tetigit, non tamen deiiciat, nec diù implicet.

Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter.

Etiam si minus libenter audis, & indignationem sentis, reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur.

Citò conquiescet commotio excitata, & dolor internus revertente dulcorabitur gratia.

Adhuc vivo ego (dicit Dominus) juvare te paratus, & solito ampliùs consolari; si confisus fueris mihi, & devotè invocaveris.

3 Animæquior esto, & ad majorem sustinentiam accingere.

Non est totum frustratum, si te sæpiùs percipis tribulatum, vel graviter tentatum.

Homo es, & non Deus: caro es, non Angelus.

Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere; quando hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in paradiso.

Ego

Ego ſum, qui mœrentes erigo ſoſpitate: & ſuam cognoſcentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

4 S. Domine, benedictum ſit verbum tuum, dulce ſuper mel, & favum ori meo.

Quid facerem in tantis tribulationibus, & anguſtiis meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus.

Dummodo tandem ad portum ſalutis perveniam, quid curæ eſt, quæ, & quanta paſſus fuero?

Da finem bonum; da felicem ex hoc mundo tranſitum.

Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

De altioribus rebus, & occultis judiciis Dei non ſcrutandis.
Cap. LVIII.

1 FIli, caveas diſputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiam aſſumitur: cur etiam

iſte

iſte tantùm affligitur, & ille tam eximiè exaltatur.

Iſta omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inveſtigandum judicium divinum, ulla ratio prævalet, vel diſputatio.

Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ: *Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum.*

Et illud: *Judicia Domini vera, juſtificata in ſemetipſa.*

Judicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda; quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia.

2 Noli etiam inquirere, nec diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſit ſanctior, aut quis major fuerit in regno cęlorum.

Talia generant ſæpè litęs, & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam, & vanam gloriam: unde oriuntur invidię, & diſſenſiones, dum iſte illum Sanctum, & alius alium conatur ſuperbè præferre.

Talia autem velle ſcire, & inveſtiga-

ſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis Sanctis diſplicent: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis: quæ pax magis in humilitate vera, quàm propria exaltatione conſiſtit.

3 Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos, vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potiùs, quàm divino.

Ego ſum qui cunctos condidi Sanctos: ego donavi gratiam, ego præſtiti gloriam.

Ego novi ſingulorum merita; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ.

Ego præſcivi dilectos ante ſecula; ego eos elegi de mundo, non ipſi me præelegerunt.

Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias.

Ego infudi conſolationes magnificas, ego dedi perſeverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4 Ego primum, & noviſſimum agnoſco; ego omnes inæſtimabili dilectione amplector.

Ego

Ego laudandus sum in omnibus Sanctis meis; ego super omnia benedicendus sum, & honorandus in singulis, quos sic gloriosè magnificavi, & prædestinavi, sine ullis præcedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; *quia pusillum, & magnum ego feci.*

Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat, & mihi, & ceteris omnibus in regno cęlorum.

Omnes unum sunt per charitatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, & omnes in unum se diligunt.

3 Adhuc autem (quod multo altius est) plus me, quam se, & sua merita diligunt.

Nam supra se rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitivè quiescunt.

Nihil est, quod eos avertere possit, aut deprimere: quippè qui æterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis.

Ta-

Taceant igitur carnales, & animales homines de Sanctorum statu disserere, qui non norunt nisi privata gaudia diligere. Demunt, & addunt, pro sua inclinatione, non prout placet ęternæ veritati.

6 In multis est ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati raro aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt.

Multum adhuc naturali affectu, & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur, & sicut in inferioribus se habent, ita, & de cœlestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per revelationem supernam speculantur.

7 Cave ergo, fili, de istis curiosè tractare, quę tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage, & intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri.

Et si quispiam sciret, quis alius sanctior esset, vel major haberetur in regno cęlorum: quid

ei

ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, & in majorem nominis mei laudem exurgeret?

Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum parvitate cogitat, & quàm longè à perfectione sanctorum distat; quàm is, qui de eorum majoritate, vel parvitate disputat.

Melius est sanctos devotis precibus, & lachrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mẽte implorare; quàm eorum secreta vana inquisitione perscrutari.

8 Illi benè, & optimè contentantur, si homines scirent contentari, & vaniloquia sua compescere.

Non gloriantur de propriis meritis, quippè qui sibi nihil bonitatis adscribunt, sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donavi.

Tanto amore divinitatis, & gaudio superfluenti replentur, ut nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis.

Om-

Omnes Sancti, quantò altiores in gloria, tantò humiliores in seipsis, & mihi viciniores, & dilectiores existunt.

Ideoque habes scriptum, quia *mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram Agno, & adoraverunt viventem in sæcula sæculorum.*

9 Multi quærunt, quis major sit in regno Dei, qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari.

Magnum est, vel minimum esse in cœlo, ubi omnes magni sunt; quia omnes filii Dei vocabuntur, & erunt.

Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. (*Isaiæ* 65.)

Cùm enim quærerent discipuli, quis major esset in regno cœlorum, tale audierunt responsum.

Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quicumque ergo humiliaverit se, sicut parvulus iste, hic major est in regno cœlorum. (*Matth.* 18.)

10 Væ

10 Væ eis, qui cum parvulis humiliare se spontè dedignantur? quoniam humilis janua regni cœlestis, eos non admittet intrare.

Væ etiam *divitibus, qui habent hic consolationes suas*: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei ipsi stabunt foris ejulantes.

Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

Quòd omnis spes, & fiducia in solo Deo est figenda. *Cap. LIX.*

1 S. DOmine, quæ est fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod majus solatium meum, ex omnibus apparentibus sub cœlo?

Nonne tu, Domine Deus meus, cujus misericordiæ non est numerus?

Ubi mihi benè fuit sine te? Aut quando malè esse potuit, præsente te?

O Ma-

ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres.

3 In te ego, Domine Deus, pono totam ſpem meam, & refugium; in te omnem tribulationem, & anguſtiam meam conſtituo; quia totum infirmum, & inſtabile invenio, quidquid extra te conſpicio,

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes conſiliarii reſponſum utile dare, neque libri doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus, & amænus contutari; ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4 Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te ſuper omnia ſperare, fortiſſi

mum solatium servorum tuorum.

Ad te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus, misericordiarum Pater.

Benedic, & sanctifica animam meam benedictione cœlesti, ut fiat habitatio sancta tua, & sedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculus tuæ majestatis offendat.

Secundùm magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miserationum tuarum, respice in me, & exaudi orationem pauperis servi tui, longè exulantis in regione umbræ mortis.

Protege, & conserva animam servuli tui, inter tot discrimina vitæ corruptibilis, ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

FINIS LIB. III.

THOMÆ A KEMPIS

CANONICI REGULARIS
Ordinis S. Augustini,

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER QUARTUS.

De Sacramento Altaris.

Devota exhortatio ad Sacram Communionem.

VOX CHRISTI.

Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, dicit Dominus.

Panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita.

Accipite, & comedite, hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.

Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus, & vita sunt.

Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus.
Cap. I.

VOX DISCIPULI.

1 HÆc sunt verba tua Christe; Veritas æterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conscripta:

Quia ergo tua sunt, & vera, gratanter mihi, & fideliter cuncta sunt accipienda.

Tua sunt, & tu ea protulisti: & mea quoque sunt, quia pro salute mea ea edidisti.

Libenter suscipio ea ex ore tuo, ut arctiùs inserantur cordi meo.

Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis, & dilectionis: sed terrent me delicta propria; & ad capienda tanta mysteria, me reverberat impura conscientia.

Pro-

Provocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2 Jubes, ut fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem: & ut immortalitatis accipiam alimoniam, si æternam cupiam obtinere vitam, & gloriam.

Venite, inquit, *ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.*

O dulce, & amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu, Domine Deus meus, egenum, & pauperem invitas ad Communionem tui Sanctissimi Corporis.

Sed quis ego sum, Domine, ut ad te præsumam accedere?

Ecce, cœli cœlorum te non capiunt; & tu dicis, *Venite ad me omnes.*

3 Quid sibi vult ista piissima dignatio, & tam amicabilis invitatio?

Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possim præsumere?

Quomodo te introducam in domum meam, qui sæpiùs offendi Benignissimam faciem tuam?

Reverentur Angeli, & Archangeli, metuunt sancti, & justi: & tu dicis: *Venite ad me omnes?*

Nisi tu Domine hoc diceres, quis verum esse crederet?

Et nisi tu juberes, quis accedere attentaret?

4 Ecce Noe vir justus in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis salvaretur: & ego quomodo me potero una hora præparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia sumam?

Moyses famulus tuus magnus & specialis amicus tuus Arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam, & mundissimo vestivit auro, ut tabulas Legis in ea reponeret? & ego putrida creatura, audebo te conditorem legis, ac vitæ datorem tam facilè suscipere?

Salomon Sapientissimus Regum Israel, templum magnificum,

cum, septem annis, in laudem nominis tui ædificavit:

Et octo diebus festum dedicationis ejus celebravit: mille hostias pacificas obtulit: & Arcam fœderis in clangore buccinæ, & jubilo in locum sibi præparatum solemniter collocavit.

Et ego infelix, & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam, expendere devotè novi horam? & utinam, vel semel dignè ferè mediam!

5 O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi, agere studuerunt!

Heu quàm pusillum est, quod ago! quàm breve expleo tempus, cùm me ad communicandum dispono!

Raró totùs collectus, rarissimè ab omni distractione purgatus.

Et certè in tua salutaris Deitatis præsentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura;

quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum, ſuſcepturus ſum hoſpitio.

6 Eſt tamen valdè magna diſtantia inter Arcam fœderis cum ſuis reliquiis, & mundiſſimum Corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus; inter legalia illa ſacrificia futurorum præfigurativa, & veram Corporis tui hoſtiam, omnium antiquorum ſacrificiorum completivam.

7 Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam?

Cur non majori me præparo ſollicitudine ad tua ſancta ſumenda; quando illi antiqui Sancti Patriarchæ, & Prophetæ, Reges quoque, & Principes, cum univerſo populo, tantum devotionis demonſtrarunt affectum erga cultum divinum?

8 Saltavit devotiſſimus Rex David coram Arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diverſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit

nit, & ipse frequenter in cithara, Spiritus Sancti afflatus gratia: docuit populum Israel toto corde Deum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere, & prædicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis extitit recordatio coram Arca testamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Christiano, habenda est reverentia, & devotio in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi Corporis Christi.

9 Currunt multi ad diversa loca, pro visitandis Reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis gestis eorum, ampla ædificia templorum inspiciunt, & osculantur sericis, & auro involuta sacra ossa ipsorum.

Et ecce, tu præsens es hic apud me in Altari, Deus meus, Sanctus sanctorum, Creator hominum, & Dominus Angelorum.

Sæpè in talibus videndis curiositas est hominum, & novitas invisorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maximè

ubi est tam levis, sine vera contritione, discursus.

Hic autem in Sacramento Altaris totus præsens es, Deus meus, homo Christus Jesus: ubi & copiosus percipitur æternæ salutis fructus, quotiescumque fueris dignè, ac devotè susceptus.

Ad istud verò non trahit levitas aliqua, nec curiositas, aut sensualitas: sed firma fides, devota spes, & sincera charitas.

10 O invisibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiscum! quàm suaviter, & gratiosè cum electis tuis disponis, quibus temetipsum in Sacramento sumendum proponis!

Hoc namque omnem intellectum superat: hoc specialiter devotorum corda trahit, & accendit affectum.

Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc Dignissimo Sacramento magnam devotionis gratiam, & virtutis amorem, frequenter recipiunt.

11 O

11 O admirabilis, & abscondita gratia Sacramenti, quàm norunt tantùm Christi fideles! infideles autem, & peccatis servientes, experiri non possunt. In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amissa; & per peccatum deformata, redit pulchritudo.

Tanta est aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis non tantùm mens, sed & debile corpus, vires sibi præstitas sentiat ampliores.

12 Dolendum tamen valde; & miserandum super tepiditate, & negligentia nostra, quòd non majori affectione trahimur ad Christum sumendum: in quo tota spes salvandorum consistit, & meritum.

Ipse enim est sanctificatio nostra, & redemptio: ipse consolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio.

Dolendum itaque valdè, quòd multi tam parum hoc salutare my-

myſterium advertunt, quod cœlum lætificat, & mundum conſervat univerſum.

Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano uſu etiam ad inadvertentiam defluere!

13 Si enim hoc SS. Sacramentum in uno tantùm celebraretur loco, & ab uno tantùm conſecraretur ſacerdote in mundo: quanto putas deſiderio ad illum locum, & ad talem Dei ſacerdotem homines afficerentur, ut divina myſteria celebrari viderent?

Nunc autem multi facti ſunt ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus, ut tantò major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem, quantò latiùs eſt ſacra Communio diffuſa per orbem.

Gratias tibi Jeſu bone, Paſtor æterne: qui nos pauperes, & exules dignatus es Pretioſo Corpore, & Sanguine tuo reficere, & ad hæc myſteria percipien-

pienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.*

Quòd magna bonitas, & charitas in Sacramento homini exhibetur. Cap. II.

VOX DISCIPULI.

1 SUper bonitate tua, & magna misericordia tua Domine confisus, accedo æger ad Salvatorem, esuriens, & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli, servus ad Dominum, creatura ad Creatorem, desolatus ad meum pium consolatorem.

Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego sum, ut præstes mihi teipsum?

Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire?

Tu nosti servum tuum, & scis quia nil boni in se habet unde hoc illi præstes.

Confiteor igitur vilitatem meam,

meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem.

Propter temetipsum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commendetur.

Quia ergo tibi hoc placet, & tu sic fieri jussisti, placet, & mihi dignatio tua; & utinam iniquitas mea non obsistat!

2 O dulcissime, & benignissime Jesu, quanta tibi reverentia, & gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione Sacri Corporis tui debetur, cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur!

Sed quid cogitabo in hac Communione, in accessu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen devotè suscipere desidero?

Quid cogitabo melius, & salubrius, nisi meipsum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitã bonitatẽ exaltando supra me?

3 Lau-

3 Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & subiicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

Ecce tu Sanctus sanctorum; & ego sordes peccatorum.

Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere.

Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu invitas ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis cœlestem cibum, *& panem Angelorum* ad manducandum: non alium sane, quàm teipsum; *panem vivum, qui de Cœlo descendisti, & dat vitam mundo.*

4 Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit! quàm magnæ gratiarum actiones, & laudes tibi pro his debentur!

O quàm salutare, & utile consilium tuum, cùm istud instituisti! quàm suave, & jucundum convivium, cùm teipsum in cibum donasti!

O quàm admirabilis operatio tua Domine! quàm potens vir-

virtus tua! quàm ineffabilis veritas tua!

Dixisti enim, & facta sunt omnia: & factum est, quod ipse jussisti.

5 Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quòd tu Domine Deus meus, verus Deus, & homo, sub modica specie panis, & vini integer contineris, & sine consumptione à sumente manducaris.

Tu Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacramentum tuum habitare in nobis: conserva cor meum: & corpus immaculatum, ut læta, & pura conscientia sæpiùs tua valeam celebrare mysteria: & ad meam perpetuam accipere salutem, quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne, sanxisti, & instituisti.

6 Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere, & solatio singulari, in hac lacrymarum valle tibi relicto?

Nam quoties hoc mysterium reco-

recolis, & Christi Corpus accipis: toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Christi efficeris.

Charitas etenim Christi numquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus numquam exhauritur.

Ideò nova semper mentis renovatione ad hoc disponere te debes, & magnum salutis mysterium attenta consideratione pensare.

Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, cùm celebras, aut Missam audis; ac si eodem die Christus primùm in uterùm Virginis descendens, homo factus esset, aut in cruce pendens, pro salute hominum pateretur, & moreretur.

Quòd utile sit sapè communicare. Cap. III.

VOX DISCIPULI.

1 ECce ego ad te venio, Domine, ut benè mihi sit ex mu-

munere tuo, & lætificet in convivio sancto tuo; quod parasti in dulcedine tua pauperi Deus.

Ecce, in te est totum, quod desiderare possum, & debeo; tu salus mea, & redemptio, spes, & fortitudo, decus, & gloria.

Lætifica ergo hodie *animam servi tui*, *quoniam ad te* Domine Jesu *animam meam levavi*.

Desidero te nunc devotè, ac reverenter suscipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari.

Anima mea Corpus tuum concupiscit, cor meum tecum uniri desiderat.

2 Trade te mihi, & sufficit! Nam præter te, nulla consolatio valet.

Sine te esse nequeo: & sine visitatione tua, vivere non valeo.

Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium salutis meæ recipere: ne fortè deficiam in via, si fuero cœlesti fraudatus alimonia.

Sic

Sic enim tu misericordissime Jesu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixisti: *Nolo eos jejunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via.*

Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti.

Tu es enim suavis refectio animæ: & qui te dignè manducaverit, particeps, & hæres erit æternæ gloriæ.

Necessarium quidem mihi est, qui tam sæpè labor, & pecco, tam citò torpesco, & deficio; ut per frequentes orationes, & confessiones, ac Sacram Corporis tui perceptionem, me renovem, mundem, & accendam; ne forte diutiùs abstinendo, à sancto proposito defluam.

3 Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua; & nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora.

Retrahit ergo Sancta Communio à malo, & confortat in bono.

Si

Si enim modò tam ſæpè negligens ſum, & tepidus, quando communico, aut celebro: quid fieret, ſi medelam non ſumerem, & tam grande juvamen non quærerem?

Et licet omni die non ſim aptus, nec ad celebrandum benè diſpoſitus: dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere.

Nam hæc eſt una principalis fidelis animæ conſolatio, quamdiu peregrinatur à te in mortali corpore, ut ſæpiùs memor Dei ſui, dilectum ſuum devotâ ſuſcipiat mente.

4 O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quòd tu Domine Deus, Creator, & vivificator omnium ſpirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota divinitate tua, ac humanitate, ejus impinguare eſuriem.

O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum ſuum meretur devotè ſuſcipere, & in

& in tua ſuſceptione ſpirituali gaudio repleri!

O quàm magnum ſuſcipit Dominum, quàm dilectum inducit hoſpitem, quàm jucundum recipit ſocium, quàm fidelem acceptat amicum, quàm ſpecioſum, & nobilem amplectitur ſponſum præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum!

Sileant à facie tua (dulciſſime dilecte mi) cœlum, & terra, & omnis ornatus eorum: quoniam quidquid laudis habent, ac decoris, ex dignatione tuæ eſt largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus ſapientiæ non eſt numerus.

Quòd multa bona præſtantur devotè communicantibus.
Cap. IV.

VOX DISCIPULI.

1 DOmine Deus meus, præveni ſervum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut

ad

ad tuum magnificum Sacramentum dignè, ac devotè merear accedere.

Excita cor meum in te, & gravi torpore exue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu suavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tamquam in fonte, plenariè latet.

Illumina quoque oculos meos, ad intuendum tantum Mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora.

Est enim operatio tua, non humana potentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio.

Non enim ad hæc capienda, & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ Angelicam etiam subtilitatem transcendunt.

Quid ergo ego peccator indignus, terra, & cinis, de tam alto sacro secreto potero investigare, & capere?

2 Domine in simplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua jussione, ad te cum spe, ac reverentia accedo: & verè credo,

quia

quia tu præsens es hic in Sacramento Deus, & homo.

Vis ergo, ut suscipiam, & meipsum tibi in charitate uniam.

Unde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; ut totus in te liquefiam, & amore perefluam, atque de nulla aliena consolatione ampliùs me intromittam.

Est enim hoc altissimum, & dignissimum Sacramentum, salus animæ, & corporis, medicina omnis spiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, passiones frenantur, tentationes vincuntur, aut minuuntur: gratia major infunditur, virtus incępta augetur, firmatur fides, spes roboratur, & charitas ignoscit, ac dilatatur.

3 Multa namque bona largitus es, & adhuc sæpiùs largiris in Sacramento, dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator consolationis internæ.

Nam multam ipsis consolatio-

nem: adversus veniam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad spem tuæ protectionis erigis, atque nova quadam gratia eos intus creas, & illustras; ut qui anxii primùm, & sine affectione se ante Communionem senserant, posteà refecti cibo potuque cœlesti, in melius se mutatos inveniant.

Quod idcircò cùm electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex seipsis habeant, & quid bonitatis, ac gratiæ ex te consequantur. Quia ex semetipsis frigidi, duri, & indevoti; ex te autem ferventes, alacres, & devoti esse merentur.

Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat? Aut quis juxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es semper plenus, & superabundans, ignis jugiter ardens, & numquam deficiens.

4 Unde

4 Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cęlestis fistulæ: ut saltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam sitim meam, & non penitus exarescam.

Et si necdum totus cęlestis, & tam ignitus, ut Cherubim, & Seraphim, esse possum: conabor tamen devotioni insistere, & cor meum pręparare, ut vel modicam divini incendii flammam, ex humili sumptione vivifici Sacramenti conquiram.

Quidquid autem mihi deest, Jesu bone, Salvator sanctissime, tu pro me supple benignè, ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.*

5 Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor, & premor: & non est, qui adjuvet, non est

qui liberet, & salvum faciat, nisi tu Domine Deus salvator meus: cui committo me, & omnia mea; ut me custodias, & perducas in vitam æternam.

Suscipe me in laudem, & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum, & Sanguinem in cibum, & potum mihi parasti.

Præsta Domine Deus salutaris meus, ut cum frequentatione mysterii tui, crescat meæ devotionis affectus.

De dignitate Sacramenti, & statu Sacerdotali. Cap. V.

VOX DISCIPULI.

1 SI haberes Angelicam puritatem, & Sancti Joannis Baptistæ sanctitatem, non esses dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quod consecret & tractet Christi Sacramentum, & sumat in cibum panem Angelorum.

Gran-

Grande myſterium, & magna dignitas Sacerdotum: quibus datũ eſt, quod Angelis non eſt conceſsũ.

Soli namque Sacerdotes ritè in Eccleſia ordinati, poteſtatem habent celebrandi, & Corpus Chriſti conſecrandi.

Sacerdos quidem miniſter eſt Dei, utens verbo Dei, per juſſionem, & inſtitutionem Dei: Deus autem ibi principalis eſt auctor, & inviſibilis operator, cui ſubeſt omne, quod voluerit, & patet omne, quod juſſerit.

2 Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentiſſimo Sacramento, quàm proprio ſenſui, aut alicui ſigno viſibili.

Ideòque cum timore, & riverẽtia ad hoc opus eſt accedendum.

Attende tibi, & vide cujus miniſterium tibi traditum eſt per impoſitionem manus Epiſcopi.

Ecce, Sacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus; vide nunc, ut fideliter, & devotè, in ſuo tempore, Deo ſacrificium offeras, & teipſum irreprehenſibilem exhibeas.

Non alleviasti onus tuum, sed arctiori jam alligatus es vinculo disciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem sanctitatis.

Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere,

Ejus conversatio non cum popularibus, & communibus hominum viis, sed cum Angelis de cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

3 Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit, ut Deum pro se, & pro omni populo suppliciter, & humiliter roget.

Habet ante se, & retrò Dominicæ Crucis signum, ad memorandam jugiter Christi passionem. Ante se Crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, & sequi ferventer studeat.

Post se cruce signatus est, ut adversa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret.

Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat: post se, ut aliorum etiam commissa per compas-

passionem defleat, & se medium inter Deum, & peccatorem constitutum esse sciat.

Nec ab oratione, & oblatione sancta torpescat, donec gratiam, & misericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat; Angelos lætificat; Ecclesiam ædificat; vivos adjuvat; defunctis requiem præstat; & sese omnium bonorum participem efficit.

Interrogatio de exercitio ante Communionem. Cap. VI.

VOX DISCIPULI.

1 CUm tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penso, valdè contremisco, & in me ipso confundor:

Si enim non accedo, vitam fugio: & si indignè me ingessero, offensam incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus auxiliator meus, & consiliator in necessitatibus?

2 Tu doce me viam rectam: propone breve aliquod exercitium, Sacræ Communioni congruum.

Utile est enim scire, qualiter scilicet devotè, ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam celebrandum, tam magnum, & divinum sacrificium.

De discussione propria conscientia, & emendationis proposito.
Cap. VII.

VOX DILECTI.

1 SUper omnia, cum summa humilitate cordis, & supplici reverentia, cum plena fide, & vera intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & sumendum oportet Dei accedere Sacerdotem.

Diligenter examina conscientiam tuam: & pro posse tuo, vera contritione, & humili confessione, eam munda, & clarifica: itaut nil grave habeas, aut scias,

quod

quod te remordeat, & liberum accessum impediat.

Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas, & gemas.

Et si tempus patitur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2 Ingemisce, & dole, quòd adhuc ita carnalis sis, & mundanus: tam immortificatus à passionibus; tam plenus concupiscentiarum motibus:

Tam incustoditus in sensibus exterioribus: tam sæpè multis vanis phantasiis implicatus:

Tam multum inclinatus ad exteriora: tam negligẽs ad interiora:

Tam levis ad risum, & dissolutionem: tam durus ad fletum, & compunctionem:

Tam promptus ad laxiora, & carnis commoda: tam segnis ad rigorem, & fervorem.

Tam curiosus ad nova audienda, & pulchra intuenda: tam remissus ad humilia, & abjecta amplectenda:

Tam cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum:

Tam inconsideratus in loquendo: tam incontinens in tacendo:

Tam incompositus in moribus: tam importunus in actibus:

Tam effusus super cibum: tam surdus ad Dei verbum:

Tam velox ad quietem: tam tardus ad laborem:

Tam vigilans ad fabulas: tam somnolentus ad vigilias sacras:

Tam festinus ad finem: tam vagus ad attendendum.

Tam negligens in Horis persolvendis: tam tepidus in celebrando: tam aridus in communicando:

Tam citò distractus: tam rarò plenè tibi collectus:

Tam subitò commotus ad iram: tam facilis ad alterius displicentiam:

Tam pronus ad judicandum: tam rigidus ad arguendum:

Tam lætus ad prospera: tam debilis in adversis:

Tam sæpè multa bona pro-

po-

ponens, & modicum ad effectum perducens.

3 His, & aliis defectibus tuis, cum dolore, & magna displicentia propriæ infirmitatis confessis, ac deploratis, firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam, & melius proficiendi.

Deinde cum plena resignatione, & integra voluntate, offer teipsum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum; corpus tuum scilicet, & animam mihi fideliter committendo:

Quatenus, & sic dignè merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei salubriter suscipere.

4 Non est enim oblatio dignior, & satisfactio major pro peccatis diluendis, quàm seipsum purè, & integrè, cùm oblatione Corporis Christi, in Missa, & in Communione Deo offerre.

Si fecerit homo, quod in se est, & verè pœnituerit: quotiescumque pro venia, & gratia ad me ac-

cesserit: *Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis, ut convertatur, & vivat: quoniam peccatorum suorum non recordabor amplius*, sed cuncta sibi indulta erunt.

De oblatione Christi in Cruce, & propria resignatione.
Cap. VIII.

VOX DILECTI.

1 SIcut ego meipsum expansis in Cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinæ placationis transiret.

Ita debes, & tu temetipsum mihi voluntariè in oblationem puram, & sanctam quotidie in Missa, cum omnibus viribus, & affectibus tuis, quantò intimius vales, offerre.

Quid magis à te requiro, quàm ut te studeas mihi ex integro resignare?

Quid-

Quidquid præter teipsum das, nihil curo; quia non quæro datum tuum, sed te.

2 Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato.

Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio.

Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum, & Sanguinem in cibum, ut totus tuus essem, & tu meus permaneres.

3 Si autem in teipso steteris, nec spontè te ad voluntatem meã obtuleris; non est plena oblatio, nec integra erit inter nos unio.

Igitur omnia opera tua præcedere debet spontanea tui ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis, & gratiã.

Ideò enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia seipsos ex toto abnegare nesciunt.

Est firma sententia mea: *Nisi quis renunciaverit omnibus, non potest meus esse discipulus.* Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer

te p-

teipsum mihi cum omnibus affectibus tuis.

Quòd nos, & omnia nostra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare. Cap. IX.

VOX DISCIPULI.

1 DOmine, omnia tua sunt, quæ in cœlo sunt, & quæ in terra.

Desidero meipsum tibi in spontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere.

Domine, in simplicitate cordis mei offero meipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium, & in sacrificium laudis.

Suscipe me, cum hac sancta oblatione tui pretiosi Corporis, quam tibi hodie in præsentia Angelorum invisibiliter assistentium, offero; ut sit pro me, & pro cuncto populo tuo in salutem.

2 Domine, offero tibi omnia peccata, & delicta mea, quæ commisi

misi coram te, & sanctis Angelis tuis, à die quo primum peccare potui, usque ad horam hanc, super placabili Altari tuo; ut tu omnia pariter incendas, & comburas igne charitatis tuę, & deleas universas maculas peccatorũ meorum: & conscientiam meam ab omni delicto emundes; & restituas mihi gratiam tuam, quàm peccando amisi; omnia mihi plenè indulgendo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3 Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo, & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando?

Deprecor te, exaudi me propitiùs, ubi asto coram te, Deus meus.

Omnia peccata mea mihi maximè displicent, nolo ea unquam ampliùs perpetrare, sed pro eis doleo, & dolebo quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro posse satisfacere.

Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen

men ſanctum tuum : ſalva animam meam, quam pretioſo Sanguine tuo redemiſti.

Ecce committo me miſericordię tuæ, reſigno me manibus tuis. Age mecum ſecundùm bonitatem tuam, non ſecundùm meam malitiam, & iniquitatem.

4 Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valdè pauca, & imperfecta, ut tu ea emendes, & ſanctifices, ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; nec non ad beatum, ac laudabilem finem, me pigrum, & inutilem homuncionem, perducas.

5 Offero quoque tibi omnia pia deſideria devotorum, neceſſitatem parentum, amicorum, fratrum, ſororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi, vel aliis propter amorem tuum benefecerunt.

Et qui orationes, & Miſſas pro ſe ſuiſque omnibus dici à me deſideraverunt, & petierunt: ſive in carne adhuc vivant, ſive jam ſæculo defuncti ſint:

Ut omnes sibi auxilium gratię tuæ, opem consolationis, protectionem à periculis, liberationem à pęnis, advenire sentiant, & ut ab omnibus malis erepti gratias tibi magnificas læti persolvant.

6 Offero etiam tibi preces, & hostias placationis, pro illis specialiter, qui me in aliquo læserunt, contristaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum, vel gravamen intulerunt.

Pro his quoque omnibus, quos aliquando contristavi, conturbavi, gravavi, & scandalizavi, verbis, factis, scienter, vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra, & mutuas offensiones.

Aufer Domine à cordibus nostris omnem suspicionem, indignationem, iram, & disceptationem, quidquid potest charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere.

Miserere, miserere Domine, misericordiam tuam poscentibus, da gratiam indigentibus; & fac

fac nos tales exiſtere, ut ſimus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus ęternam. Amen.

Quòd ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.
Cap. X.

VOX DILECTI.

1 FRequenter recurrendum eſt ad fontem gratiæ, & divinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis, & totius puritatis: quatenus à paſſionibus tuis, & vitiis curari valeas; & contra univerſas tentationes, & fallacias diaboli fortior, atque vigilantior effici merearis.

Inimicus ſciens fructum, & remedium maximum in Sacra Communione politum, omni modo, & occaſione nititur fideles, & devotos, quantum prævalet, retrahere, & impedire.

2 Cùm enim quidam Sacræ Communioni ſe aptare diſponunt, pejores ſatanæ immiſſiones patiuntur.

Ipſe

Ipse nequam spiritus (ut in Job scribitur) venit inter filios Dei, ut solita illos nequitia sua perturbet, aut timidos nimiùm reddat, & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat : si fortè, aut omninò Communioné relinquant, aut cum tepore accedant.

Sed non est quidquam curandum de versutiis, & phantasiis illius, quantumlibet turpibus, & horridis, sed cuncta phantasmata in caput ejus sunt retorquenda.

Contemnendus est miser, & deridendus; nec propter insultus ejus, & commotiones, quas suscitat, sacra est omittenda Cōmunio.

3 Sæpè etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confessione facienda.

Age secundùm consilium sapientum, & depone anxietatem, & scrupulum : quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis destruit.

Propter aliquam parvam turbationem, vel gravitatem, sa-

cram

cram ne dimittas Communionem; sed vade citiùs confiteri, & omnes offensiones aliis libenter indulge.

Si verò tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4 Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre Communionem?

Expurga te cum primis, expue velociter venenum, festina accipere remedium, & senties melius, quàm si diu distuleris.

Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud majus eveniet: & sic diu posses à Communione impediri, & magis ineptus fieri.

Quantò citiùs vales, à præsenti gravitate, & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione transire, & ob quotidiana obstacula se à divinis sequestrare.

Imò plurimùm nocet, diu Communionem protelare; nam & gravem torporem consuevit inducere.

Proh

Proh dolor! quidam tepidi, & dissoluti moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem sacram idcircò differri cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur.

5 Heu, quàm modicam charitatem, & debilem devotionem habent, qui sacram Communionem, tam faciliter postponunt.

Quàm felix ille, & Deo acceptus habetur, qui sic vivit, & in tali puritate conscientiam suã custodit, ut etiam omni die communicare paratus, & benè affectus esset, si ei liceret, & sine nota agere posset.

Si quis interdum abstinet humilitatis gratia, aut legitima impediente causa, laudandus est de reverentia.

Si autem torpor obrepserit, seipsum excitare debet, & facere, quod in se est; & Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

6 Cùm verò legitimè præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, & piam intentionem

nem

nem communicandi, & ſic non carebit fructu Sacramenti.

Poteſt enim quilibet devotus, omni die, & omni hora, ad Spiritualem Chriſti Communionem ſalubriter, & ſine prohibitione accedere.

Et tamen certis diebus, & ſtatuto tempore Corpus ſui Redemptoris cum affectuoſa reverentia Sacramentaliter debet ſuſcipere, & magis laudem Dei, & honorem, quàm ſuam conſolationem quærere.

Nam toties myſticè communicat, & inviſibiliter reficitur, quoties incarnationis Chriſti myſterium, paſſionemque devotè recolit, & in amore ejus accenditur.

7 Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente ſæpiùs imparatus erit.

Beatus qui ſe Domino in holocauſtum offert, quoties celebrat, aut communicat.

Non ſis in celebrando nimis prolixus, aut feſtinus, ſed ſerva

bo-

bonum communem modum cum quibus vivis.

Non debes aliis generare molestiam, & tædium, sed communem servare viam secundùm majorum institutionem: & potiùs aliorum servire utilitati, quàm propriæ devotioni, vel affectui.

Quòd Corpus Christi, & Sacra Scriptura maximè sint anima fideli necessaria. Cap. XI.

VOX DISCIPULI.

1 O Dulcissime Domine Jesu, quanta est dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo: ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu unicus dilectus ejus super omnia desideria cordis ejus desiderabilis:

Et mihi quidem dulce foret, in præsentia tua ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare.

Sed ubi est hæc devotio? ubi lacry-

lacrymarum sanctarum copiosa effusio?

Certè in conspectu tuo, & sanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere.

Habeo enim te in Sacramento verè præsentem, quamvis aliena specie occultatum.

2 Nam in propria, & divina claritate te conspicere, oculi mei ferre non possent; sed neque totus mundus in fulgore gloriç majestatis tuæ subsisteret.

In hoc ergo imbecillitati meç consulis, quòd te sub Sacramento abscondis.

Habeo verè, & adoro, quem Angeli adorant in cœlo; sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie, & sine velamine.

Me oportet contentum esse in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aspiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur.

Cùm autem venerit, quod perfectum est, cessabit usus Sacramentorum: quia Beati in glo-

ria cœlesti non egent medicamine Sacramentali.

Gaudent enim sine fine in præsentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus speculantes; & de claritate in claritatem abyssalis Deitatis transformati, gustant Verbum Dei caro factum, sicut fuit ab initio, & manet in æternum.

3 Memor horum mirabilium, grave mihi fit tædium, etiam quodlibet spirituale solatiũ, quia quamdiu Dominum meum apertè in sua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conspicio, & audio.

Testis es tu mihi Deus, quod nulla res me potest consolari, nulla creatura quietare, nisi tu Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari.

Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate.

Ideò oportet, ut me ponam ad magnam patientiam, & meipsum in omni desiderio tibi submittam.

Nam & Sancti tui Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exultant, in fide, & patien-

tia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi speraverunt, ego spero: quò illi pervenerunt per gratiam tuam me venturum confido.

Ambulabo interim in fide exemplis confortatus Sanctorum.

Habebo etiam libros sanctos pro solatio, & vitæ speculo; atque super hæc omnia, sanctissimum Corpus tuum pro singulari remedio, & refugio:

4 Duo namque mihi necessaria permaximè sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita.

In carcere corporis hujus detentus duobus me egere fateor, cibo scilicet, & lumine.

Dedisti itaque mihi infirmo sacrum corpus tuum ad refectionem mentis, & corporis: & posuisti lucernam pedibus meis, verbum tuum.

Sine his duobus benè vivere non possem: nam verbum Dei, lux animæ meæ, & Sacramentum tuum, panis vitæ.

Hæc

Hæc possunt etiam dici mensæ duæ, hinc & inde in gazophylacio sanctæ Ecclesiæ positæ.

Una mensa est sacri altaris habens panem sanctum, idest, Corpus Christi pretiosum.

Altera est divinæ legis, continens doctrinã sanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt Sancta sanctorum, perducens.

Gratias tibi Domine Jesu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per servos tuos prophetas, & Apostolos, aliosque Doctores, ministrasti.

5 Gratias tibi Creator, ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum Corpus, & Sanguinem proposuisti manducandum: lætificans omnes fideles convivio sacro, & calice inebrians salutari, in quo sunt omnes deliciæ paradisi, & epulantur nobiscum Ange-

li sancti, sed suavitate feliciori.

6 O quam magnum, & honorabile est officium Sacerdotum, quibus datum est Dominum majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, & ceteris ministrare.

O quàm mundæ debent esse manus illæ, quàm purum os, quàm sanctum corpus, quàm immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis.

Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum, & utile procedere debet verbum, qui tam sæpè Christi accipit Sacramentum.

7 Oculi ejus simplices, & pudici, qui Christi Corpus solent intueri. Manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli, & terræ solent contrectare.

Sacerdotibus specialiter in Lege dicitur: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum Dominus Deus vester.*

8 Adjuvet nos gratia tua omnipotens

potens Deus, ut qui officium Sacerdotale suscepimus, dignè, ac devotè tibi in omni puritate, & cōsciētia bona famulari valeamus.

Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conversari, ut debemus; concede nobis tamen dignè flere mala, quæ gessimus; & in spiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis proposito, tibi ferventius de cętero deservire.

Quòd magna diligentia se debeat Communicaturus Christo praparare. Cap. XII.

VOX DILECTI.

1 EGo sum puritatis amator, & dator omnis sanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ.

Para mihi cænaculum grande stratum, & faciam apud te Pascha cum discipulis meis.

Si vis, ut veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum sæculum, & omnem vitiorum tumultum: sede tamquam passer solitarius in tecto, & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ.

Omnis namque amans suo dilecto amatori optimum, & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

2 Scito tamen, te non posse satisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamsi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes.

Sed ex sola pietate, & gratia mea permitteris ad mensam meã accedere: ac si mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, nisi se humiliando, & ei regratiando.

Fac quod in te est, & diligenter facito: non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore, & reverentia, & affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego ſum qui vocavi, ego juſſi fieri; ego ſupplebo, quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3 Cùm gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus, ſed quia tui miſer tus ſum.

Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce, & pulſa: nec deſiſtas, donec merearis micam, aut guttam gratiæ ſalutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo.

Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare, & meliorare venio.

Tu venis, ut ex me ſanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris.

Noli negligere hanc gratiam; ſed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4 Oportet autem, ut non ſolùm te præpares ad devotionem ante Communionem, ſed ut etiam te ſollicitè conſerves in

ea post Sacramenti perceptioné. Nec minor custodia post exigitur, quàm devota præparatio priùs. Nam bona postmodum custodia, optima iterùm est præparatio ad majorem gratiam consequendam.

Ex eo quippè valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia.

Cave à multiloquio, mane in secreto, & fruere Deo tuo; ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest.

Ego sum cui te totum dare debes: ita ut jam ultrà non in te, sed in me, absque omni sollicitudine vivas.

Quòd toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet. Cap. XIII.

VOX DISCIPULI.

1 QUis mihi det, Domine, ut inveniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, &

& fruar te, ſicut deſiderat anima mea; & jam me nemo deſpiciat, nec ulla creatura me moveat, vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico convivari.

Hoc oro, hoc deſidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magiſque per Sacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cœleſtia, & æterna ſapere diſcam.

Ah Domine Deus, quando ero tecum totus unitus, & abſorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te: & ſic nos pariter in unum manere concede.

2 Verè tu es dilectus meus electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ.

Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma, & requies vera, extra quem labor, & dolor & infinita miſeria.

Verè tu es Deus absconditus; & consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus, & simplicibus sermo tuus.

O quàm suavis est Domine spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo, de cœlo descendente, illos reficere dignaris.

Verè non est alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut tu Deus noster ades universis fidelibus tuis: quibus ad quotidianum solatium, & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum, & fruendum.

3 Quæ est enim alia gens tam inclyta, sicut plebs Christiana?

Aut, quæ creatura sub cœlo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa?

O ineffabilis gratia! ò admirabilis dignatio! ò amor immensus homini singulariter impensus!

Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tam eximia?

Non est aliud, quod gratius do-

donare queam, quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè conjungam.

Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit unita Deo anima mea.

Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum: Et ego respondebo illi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter esse tecum.

Hoc est totum desiderium meum, ut cor meum tibi sit unitum.

De quorumdam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi. Cap. XIV.

VOX DISCIPULI.

1 O *Quàm magna multitudo dulcedinis tua Domine, quam abscondisti timentibus te!*

Quando recordor devotorum aliquorum ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione, & affectu accedentium, tum sæpiùs in me ipso con-

confundor, & erubesco: quòd ad altare tuum, & Sacræ Communionis mensam, tam tepidè, & frigidè accedo.

Quòd ita aridus, & sine affectione cordis maneo: quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo, nec ita vehemenrer attractus, & affectus, sicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis, & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt continere:

Sed ore cordis, & corporis pariter ad Deum fontem vivum medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare, nec satiare, nisi Corpus tuum cum omni jucunditate, & spirituali aviditate accepissent.

2 O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ!

Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum fractione panis, quorum cor tam valdè ardet in eis de Jesu ambulare cum eis.

Longè est à me, sæpè talis affectus

fectus, & devotio, tam vehemens amor, & ardor.

Esto mihi propitius Jesu bone, dulcis, & benigne, concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in Sacra Communione sentire, ut fides mea magis convalescat, spes in bonitate tua proficiat; & charitas semel perfectè accensa, & cęleste manna experta, numquam deficiat.

3 Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi præstare, & in spiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit me clementissimè visitare.

Etenim licèt tanto desiderio, tam specialium devotorum tuorum non ardeo: tamen de gratia tua, illius magni inflammati desiderii desiderium habeo, orans, & desiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari.

Quod

Quòd gratia devotionis, humilitate, & sui ipsius abnegatione acquiritur. Cap. XV.

VOX DILECTI.

1 OPortet te devotionis gratiam instanter quærere, desideranter petere, patienter, & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiosè cum ea operari, ac Deo terminum, & modum supernæ visitationis, donec veniat, committere.

Humiliare præcipuè te debes, cùm parum, aut nihil devotionis interius sentis; sed non nimiùm deiici, nec inordinatè contristari.

Dat sæpè Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore: dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2 Si semper citò gratia daretur, & pro voto adesset, non esset infirmo homini benè portabile.

Pre-

Propterea in bona spe, & humili patientia, expectanda est devotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur.

Modicum quandoq; est, quod gratiam impedit, & abscondit; si tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

Et si hoc ipsum modicum, vel grande amoveris, & perfectè viceris, erit quod petisti.

3 Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc, vel illud pro tuo libitu, seu velle quæsieris, sed integrè te in ipso posueris, unitum te invenies, & pacatum, quia nil ita benè sapiet, & placebit sicut beneplacitum divinæ voluntatis.

Quisquis ergo intentionē suam simplici corde sursum ad Deum levaverit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cujuslibet rei creatæ, evacuaverit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit.

Dat

Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit.

Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiat, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copiosius intrat, & altiùs liberum cor elevat.

4 Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu ejus, usque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo Sacram Eucharistiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non respicit ad propriam devotionem, & consolationem, sed super omnem devotionem, & consolationem, ad Dei gloriam, & honorem.

Quòd necessitates nostras Christo aperire, & ejus gratiam postulare debemus. Cap. XVI.

VOX DISCIPULI.

1 O Dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc devotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam, & necessitatem quam patior: in quantis malis, & vitiis jaceo; quàm sæpè sum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus.

Pro remedio ad te venio, & pro consolatione, & sublevamine te deprecor.

Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adjuvare.

Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

2 Ecce, sto ante te pauper, & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans.

Refice esurientem mendicum

tuum

tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præsentiæ tuæ.

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia, & contraria in patientiam; omnia infima, & creata in contemptum, & oblivionem.

Erige cor meum ad te in cœlum, & nec dimittas me vagari super terram.

Tu solus mihi ex hoc jam dulcescas, usque in sæculum, quia tu solus cibus, & potus meus, amor meus, & gaudium meum, dulcedo mea, & totum bonum meum.

3 Utinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, & in te transmutes; ut unus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me jejunum, & aridum à te recedere, sed operare mecum misericorditer, sicut sæpiùs operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, si totus ex te igno-

ignoſcerem, & in meipſo deficerem: cùm tu ſis ignis ſemper ardens, & numquam deficiens, amor corda purificans, & intellectum illuminans.

De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Christum. Cap. XVII.

VOX DISCIPULI.

1 CUm ſumma devotione, & ardenti amore, cum toto cordis affectu, & fervore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi ſancti, & devotæ perſonæ, in communicando te deſideraverunt, qui maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo deſiderio, & digniſſima reverentia, quam aliquis Sanctorum umquam habuit, & ſentire potuit.

2 Et

2 Et licet indignus sum omnia illa sentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissima inflammata desideria solus haberem.

Sed & quæcumque potest pia mens concipere, & desiderare, hæc omnia tibi, cum summa veneratione, & intimo fervore, præbeo, & offero.

Nihil opto mihi reservare, sed me, & omnia mea tibi spontè, & libentissimè immolare.

Domine Deus meus, Creator meus, & Redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude, & honore, tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, spe, & puritate, te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit, & desideravit sanctissima mater tua, gloriosa Virgo Maria, quando Angelo Evangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter, ac devotè respondit: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum.*

3 Et sicut beatus præcursor tuus, excel-

excellentiſſimus Sanctorum Joan. Baptiſta in præſentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus Sancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus: & poſtmodum cernens inter homines Jeſum ambulantem, valdè ſe humilians devoto cum affectu dicebat: *Amicus autem ſponſi, qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi*: ſic & ego, magnis, & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde meipſum præſentare.

Unde & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illuminationes, & cœlicas viſiones tibi offero, & exhibeo, cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cœlo, & in terra celebratis, & celebrandis, pro me, & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4 Accipe vota mea Domine, Deus meus, & deſidera infinitæ laudationis, ac immenſæ bene-

di-

dictionis; quæ, tibi secundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur.

Hæc tibi reddo, & reddere desidero per singulos dies, & momenta temporum, atque ad reddendum mecum tibi gratias, & laudes, omnes cœlestes spiritus, & cunctos fideles tuos, & precibus, & affectibus invito, & exoro.

5 Laudent te universi populi, tribus, & linguæ: & sanctum, ac mellifluum nomen tuum, cum summa jubilatione, & ardenti devotione magnificent.

Ut quicumque reverenter, ac devotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, & gratiam, & misericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent.

Cumque optata devotione, ac fruibili unione, potiti fuerint, & benè consolati, ac mirificè refecti de sacra mensa cœlesti abscesserint: mei pauperis recordari dignentur.

Quòd

Quod homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi subdendo sensum suum sacræ fidei.

CAP. XVIII.

VOX DILECTI.

1 CAvendum est tibi à curiosa, & inutili perscrutatione hujus profundissimi Sacramenti, si non vis in dubitationis profundum submergi.

Qui scrutator est majestatis, opprimetur à gloria. Plus valet Deus operari, quàm homo intelligere potest. Tolerabilis est pia, & humilis inquisitio veritatis parata semper doceri, & per sanas Patrum sententias studens ambulare.

2 Beata simplicitas, quæ difficiles quæstionum relinquit vias, & plana, ac firma pergit semita mandatorum Dei.

Multi devotionẽ perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt.

Fides

Fides à te exigitur, & sincera vita: non altitudo intellectus, neque profunditas mysteriorum Dei.

Si non intelligis, nec capis, quæ infra te sunt; quomodo comprehendes, quæ supra te sunt?

Subdere Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit utile, ac necessarium.

4 Quidam graviter tentantur de fide, & Sacramento: sed non est hoc ipsis imputandum, sed potiùs inimico.

Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas à diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus, & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus.

Sæpè multùm prodest, quòd talia sustinet Dei servus;

Nam infideles, & peccatores non tentat, quos securè jam possidet: fideles autem devotos variis modis tentat, & vexat.

5 Perge ergo cum supplici, & indubitata fide, & cum supplici reve-

reverentia ad Sacramentum accede.

Et quidquid intelligere non vales, omnipotenti securè committe.

Non fallit te Deus; fallitur, qui sibi ipsi nimium credit.

Graditur Deus cum simplicibus; revelat se humilibus; dat intellectum parvulis: aperit sensum puris mentibus, & abscondit graciam curiosis, & superbis.

Ratio humana debilis est, & falli potest: fides autem vera, falli non potest.

6 Omnis ratio, & naturalis investigatio, fidem sequi debet, non præcedere, nec infringere.

Nam fides, & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc Sanctissimo, & superexcellentissimo Sacramento operantur.

Deus æternus, & immensus, infinitæque potentiæ, facit magna, & inscrutabilia in cœlo, & in terra, nec est in-

 vesti-

stigatio mirabilium operum ejus.

Si talia essent opera Dei, ut facilè ab humana ratione caperentur; non essent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

Finis IV. Librorum de Imitatione Christi.

ORA-

ORATIO

Devotissima, vel ante, vel sub Missa dicenda, tam laicis, quàm Sacerdotibus conveniens.

Quæ

Ex operibus Thomæ de Kempis excerpta, visa est hoc loco non incongruè inseri.

1 RÉspice clementissime Pater de sanctuario tuo, & de excelso cœlorum habitaculo, super sacrificium acceptabile tibi. Intuere sacrosanctam hostiam unigeniti Filii tui, quam offert vultui tuo pro nobis.

Ipse est enim summus sacerdos, & verus Pontifex, qui non alienam hostiam, sed propriam carnem dedit ad immolandum in Ara crucis pro vita sæculi.

Propitiare ergo mihi peccatori hodie per hanc salutarem victimam. Esto exorabilis mihi

infirmo homini, multum labili, & vitioso; qui non sum dignus respicere cœlum, neque calcare terram, quoniam te Creatorem meum offendi sæpissimè, sæpiùs agendo, loquendo, cogitando contra præcepta tua irreverenter, & insensate.

Propter quæ omnia meritò incurri gravissimam indignationem tuam, nec non omnium creaturarum accumulavi mihi Deo inimicitiam. Te enim offenso, & despecto, jam utique justo judicio omnis adversatur creatura peccatori.

Sed omnipotens, & Deus totius consolationis miserere mihi servo tuo, ex intimo corde penitenti, & dolenti. Quoniam ex nihilo factus sum, & in peccatis conceptus, ut fragilis homo cecidi.

Parce mihi Domine, parce. Da veniam filio prodigo ad te revertenti de siliquis porcorum, & stanti ante thronum gloriæ tuæ, & postulanti manum misericordiæ tuæ à manè, usque

ad

ad vesperam ; donec descendat ros gratiæ, & pluvia consolationis super terram cordis mei, quod jam aruit, & contabuit præ multitudine peccatorum.

Propter temetipsum inclina Deus meus aurem tuam mihi, & exaudi verba mea. Mirifica misericordias tuas, qui salvos facis sperantes in te.

Scio, quia non propter opera mea facies, si qua fortè videntur: sed propter bonitatem tuam Domine, quæ immensurabilis prædicatur.

Ampliùs autem exaudi me, per singulare meritum amantissimi, & dulcissimi Filii tui Jesu Christi, qui pro peccatoribus crucifixus est, & mortuus, ut omnium peccata, sua deleret passione.

2 Recordare alme Pater inæstimabilis charitatis ejus, quomodo in mortem tradidit animam suam, ut vivificaret populum suum; qui in nullo sibi pepercit, ut reis, & damnatis in æternum parceres.

Memento amarissimæ passionis ejus, quàm gravia, & indigna suscepit; qualiter ab hora matutina, usque ad exitum suum in cruce pro humano genere laboravit, clamans sanguinis sui effusione pro reconciliandis tibi peccatoribus; ut amicos de inimicis faceret, & de suis profugis adoptionis filios.

O summe, & venerande, & colende Pater, hodie tibi repræsento omnia signa passionis unici Filii tui, cum nostra supplicatione, atque suffragio omnium beatorum Martyrum, qui eamdem passionem specialius imitati sunt.

Aspice, & cognosce, cujus sunt signa amabilia, adoranda per sæcula. Ecce crux, clavi, lancea, fel, arundo, spongia, sputa, flagella, corona spinea, sudor, sanguis, alapa, virga, restis, columna, alba vestis, purpura, & inconsutilis tunica.

Ista sunt gratiosa ornamenta, & regalia vexilla, quibus ad debellãdas ętereas potestates pro-

cessit

cessit unigenitus tuus in nostræ carnis substantia.

Ista sunt arma bellica, quibus mors devicta est, & humana natura redempta.

Per hæc igitur benedicta, & gloriosa passionis insignia dimitte mihi omnia peccata mea.

Sit mihi hæc veneranda armatura, & decora, contra omnia vitia, & tentamenta singularis potentia.

Sit mihi quotidianum speculum, & dulcissimum animæ meæ solatium tam dolorosum, & flebile spectaculum.

3 Suscipe Sanctissime Pater, gratissimam hostiam oblati corporis Filii tui, quam tu ipse tibi præparasti; ac in sempiternum satisfactoriam, dignam, atque sufficientem esse voluisti, ad exhaurienda omnia peccata, tam contracta, quàm voluntate admissa.

Suscipe me pariter hodie in sancta oblatione, qua nulla sanctior est, & præstantior, quæ tibi venerabiliter offertur per

manus Sacerdotum tuorum diebus singulis, pro vivis, & mortuis, ac pro cunctis necessitatibus nostris.

Proficiat hæc mihi, & omnibus orationibus meis commendatis, quorum necessitas, & fides tibi nota est, sive jam præsentes, sive absentes huic solemni celebrationi existant.

Perveniant ad te preces eorum, & devotio; cooperetur illis ad salutem ineffabilis virtus, & efficacia Sacramenti, quod divinitus est institutum, non humanitus investigandum, sed piè colendum, fideliter adorandum, firmiter credendum, & usque ad consummationem sæculi continuandum.

O pretiosissimum, & suavissimum sacrificium, quod tibi æterno Patri pro nobis obtulit coæternus Filius tuus, factus, & ipse hostia vera, viva, salutaris, unica, & perfecta: qui erat solus Pontifex immaculatus, sanctus, & immunis ab omni delicto, non habens ne-

cesse

cesse priùs pro semetipso rogare, & hostiam secundùm legem offerre; sed pro debitoribus mortis semel moriens intercessit, non habentibus, nec invenientibus in universa creatura, quid pro delicto suo redderent.

Jam igitur non despero, neque ultra desperabo de venia, & curatione peccatorum, quotiescumque etiam me peccatum apprehenderit.

Inveni enim fontem, quo lavandus accedam: medicum, ad quem sanandus recurram.

Scio ubi sit spes mea, & universa consolatio mea. Quia in passionibus, & vulneribus Domini mei Jesu Christi, summa salutis, totaque ratio spei meæ consistit, & abundat.

Per omnia benedictus sis Deus meus, qui tam magna, & immensæ divinæ largitatis beneficia contulisti mihi. Istis namque vehementer me accendis, ad regratiandum tibi, & dilecto Filio tuo.

4 Sed ò mi pater fidelissime, quid agam, quia nil dignum in me reperio aptum dono gratiæ tuæ?

Verumtamen bone Pater, cujus sunt omnia dona bonorum, scio, quia nullius indiges, & tamen te parva nostra delectant, si ea devotè, & spontaneè tibi videris offerri.

Dabo igitur aliquid, & modicum, quod mihi relictum deperire potest, amori tuo sacrificabo.

Nam tibi oblatum melius mihi manet, & tamen merces futura non deerit tam liberè offerenti.

Si auderet quis inhæsitanter se donare tibi, tu te utique redderes illi, fieretque, quod ore Capitis nostri dictum est: *Date, & dabitur vobis.*

Nunc ergo si digneris accipere, ecce voluntariè meipsum offero, & tuæ dispositioni animam meam, & corpus meum fidenter derelinquo.

Voluntatem quoque propriam (qua pinguius mihi tibi offertur)

tur) ex hac hora, & deinceps promptissimo corde resigno, quemadmodum dilectus Filius tuus Christus Dominus noster suam tibi commisit voluntatem, ut nostram in sua abnegatione obtineret salutem, formam præbens sequentibus se fidelibus brevi, & pleno sermone, quem dixit: *Pater mi, non sicut ego volo, sed sicut tu: fiat voluntas tua.*

5 Hoc itaque exemplo vehementer admonitus te inspirante, & juvante, denuò me resigno, omnibus, quæ mundi sunt renuntio.

Carnis desideria despicio, omnes actus, & nefaria consilia maligni spiritus abiicio, tibi me despondeo: tuo adhærere servitio cunctis diebus vitæ meæ concupisco, jamque devotè id agere instituo.

Adhuc verò, ut pleniùs perficiam voluntatem tuam, en meam frangere paratus sum per veram obedientiam, quam tibi in Prælato meo teneor exhibe-

re. Ejus enim voci cum obedio, tibi veraciter obedio.

Ego illius manibus tamquam parvulus in Christo renatus, qui se Baptistæ sui manibus humiliter inclinavit, gubernandum me submitto.

Fratrum quoque meorum, consiliis, & sermonibus, tota humilitate, & pia charitate libens parebo, quos nimirum sanctiores, & longè me sapientiores intelligens, jure meæ imperfectioni præfero.

Tibi autem eamdem imperfectionem meam cognitam esse sciens, in defectibus me accuso, atque sanioris emendationis remedium multa contritione à te exposco: quatenus benevolentissima manus tua, quæ omnem infirmitatem curat, & omnem impotentem roborat, meam indigentiam non relinquat. Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum. Amen.

IN-

INDEX CAPITUM
QUATUOR LIBRORUM
De Imitatione Christi.
LIBER I.

3 De

LIBER II.

LIBER III.

4 Quòd

15 Qua-

37 De

49 De

LIBER IV.

FINIS.